

24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı ile İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekineli'nin 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 31 ve 53 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifleri ve Adalet komisyonu raporu (1/589, 2/617, 618)

24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine; dair kanun tasarısı (1/589)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi Başkanlığı

Sayı : 71 - 358/299

12 . 1 . 1972

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 10 . 1 . 1972 tarihinde kararlaştırılan «24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı» ile gerekçesi ve ekleri ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygı ile arz ederim.

Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve yeniden geçici maddeler eklenmesi maksadıyla hazırlanmış bulunan kanun tasarısı, yasama organlarıca kabul edilerek 22 . 9 . 1971 tarihli Resmî Gazetede yayımlanmış bulunmaktadır.

22 . 9 . 1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla yapılmış bulunan bu değişiklikler yürürlükte bulunan bir kısım kanunun yeniden gözden geçirilmesini ve gerekli değişikliklerin yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Anayasasının yargı başlığını taşıyan 3 ncü bölümünün 134, 137, 139, 143 ve 144 ncü maddelerinin son değişikliklerle almış olduğu yeni şekilleri ve bunlarla ilgili 13, 15, 18 ve 19 ncü yeni geçici maddelerin getirdiği hükümlerin icabı olarak ele alınması gereken kanunlardan biri de 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla değişik 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunudur.

İşte bu sebeple anılan 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununda yapılması gereken deği-

şikliklerin Anayasaya uygun olarak tanzimi gayesiyle bu kanun tasarısı hazırlanmış bulunmaktadırlar.

Anayasanın yargı bölümünde yapılan değişikliklerin büyük bir çoğunluğu Yüksek Hâkimler Kurulunun bünyesiyle yeniden kurulacak olan Yüksek Savcılar Kurulunun teşkiline hasredilmiştir. Bu nedenle de yeni eklenen geçici maddeler bu kuruluşların faaliyete geçmesine kadar hizmet aksamamasını önlemek üzere eski kuruluş ve organların göreve devamını en çok altı aylık bir süre için mümkün kılmıştır.

Bu sürenin dolmasından önce gerekli değişikliklerin yapılması Anayasaya aykırı durumların doğmasını önlemek bakımından lüzumlu olduğu kadar, faaliyette bulunan kuruluş ve organlar yeterli görülmiyerek, Anayasa değişikliğine kadar gidilmesini zorunlu kılan sebepler nazara alınarak eski uygulamaya en kısa süre içerisinde son verilmesi Anayasanın ruhuna ve maksadına uygun düşeceğinden, altı aylık sürenin beklenmemesinde ve tasarının derhal kanunlaşmasında Anayasa gereğinin biran evvel uygulamaya konulması yönünden zorunluk bulunmaktadır.

Diğer taraftan 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun iki temel yapısı olan Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulu bugün uygulamada güç çalışır durumdadır. Geçici tedbirlerle ve kanunların, Anayasanın hükümlerinin zorlanması ile yürütülmesine çalışılması bu organların tasarruflarının eleştirilmesine, ilgililerin bu tasarrufları şüphe ile karşılamalarına yol açabileceği düşüncesi de, bu tasarımı biran evvel yürürlüğe koymayı zorunlu kılan sebeplerden bulunmaktadır.

Nitekim, 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 6 ncı maddesine göre üyelerin görev süresi 4 yıldır. İki yılda bir yarısı yenilenir. Bu yenileme işlemi yasama organlarına Yargıtaya, ve birinci sınıf hâkimlere mensubolmak üzere üç gurupta yapılır. Bu guruplardan birinin seçtiği üyelerin işe başlaması halinde 6 ncı maddenin 3 ncü fıkrası gereğince yerine seçim yapılmamış grupun üyelerinin de görevleri sona erer. Onların yerine yedek üyeler katılır.

45 sayılı Kanunun 868 sayılı Kanunla değişik geçici 2 ncı maddesi hükmüne göre Yüksek Hâkimler Kurulunun 10 . 6 . 1967 tarihinde işe başhyan üyelerinden yarısının süresi 10 . 6 . 1969 tarihinde ve diğer yarısının süresi de 10 . 6 . 1971 tarihinde sona ermiştir.

Şu duruma göre 10 . 6 . 1971 tarihinden sonraki kurulun üyelerinin tamamen yeni üyelerden teşekkül etmiş olması icabetmektedir. Halbuki yasama organlarının 6 asıl ve 2 yedek üye kontenjanından 3 asıl ve 2 yedek üye olmak üzere beş ve Yargıtay kontenjanından da bir asıl üyenin hâlâ seçilememiş bulunması sebebiyle kurulun altı üyesi noksandır. Asıl ve yedek üye sayısı 23 olduğuna göre 6 noksanı ile hukukan 17 üye mevcud olduğundan, genel kurulun nisap sayısı olan 18 üyenin bulunmaması nedeniyle bugün kurulun fiilen çalışması mümkün değildir.

Hizmet aksamaması düşüncesiyle Yüksek Hâkimler Kurulu seçim kurulu birinci sınıf hâkimler ile Yargıtayın 10 . 6 . 1971 tarihinde süresi biten üyelerin yerine seçilmiş olan yeni üyeleri göreve başlatmadığı ve bu suretle eski üyelerin göreve devamını sağladığı öğrenilmiştir. Kanunda Seçim Kurulunun böyle bir görevi bulunmadığı gibi bilâkis 45 sayılı Hâkimler Kanununun 14 ncü maddesinde aynen «Kanunen göreve başlamalarının zorunlu olduğu tarihe kadar bir kısım üyelerin seçimleri tamamlanamadığı takdirde, seçilmiş bulunan Yüksek Hâkimler Kurulunda derhal göreve başlatırlar» hükmü mevcuttur.

Buna göre seçilenlerin başlaması ve 6 ncı maddeye göre eski üyelerin çekilmesi zorunlu bulunmaktadır.

1488 sayılı Kanunun 22 . 9 . 1971 tarihinde yürürlüğe girmesi üzerine Anayasaya yeniden eklenmiş bulunan geçici 19 ncü maddenin 2 ncı fıkrasında «Yüksek Hâkimler Kurulunun mevcut üyelerinin görev süresi 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun değişik şekline göre yapılacak seçim sonuçlarının kesinleşmesi tarihine kadar devam eder.» hükmü hiç şüphe yok ki, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce mer'i olan hükümlere göre seçilmiş ve görev başında bulunan üyeleri kastetmektedir. Bugün kurulun bu geçici 19 ncü maddeye müsteniden 10.6.1971 tarihinde ayrılması gereken üyelerinin göreve devam etmeleri Anayasa hükmü icabı ise de, görevi asıl sahiplerine biran evvel tevdi etmek zorunluğu da inkâr edilemez.

Yüksek Saveılar Kurulu içinde, değişik yönüne rağmen sonuç aynıdır. Cumhuriyet Saveıların sürekli veya geçici olarak atanmalarına imkân veren 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun ilgili hükümleri Anayasa Mahkemesince 15 . 4 . 1971 tarihinde iptal edilmiş ve iptal hükmünün 15 . 10 . 1971 tarihinde yürürlüğe girmesi kararlaştırılmıştır. Her ne kadar Anayasaya 1488 sayılı Kanunla eklenen geçici 18 nci madde hükmünün 15 . 10 . 1971 tarihinden önce ve 22 . 9 . 1971 tarihinde yürürlüğe girmesi ile 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun değişik hükümleri de dâhil olmak üzere 6 aylık süre için uygulanmasına devam olunması imkânı sağlanmışsa da yukarıda temas olunduğu üzere Anayasanın metnine, ruhuna ve maksadına uygun uygulamaya biran evvel geçilmesinde büyük fayda vardır.

Bu sebeplerle de tasarının süratle kanunlaşması gerekmektedir.

Anayasa bu defa eklenen geçici maddelerden 15 nci madde Yargıtayın bünyesine Anayasal üyeler katmaktadır. Bunlar 15 nci maddenin birinci fıkrası hükmü uyarınca değişikliğin yürürlük tarihi olan 22 . 9 . 1971 tarihinde hukukan Yargıtay üyesi oldukları halde, gene geçici 15 nci maddenin son fıkrası icabı, eski görevlerine devam etmek suretiyle Yargıtayda yapılan ve kendileri için bir hak ve görev teşkil eden muhtelif seçme ve seçilme işlemlerine katılamıyacaklarından tasarının biran önce kanunlaşması uygulamada ihtilâtlara yol açabilecek tutumlara son verecektir.

Anayasanın değişik 114 ncü maddesi Hâkimlerin denetimi yönünden yenilik getirmiş bulunmaktadır. Yüksek Hâkimler Kurulu fiilen göreve başladığı 22 . 12 . 1962 tarihinden bu yana geçmiş bulunan 10 yıla yakın sürenin uygulaması göstermiştir ki, hâkimlerin denetimi bekleneni vermemiş ve denetimin yetersizliği de hizmeti esaslı surette etkilemiştir.

Hâkim teminatının özelliği göz önünde tutularak, değişik 144 ncü maddeden önce (hâkimlerin denetimi belli konular için Yüksek Hâkimler Kurulunca görevlendirilecek üst dereceli hâkimler eli ile yapılır) şeklindeki eski hükmün uygulanması denetim işlerinde bekleneni vermemiştir.

Bu metinde görüldüğü üzere denetimin belli konulara inhisar ettirilmiş olması, sayıları az da olsa bir kısım hâkimlerin yeni sistemin getirdiği yüksek görev anlayış ve bağımsızlık telâkkisinde hataya düşerek, göreve müessir olacak şekilde devamsızlıkta buldukları, gereği derecede göreve bağlı kalmadıkları, kararlarını vaktinde yazmadıkları, özel ve meslekî hayatlarında sıfat ve vazifeleri icaplarına uymıyan hal ve hareketlerinin tevali ettiği görülmesine rağmen bir ilgili veya iş sahibi tarafından şikâyet konusu yapılmadıkça incelenememiştir.

Keza bu denetimin üst dereceli hâkimler eli ile yaptırılması kaydının bulunması da çok defa üst dereceli hâkim bulmakta güçlük doğurmuş veya çok uzak mahallerden hâkim gönderilmesi zorunluğunu ortaya çıkarmıştır. İhbar ve şikâyetlerin tahkikinin uzun sürmesi hallerinde de görev alan üst dereceli hâkimin asıl görevinin aksaması gibi neticeler ortaya çıkmıştır.

Bunun yanında hâkimi hâkime denetletmek, bilhassa mahallinde üst dereceli hâkim bulunduğu zamanlarda vatandaşa veya şikâyetçiye itimat vermemiş birbirinin arkadaşı olan bu iki kimse-den biri diğerini himaye edeceği kanaati adaleteolağan itimadı sarsmıştır.

İşte değişen 144 ncü maddenin bu sakıncaları gidermek maksadiyle müfettiş tâkimlik müessesesini ihdas etmiş olması ve belli konu ile üst dereceli hâkim hususlarını kaldırarak denetim ve soruşturmanın devamlı olarak görev ifa eden müfettiş hâkimler eliyle yapılmasına imkân vermiş olması, bundan uygulamada biran evvel faydalanılması ile yukarıdaki mahzurların giderilmesi bakımından tasarının süratle kanunlaşması zorunludur.

Tasarının biran önce kanunlaşması ve 6 aylık sürenin beklenmemesi yönünden gerekli sebeplerin en önemlileri ve anahtarları ile ifade edilenleri yukarıda açıklanmış olup, maddelerin izahına geçmeden evvel tasarının tanzim şeklinde de açıklamada bulunmak faydalı olacaktır.

Bu tasarı ile 868 sayılı Kanunla değişik 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı, bazı maddeleri değiştirilmekte; bazı maddeleri kaldırılmakta ve değişikliklerin uygulanması gâyesi ile yeni geçici maddeler eklenmektedir. Değişiklikler ve yeniden eklenen maddelerin gerekçeleri ilgili maddelere ait bölümde etraflıca açıklanmıştır.

Tasarının 3 nci maddesi ile kaldırılmakta olan hükümler 1488 sayılı Kanunla Anayasanın yarğı bölümünde yapılan değişikliklerin sonucu olarak, Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Saveilar Kurulunun yeni bünyesinde artık lüzumu kalmıyan kuruluş organ ve şahıslarla bunların seçimine, çalışmalarına ve görevlerine değinen maddelerden ibarettir. Bu maddelerin bundan sonra uygulanması imkânı kalmaması nedeniyle kaldırılması zorunlu görülmüştür.

MADDELERE AİT GEREKÇE

1 nci madde : Bu madde ile 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı (Yüksek Hâkimler ve Yüksek Saveilar Kurulu Kanunu) olarak değiştirilmektedir. Bilindiğı üzere Anayasanın 1488 sayılı Kanunla değışen 137 nci maddesinde Yüksek Saveilar Kurulu kurulması bu defa getirilmiş yeni bir hüküm bulunmaktadır. Anayasanın bu değışikliğine uygun olarak kanunun adının da muhtevasına uygun olması gayesi ile birinci madde tanzim edilmiştir.

2 nci madde : Bu madde ile 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun Anayasada yapılan değışikliklere paralel olarak değışmesi gereken maddeleri ele alınmıştır. 2 nci madde metninde birer birer gösterilmiş bulunan bu maddeleri sırasıyla inceleyerek;

Kanunun 1 nci maddesinde Yüksek Hâkimler Kurulunun asıl ve yedek üye sayısı Anayasanın 143 nci maddesine uygun olarak gösterilmiştir. Evvelce 18 asıl ve 5 yedekten ibaret olan kurul üye sayısı değışik 143 nci madde gereğince 11 asıl ve 3 yedek üye olarak tesbit edilmiştir.

İkinci maddede yapılan değışiklik 1 numaralı bende aittir. Evvelce «Hâkimlerin bütün özlük işleri hakkında karar vermek» şeklinde olan bu bent Anayasanın değışen 144 nci maddesine uygun olarak «Adliye Mahkemeleri hâkimlerinin bütün özlük işleri hakkında karar vermek» şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Anayasa koyucu Yüksek Hâkimler Kurulu kararlarının kesin olacağına işaret ettiği cihetle madde metnine vuzuh verilmiş ayrıca Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgilendiğı hâkimlerin askerî kaza ile idari kaza hâkimlerinin dışında kalan hâkimleri yani Adliye mahkemelerindeki hâkimlerin olduğu göz önünde tutularak Anayasanın 144 nci maddesine bu deyimden getirmiş olması bakımından madde buna göre düzenlenmiştir.

Burada Adliye mahkemeleri deyiminin yukarıda da işaret edildiğı üzere askerî ve idari kazanın dışındaki mahkemeleri kapsamı bakımından Yargıtay hâkimlerini de içine aldığından şüphe edilmemelidir. Nitekim Anayasa 139 nci maddesi ile Yargıtay hâkimlerini seçmek görevini Yüksek Hâkimler Kuruluna vermiş bulunmaktadır. Aynı maddede son fıkrada Yargıtayın kuruluşu, işleyişi Başkan ve üyelerinin nitelikleri ve başkanların seçim usullerinin kanunla düzenlenmesine işaret edildiğı halde Yargıtay hâkimlerinin özlük işleri konusunda bir açıklık bulunması da bu görüşü kuvvetlendirmektedir.

4 nci madde : Bu madde ikinci fıkrasının değiştirilmesi ve bir üçüncü fıkra eklenmesi suretiyle yeniden tanzim edilmiştir. Bilindiğı üzere eski 4 nci madde gereğince Adalet Bakanı Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına katılabilir. Ancak oylamaya katılamazdı. Anayasanın değışik 143 nci maddesi son fıkrası ile Adalet Bakanının gerekli gördüğü hallerde Yüksek Hâkimler Kuruluna toplantılarda başkanlık edebileceğı imkânını tanımış ve eski 143 nci maddede mevcut oylamaya katılamaz ibaresini çıkarmış bulunmaktadır. Bu itibarla maddenin ikinci fıkrasında Adalet Bakanının katıldığı toplantılarda başkanlık edeceğine ve oylamaya katılacağına dair bir hüküm tesis edilmiştir. Ayrıca bu hükmün icabı olarak 3 nci fıkra eklenmiş ve kurul toplantılarının gündeminin zamanında Adalet Bakanının eline geçmesi sağlanmıştır.

5 nci madde : Eski 5 nci madde Yüksek Hâkimler Kurulu bünyesinde bulunan Yasama organları ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerce seçilmiş üyelere dair hüküm taşıdığından madde metninden bunlara ait hükümler Anayasanın 143 nci maddesine uygun olarak çıkarılmış ve kurulun bütün üyelerinin Yargıtay Genel Kurulunca ve kendi üyeleri arasından ne şekilde seçeceğine dair hüküm getirilmiştir.

6 nci madde : Bu maddede 143 nci maddenin getirmiş bulunduğu değışikliik nazara alınarak Yargıtaydan seçilecek üyeler dışındaki kurul üyelerine ait hükümler çıkarılmış ve üyelerin

görev süresi 4 yıl olarak tesbit edilmiş eskiden olduğu gibi 2 yılda bir üye sayısının yarısının yenilenmesine dair hüküm de madde metninden çıkarılmış bulunmaktadır.

14 ncü madde : Bu madde kurul üyelerinin göreve başlayacakları tarihi tesbit etmektedir. Evvelce Yargıtayın dışında seçim yapan organlar mevcud olduğu cihetle ona göre tanzim edilmiş bulunan madde metni sadece Yargıtaydan seçilecek üyelerin göreve başlamaları bakımından yeniden tanzim edilmiştir.

22 nci madde : Bu madde, 14 ncü madde haric olmak üzere 6 - 22 maddeler arasında kalan ve bu defa kaldırılmış bulunan maddelerle tanzim edilmiş olan Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçilmesinin usulünü ve şartlarını tesbit eden maddelerin yerine kaim olmak üzere tanzim edilmiştir. Eskisi gibi Yasama organlarının ve birinci sınıfa ayrılmış hâkimlerin kurula üye seçmeleri bahse konu olmadığı cihetle bu maddede sadece Yargıtayın seçimleri ne şekilde yapacağına dair hükümler Anayasanın 143 ncü maddesinin gereği olarak tanzim edilmiştir. Buna göre Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süresinin bitmesinden beş ay önce keyfiyeti, seçimin yapılmasında görevli kılmak üzere Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirilecektir. Uzunca bir süre bırakılmasının sebebi, gerek seçim işlerinin lâykı veçhile hazırlanabilmesini sağlamak ve gerekse seçimle ilgili işlemlerin itirazların bu süre içerisinde sonuçlanması suretiyle yani üyelerin, eski üyelerin görev sürelerinin bittiği tarihte ihtilâfsız olarak görevlerine başlamalarını temin etmektir.

Anayasanın 143 ncü maddesinin 4 ncü fıkrası gereği olarak Yüksek Hâkimler Kurulu üyeliğine seçilmiş bulunan üyelerin başka bir iş ve görev almamalarını sağlamak üzere bu hüküm madde metnine aktarılmıştır. Ayrıca kurul üyeliğine seçildikten sonra bir üyenin kurul üyeliğinden çekilmek istemesi halinde asli görevi olan Yargıtay üyeliğinden de çekilmiş sayılması esası getirilmiştir. Yüksek Hâkimler Kurulu Hâkimlerin bütün özlük işlerine ait işlemleri ifa edebilmek için devamlı çalışmak zorunda olan bir müessesedir. Nitekim Anayasa 143 ncü maddesinde kurulun bölümlere ayrılmasını da derpiş etmek suretiyle bir görev taksimi yapılacağına işaret etmiştir. Bu devamlı hizmetin aksamadan ifası kurulun üye tamsayısı ile çalışması ile mümkün olacaktır. Bu itibarla özel sebeplerle kurulda çalışmayı arzu etmiyen bir üye, kurul çalışmasını önlemek veya kurulun teşekkülüne mâni olmak bakımından problem çıkarmamak için kuruldan istifa etmeden önce düşünce ve asıl görevinden ayrılmayı da göze aldığı takdirde istifa edilecektir. Bu hususun kurul üyeliğine seçilecek olanlar bakımından önceden bilinmesini ve arzu etmiyenlerin kurul üyeliğine seçilmekten çekilebileceklerini tesbit eden hükme de madde metninde yer verilmiştir. Bu sayede kurulun son on yıllık süre içerisinde üye yokluğundan nısap sağlanmaması yönünden düştüğü güç durumlarını tekrarına meydan verilmemek gayesiyle hareket edilmiştir.

23 ncü madde : Yargıtayda yapılacak Yüksek Hâkimler Kurulu üye seçimlerine ve seçim işlemlerine karşı olabilecek itiraz ve şikâyetlerin incelenmesine imkân vermek üzere eski 22 nci maddenin karşılığı olarak bu madde tanzim edilmiştir.

26 ncı madde : Eski 26 ncı madde sadece kurul başkanı ile başkan yardımcısının Genel Kurul tarafından seçileceğine işaret etmiştir. Anayasanın 143 ncü maddesinin 2 nci fıkrasında yapılan değişiklikle bölüm başkanlarının da Genel Kurul tarafından seçilmesi esası getirilmiş olduğundan 26 ncı madde buna uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

27 ncı madde : Meri 27 ncı madde hükümleri aynen muhafaza edilmiş olup, sadece son fıkra bu defa ilâve edilmiştir. Başkanın görev ve yetkilerinin kullanılmasında, kendisinin bulunmadığı zamanlarda hizmet aksamasını önlemek üzere bu görevin kimler tarafından ifa edileceği izah edilmiştir.

28 ncı madde : 28 ncı madde bölümlerin teşekkülünü ve üye sayısını tanzim eden bir maddedir. Kurulun üye sayısı 23 ten 14 de indirilmiş bu arada asıl üye sayısı da 18 den 11 e inmiş olduğundan bölümlerin üye sayısında da bir azalma olması zorunluğu nedeniyle bu madde yeniden tanzim edilmiş ve bölümler bir başkan ile ikişer üyeden teşkil edilmiştir. Bu suretle mevcut üç bölümde dokuz üye görev alacak iki üye de başkan ve başkan yardımcısı olarak çalışacaklardır.

29 neu madde : 29 neu madde birinci bölümün görevlerini gösteren bir maddedir. Bu maddede Yüksek Hâkimler Kurulunun tesbiti üzerine 2 nci ve 7 nei fıkralarda değişiklik yapılmıştır. Meri 29 neu maddenin 2 nei fıkrasından Yargıtay başkanları ile ilgili hüküm çıkarılmıştır. Zira Yargıtay başkanlarının atanma ile değil seçimle işbaşına gelecekleri Anayasada yapılan son değişiklikle tesbit edilmiştir. Yedinci fıkrada ise izine ait işlerle birlikte hâkimlerin nöbet işlerinin de kurulun birinci bölümü tarafından tanzim edilmesine imkân veren bir hüküm ilâve edilmiş bulunmaktadır.

30 neu madde : Bu maddede yapılan değişiklik üçüncü bende aittir. Anayasanın 144 neü maddesinin son fıkrası ile hâkimlerin denetimi üst dereceli hâkimlerden alınarak müfettiş hâkimlere tevdi edilmiş olduğundan buna uygun olarak üç numaralı bentteki (üst derecedeki hâkimlerin görevlendirilmesi) ibaresi çıkarılmış bunun yerine müfettiş hâkimlerin görevlendirilmesini, müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığından istemek şeklinde bir değiştirme yapılmış ayrıca sadece inceleme işlemleri için üst dereceli hâkim görevlendirmek görevi de bu bölüme verilmiştir. Filhakika Anayasanın 144 neü maddesinin son fıkrasında hâkimlerin denetimi ve haklarındaki soruşturma görevi müfettiş hâkimlere verilmiş olduğundan inceleme konusunun üst dereceli hâkimlere yaptırılmasında Anayasaya aykırı düşecek her hangi bir cihet görülmemiştir.

32 nei madde : Bu maddede Genel Kurulun genel görevleri aynen muhafaza edilmiştir. Değişiklik maddenin birinci fıkrasındadır. Bu fıkrada evvelce Genel Kurulun 18 üyeden teşekkül edeceğine dair olan kayıt kurulun asıl üye sayısının 11 e indirilmiş bulunması göz önünde tutularak buna göre yeniden tanzim edilmiş ve Genel Kurulun 11 üyeden meydana geleceği belirtilmiştir.

33 neü madde : Bu maddeye altıncı fıkra olarak yeni bir fıkra ilâve edilmiş eski 6 ncı fıkra 7 ve eski 7 nei fıkrada 8 nei fıkra olarak tekrar muhafaza edilmiştir. İlâve edilen fıkrada Genel Kurula yeni bir özel görev verilmiştir. Bu özel görev disiplin cezalarına itiraza yetkili olanların taleplerinin bir defa daha incelenmesi hususundan ibarettir. Bilindiği üzere Anayasamızın son defa değişen 144 neü maddesinin birinci fıkrası ile Yüksek Hâkimler Kurulunca verilecek kararların kesin olduğu esası getirilmiş ve bu kararlar aleyhine hiçbir mercie başvurulamayacağına dair hüküm tesis edilmiştir. Gene bu maddede disiplin ve meslekten çıkarma cezalarına karşı yapılacak itiraz üzerine kurulun bir defa daha incelemeye yetkisi bulunduğu gösterilmiştir. Meslekten çıkarılma konusunu incelemek görevi beşinci bent ile Genel Kurula özel görev olarak eskiden de verilmiş olduğundan, bu defa ilâve edilen altıncı bent ile disiplin cezalarının bir kere daha incelenmesi görevi de ilâveten verilmiş bulunmaktadır.

35 nei madde : Bu maddede yapılan değişiklik eski 35 nei madde metninde geçen raportör unvanlarının tetkik hâkimi olarak değiştirilmesinden ibarettir.

Yüksek Hâkimler Kurulu raportörleri hâkimlik ve savcılık mesleklerinden alınan ve kurulda geçirdikleri süreleri hâkimlik meslekine geçmiş sayılan kimseler bulunduğu cihetle bunların unvanlarının da raportör yerine «tetkik hâkimi» olarak gösterilmesi hizmete daha uygun düşecektir. Nitekim bölümlerin bütün hazırlıklı çalışmalarını yapmak ve gerekli mütalâaları hazırlamak görevleri göz önünde tutulursa, ifa ettikleri hizmetin raportörlükten daha ileri olduğu da ortaya çıkar.

38 nei madde : Anayasanın 139 neu maddesinde yapılan değişiklik bu maddede de değişiklik yapılmasını gerektirmiş bulunmaktadır. Bilindiği üzere mer'î 38 nei maddede Yargıtay üyeliği açıklığında yeni üyenin birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilmesi gerekeceğine dair hüküm mevcut bulunmaktadır. Halbuki değişen Anayasanın 139 neu maddesinin ikinci fıkrası Yargıtay üyelerinin birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile bu mesleklerden sayılanlar arasından seçilmesini öngörümüş olduğundan 38 nei maddenin birinci fıkrası buna uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

Bugün hâkimlik mesleğinde bulunanlarla savcılık mesleğinde bulunanların sayısı göz önünde tutularak birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar arasından seçim yapılırken bir nisbet

dairesinde Yargıtaya üye seçilmesi, sadece hâkimlik veya sadece savcılık sınıfından devamlı olarak üye alınmaması ve Anayasanın bu değişiklikle arzulanı neticenin uygulamada da sağlanabilmesi düşüncesiyle maddeye eklenen ikinci fıkrada Yargıtaya seçilecek üç hâkime karşılık bir de savcının seçilmesini mümkün kılacak hüküm tesbit edilmiştir. Zira bugün Yargıtay ve idari kadrolar dışında çalışan hâkim ve savcı sayısı 4 463 olup; bunun 3 022 si hâkim 1 441 adedi de savcı bulunmaktadır. Bu itibarla takribi olarak üçte bir nisbeti esas tutulmuştur.

39 ncu madde : Mer'i 39 ncu maddenin hükmüne göre Yargıtay üyeliği açıldığında yapılacak seçimin hazırlıkları geçici olarak teşkil eden bir komisyona gördürülmektedir. Uygulamada geçici komisyon kurmanın muhtelif sakıncaları göz önünde tutularak Yüksek Hâkimler Kurulunun bir dönem mensuplarının görevi süresince çalışabilecek devamlı bir komisyonun Yargıtaya üye seçiminin hazırlık işlerini ifa etmesi maksadıyla 39 ncu maddede de gerekli değişiklik yapılmış bulunmaktadır.

40 ncu madde : 38 ncu maddede yapılmış bulunan değişikliğe paralel olarak birinci sınıfa ayrılmış Cumhuriyet savcıları ile bu meslekten sayılanların da listeye girebilmesini teminen 40 ncu maddede gerekli değişiklik yapılmıştır. Buna göre birinci sınıfa ayrılmış Cumhuriyet savcıları ile bu sınıftan sayılanlarla ilgili bilgi Adalet Bakanlığında celbedildikten sonra birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcıların müşterek listeleri tanzim edilebilecektir.

41 ncu madde : Mer'i maddede listede adları yazılı hâkimler arasından Yargıtay üyesi seçiliğine işaret edilmiştir : Yukarıda açıklanan 38 ve 40 ncu maddelerde gösterilen sebeplere binaen bu madde metnindeki hâkimler tâbiri çıkarılmış ve onun yerine (olanlar) kelimesi eklenerek Cumhuriyet savcılarının da oylamaya girmeleri sağlanmış bulunmaktadır.

42 ncu madde : 42 ncu madde tamamen yeniden düzenlenmiştir. Başlığında da anlaşılacağı üzere Müfettiş Hâkimler Kurulu ve müfettiş hâkimler hakkındaki hükümler bu maddede yer almış bulunmaktadır. Anayasanın değişmiş bulunan 144 ncu maddesinin son fıkrası «hâkimlerin denetimi ve haklarındaki soruşturma Yüksek Hâkimler Kuruluna bağlı ve sürekli olarak görevli müfettiş hâkimdir eli ile yapılır. Müfettiş hâkimler hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile bu mesleklerden sayılanlar arasından Yüksek Hâkimler Kurulunca atanır. Müfettiş hâkimlerin nitelikleri ile atanma usulleri, haklarında disiplin kovuşturması yapılması ve disiplin cezası uygulaması, hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.» hükmünü taşımaktadır. İşte 42 ncu madde ile Anayasanın müfettiş hâkimlerle ilgili olarak işaret ettiği bu hususlara ait hükümler tanzim edilmiştir.

Eskiden olduğu gibi bir hâkim soruşturma veya denetim için belli bir konuda ve bir defaya mahsus olarak görevlendirilmiyerek kurulda bu işleri görmek üzere sürekli olarak çalışacak müfettiş hâkimlerin bulunması esası getirilmiş olduğundan bu hâkimlerle ilgili olarak kurul bünyesinde bir Müfettiş Hâkimler Kurulu kurulması zorunlu görülmüştür. Maddenin ilk fıkraları ile bu kurul kurulmakta ve kurulun yeteri kadar müfettiş hâkimle bir de kalem kadrosunun bulunacağına işaret edilmektedir. Anayasaya uygun olarak Müfettiş Hâkimler Kuruluna atanacakların hâkimlik ve savcılık mesleklerinden seçilmesini mümkün kılacak gerekli hüküm getirilmiştir. Bunların hakları, ödevleri, ödenek ve yollukları ve sair özlük işleri ile ilgili hususların ne şekilde görüleceği de Anayasaya uygun olarak konulmuş bulunan hükümlerle tesbit edilmiştir. Maddenin son fıkrasında 30 ncu madde ile ikinci bölüme müfettiş hâkimlerle ilgili olarak verilen görevin nasıl uygulanacağı da gösterilmiş bulunmaktadır. Hâkimlik teminatının zedelenmemesi yönünden Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanı denetim görevini vermede ve düzenlemede tek başına bırakılmamış, bu konuda da Genel Kurulun onayının alınması esası getirilmiştir.

43 ncu madde : Mer'i 43 ncu maddede tamamen değiştirilmektedir. Bu 42 ncu maddede yapılan değişikliğin tabii bir neticesi olmakla birlikte denetim, inceleme ve soruşturmanın esasları da

bu madde içerisinde tesbit edilmiştir. Bu suretle hâkimlik teminatını zedelemeyen müfettiş hâkimlerin çalışabilmesi ve bu çalışma esnasında Adalet Bakanlığı müfettişleri ile vazifelerin tedahül etmemesi hususlarını sağlayacak hükümler 43 nci madde içerisinde yer almıştır.

Maddenin ilk fıkrasından anlaşılacağı üzere müfettiş hâkimler kanun, tüzük, yönetmelik, idari konulara ait tamim ve tavsiyelere uygun olarak görev ifa edip etmedikleri hususunda hâkimlerin ve hâkim yardımcılarının denetim ve soruşturmalarını yapacaklardır.

Sayıları ne kadar artırılsa artırılsın Yüksek Hâkimler Kurulu nezdinde toplanacak müfettiş hâkimin bütün denetim, soruşturma ve inceleme işlemlerini yapabilmeleri, takibedebilmeleri imkânsızdır. Bu maksatla Anayasamızın inceleme işlerinde müfettiş hâkimlerin görev alması zorunluluğuna dair bir hüküm taşımadığından üst dereceli hâkimlere sadece inceleme işlerinde görev verilmesi bu maddeye eklenen fıkra ile mümkün kılınmıştır. Elbette ki, üst dereceli hâkimlerden istifade edilmesi esas olmayıp, istisna olacaktır. Kurulun ilgili bölümü olayın mahiyetine kadro imkânlarına ve tahkik edilecek konunun merkezden bir müfettiş hâkim gönderilmesini gerektirip gerektirmeyeceğini takdir ederek görevi bir üst dereceli hâkime verebilecektir. Bu arada o mahaldeki iş ve kadro durumunun da hizmeti aksatılmak yönünden göz önünde tutulması tabiidir.

Hâkimlerin genel olarak denetlenmesinin hâkimlik teminatı göz önünde tutularak bir plâna bağlanması ve bu plânın Yüksek Hâkimler Genel Kurulunca tasvibedilmiş bir plân olması esası da madde metnine dâhil edilmiştir. Keza denetim esnasında veya inceleme ve soruşturma esnasında hâkim ve hâkim yardımcısı hakkında inceleme ve soruşturma yapılmasını gerektiren yeni bir konunun ortaya çıkması halinde müfettiş hâkimin bu konuyu inceleyebilmek için Yüksek Hâkimler Kurulundan yeniden tahkik veya soruşturma izni alması gerektiğine dair hüküm de tesis edilmiştir. Bu suretle müfettiş hâkimlerin hâkimlik teminatını zedeleyici, keyfi ve kendi takdirlerine kalması görev ifa etmeleri önlenmiş bulunmaktadır.

Müfettiş Hâkimler denetim veya inceleme ve soruşturma sırasında hâkim ve hâkim yardımcılarının dışında kalan ve Adalet dairelerinde görevli ilgililer hakkında her hangi bir konuya rasladıkları takdirde keyfiyeti Yüksek Hâkimler Kurulu aracılığı ile Adalet Bakanlığına bildirerek görevleri dışında kalan bu konunun Adalet Bakanlığı ilgililerince takibedilmesine imkân vereceklerdir. Bu sayede bakanlıkla kurul denetim görevlilerinin görev hudutları da tesbit edilmiş olmaktadır.

Müfettiş hâkimlerin görevlerini ne şekilde ifa edecekleri genel denetim plânının dışında hazırlanacak bir yönetmelikte teferruatı ile gösterilecektir. Hizmetin gerektirdiği konuları ihtiva edecek olan bu yönetmelik Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunca tasvip gördüğü takdirde uygulanacaktır. Ancak hazırlanması müfettiş hâkimler kuruluna bırakılmak suretiyle tatbikatçıların uygulamadan doğan ihtiyaçlarını yönetmelikte gösterebilmeleri mümkün olacaktır.

Son 10 senelik uygulamada hâkimlerin çalışmalarını ve başarılarını tesbit edebilmek yönünden Yargıtaydan aldıkları notların dışında başka bir kıstas bulunmamıştır. Bu itibarla denetim neticesini gösterecek ve hâkimin çalışmasını, başarılarını tesbit edecek hal kâğıdının Yüksek Hâkimler Kurulunun kuruluşundan evvelki uygulamada olduğu gibi düzenlenmesi ve bunların hâkimlerin siciline konulması da bu maddedeki hükümlerle sağlanmış bulunmaktadır.

45 nci madde : Madde metnine sadece müfettiş hâkim kelimelerinin ilâvesi suretiyle bir değişiklik yapılmış bulunmaktadır.

46 nci madde : Bu maddede de değişiklik müfettiş hâkim kelimelerinin ilâvesine inhisar etmiş bulunmaktadır.

50 nci madde : 50 nci madde hükümleri aynen muhafaza edilmiştir. Yapılan değişiklik ihtar ve aylık kesme cezalarının da itirazı imkânının sağlanmasından ibarettir. Anayasamızın son değişikliği bütün disiplin cezalarının inceleme işini Genel Kurula vermiş bulunduğundan bu cezalar için de genel kurul nezdinde itiraz edilebilecektir.

51 nci madde : Bu maddede yapılan değişiklik madde metnindeki 50 nci maddenin âtuf yaptığı fıkra numaralarının düzeltilmesinden ibarettir. Madde metni aynen muhafaza edilmiştir.

55 nei madde : Yüksek Hâkimler Kurulunda görev almış bulunan ilgililere özlük işleri yönünden uygulanacak hükümlerin yer aldığı bu maddede yapılan değişiklik madde metnine müfettiş hâkimlerin dâhil edilmesi ve 35 nei maddede yapılan değişikliğe paralel olarak raportör unvanının da tetkik hâkimi olarak değiştirilmesinden ibarettir.

58 nei madde : Bu maddede raportör unvanları tetkik hâkimi olarak değiştirilmiştir. Bunun dışında da bu görevlere atanacakların müktesep hakları olan kadro ve maaşları ile atanmaları esası getirilmiştir. Bu sayede kurulda mevcut kadroya göre eleman aranması değil, kurulda faydalı olacak elemanın atanabilmesi sağlanmış olacaktır.

Bunun dışında maddeye son bir fıkra ilâve edilmiştir. Kurulda çalışan üyeler dışında kalan ilgililerin terfilerinde haklarında tanzim edilecek raporların kim tarafından tanzim edileceği ve ne şekilde nazara alınacağı hususunda kanunda kesin bir hüküm bulunmadığından uygulamada çıkan uyumsuzlukları önlemek üzere gerekli hüküm bu fıkraya dercedilmiştir.

59 neu madde : Kurul bünyesinde mevcut ve kurulun memur ve hizmetlilerin özlük işlerini yürütmekte olan yönetim kurulunun teşkili itiraz işlemlerinin incelenmesi yönünden uygulamada çıkan aksaklıkları gidermek maksadıyla yönetim kurulunun teşkili ve çalışması yeni baştan bu maddede gösterildiği üzere tanzim edilmiştir.

61 nei madde : Yüksek Hâkimler Kurulunun bünyesinde evvelce yasama organlarıncı seçilen üyelerin de mevcud olması sebebiyle bunların kadro ve aylıklarına ilişkin hükümler de 61 nei maddede yer almıştır. Anayasanın son değişikliği neticesi olarak kurul üyesinden yasama organlarıncı seçilecek üyeler çıkarılmış olduğundan bunlarla ilgili hükümler madde metninden çıkarılmış sadece kurul bünyesinde kalanların kadro ve aylıklarına ilişkin daha açık bir metin tesbit edilmiştir. İlâve edilen son fıkra ile de Kurulda çalışan genel sekreter, müfettiş hâkimler ve tetkik hâkimlerinin sabit kadroda bulunmaması sebebiyle Hâkimler Kanununun 58 nei maddesi gereğince sıraları geldiğinde kadro alabilmelerine mâni bulunmadığına işaret edilmiş bulunmaktadır.

64 neu madde : Bu maddenin 2 nei fıkrası yeniden ilâve edilmiştir. Şöyle ki, 63 neu madde gereğince Adalet Bakanının isteği üzerine verilen kararların kendisine tebliğ edilmesi neticesi olarak 50 nei madde gereğince bu kararları itiraz edebilme hakkına sahip bulunduğu halde, 50 nei maddenin dışında kalan ve Adalet Bakanının Kanunun 2 nei maddesi gereğince bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki talebinin ilgili bölüme kabul edilmemesi halinde bu bölüm kararının Genel Kurulda incelenmesini sağlayacak hüküm mevcut bulunmadığından, bölüm kararı ile Adalet Bakanlığının talebi reddedilmiş bulunmakta idi. Bu konuda da kesin kararı Genel Kurulun vermesini sağlamak maksadıyla madde metnine 2 nei fıkra bu defa ilâve edilmiştir. Keza Anayasanın 144 neu maddesine uygun olarak kararların kesin olduğuna işaret edilmiş ve Danıştay yolunun açık olduğuna dair hüküm son fıkradan çıkarılmıştır.

65 nei madde : Bu maddede yapılan değişiklik madde metnine son fıkradan önce yeni bir fıkra ilâve edilmesinden ibarettir. Bu fıkra ile Genel Kurul veya bölümlerin toplanmasına engel olacak sayıda Başkan ve üyenin reddedilemeyeceğine dair hüküm getirilmiştir. Aksi takdirde Yükksek Hâkimler Kurulunun tasarruflarını inceliyecek bir organ bulunmadığından kötü niyetle yapılacak toplu ret talepleri karşısında kurul çalışamaz hale gelecektir. Ayrıca 1 nei fıkradaki raportör unvanı da 35 nei maddedeki değişikliğe uygun olarak tetkik hâkimi şeklinde düzeltilmiştir.

67 nei madde : Bu kanunun 3 neu maddesi ile kaldırılan 45 sayılı Kanunun 9 neu maddesi ile teşkil edilmiş bulunan Yüksek Hâkimler Kurulu seçim kurulu kaldırılmış olduğundan mer'i 67 nei madde metninden Yüksek Hâkimler seçim kurulu» deyimini çıkarılmış onun yerine «seçim işlemlerinin giderleri» deyimini ilâve edilmek suretiyle 67 nei madde yeniden tanzim edilmiştir.

69 ncu madde : Anayasanın 1488 sayılı Kanunla değişik 137 nci maddesinin getirmiş bulunduğu büyük yenilik Anayasaca kabul edilmiş bir Yüksek Saveılar Kurulunun, saveıların bütün özlük haklarında söz sahibi olmasını sağlamıştır. Bu madde ile Anayasanın 137 nci maddesinin tesbit ettiği esaslar dairesinde Yüksek Saveılar Kurulunun teşekkülü üyeleri, başkanlık görevini ifa edecekler, üyelerin görev süreleri ve kurulun kalem teşkilâtı ile ilgili hükümler yeniden düzenlenmiştir.

70 nci madde : Anayasanın 137 nci ve 45 sayılı Kanunun 69 ncu maddeleri hükmüne göre teşekkül edecek olan Yüksek Saveılar Kurulunun üyeleri iki grupta toplanmıştır. Bunlardan Adalet Bakanı, Cumhuriyet Başsavcısı, Adalet Bakanlığı Müsteşarı ve Özlük İşleri Genel Müdürü hukukan ve fiilen bu görevleri ifa eden kimseler olarak kurula katılacaklardır. Bunun dışında kalan üç üye ise Yargıtay Ceza Genel Kurulunun seçeceği Yargıtay üyelerinden olacağı cihetle, bunların tesbiti işlemi yapılacak bir seçimle mümkün olacaktır. Bu itibarla ve Anayasanın 137 nci maddesi bu hususların kanunla düzenleneceğini emretmiş olduğundan 70 nci madde ile Yargıtaydan seçilecek üyelerin seçilmesinde uygulanacak hükümler tesbit edilmiş bulunmaktadır.

70 nci maddenin tanziminde de Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin seçim işlemleri ile ilgili 22 nci maddede belirtilen esaslar göz önünde tutulmuştur. Buna uygun ve 137 nci maddenin tesbit ettiği şartlar dairesinde yeni hükümler tesbit edilmiştir. 22 nci madde sebebiyle gerekli açıklamalar yapılmış olduğundan burada aynı konular tekrar edilmemiştir. Sadece Hâkimler Kurulu üyelerinde olduğu gibi Saveılar Kurulu üyelerinin de asıl görevleri ile ilgisinin kesileceğine dair Anayasanın 137 nci maddesinde bir hüküm mevcud olmadığından, Saveılar Kurulu üyeliğinden çekilme halinde asli görevden de çekilme hususu burada yer almamıştır.

71 nci madde : 70 nci maddede belirtilen seçim işlemine ve seçim sonuçlarına ilgililerin veya şikâyetçilerin yapacağı itirazların ne şekilde incelenerek sonuca bağlanacağı hususu 23 ncu maddede tesbit edilmiş olan Yüksek Hâkimler Kurulu üye seçimine vâkı olacak itirazlara uygulanacak hükümlere paralel olmak üzere, tesbit edilen esaslar 71 nci maddede yeniden tanzim olunmuştur.

73 ncu madde : 1488 sayılı Kanunla değişik Anayasanın 137 nci maddesi ile bu defa tesis olunmuş bulunan ve 69 ncu maddede kuruluş hükümleri tesbit edilen Yüksek Saveılar Kurulunun görevleri bu madde ile tesbit edilmiştir. 137 nci maddede Cumhuriyet Saveıalarının idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlılığı belirtildikten sonra onların bütün özlük işlerinin ve disiplin cezaları ile meslekten çıkarılmalarının gerektirdiği kararları verme yetkisi Yüksek Saveılar Kuruluna tevdi edilmiştir.

Bu itibarla Kurulun görevlerinin 137 nci maddenin tesbit ettiği bu esaslar dairesinde düşünülmesi zorunlu bulunmaktadır.

Burada halledilecek problem Yüksek Saveılar Kurulunun ne şekilde çalışması gerektiğidir. Yani Yüksek Saveılar Kurulu sadece bir karar organı mı olacaktır? Yoksa karar ve icra organı olarak görev mi ifa edecektir? 137 nci maddeyi incelediğimiz zaman bu kurula tevdi edilecek görev maddede belirtilen konularda karar vermek yetkisinden ibarettir. Bu kurulun ayrıca bir icra organı olarak çalışacağına dair madde metninde her hangi bir kayıt olmadığı gibi aşağıda açıklanacağı üzere 137 nci maddenin tanzim şekline nazaran Anayasa koyucu icra görevi yönünden her hangi bir düşünceye sahip olmamıştır. Bilhassa Yüksek Hâkimler Kuruluna ait 143 ncu madde ile 137 nci maddenin birlikte mütalâa edilmesi halinde başka türlü düşünmek mümkün olamamaktadır.

Anayasanın 143 ncu maddesinde Yüksek Hâkimler Kurulu devamlı olarak çalışacak ve Hâkimlerin bütün özlük işlerinde karar verecek aynı zamanda icra işlerini de ifa edecek bir organ olarak kurulmuştur. Bu sebeplerdir ki, üyelerin devamlı olarak kurulda çalışması mecburiyeti, başka bir iş veya görev almamaları hususu madde metnine dereedilmiştir. Ayrıca kurul bünyesinde bölümlerin bulunması ve bu bölümlere görev tevdi edilmesi hususu da Anayasada yer almıştır.

Halbuki Anayasanın savcılarla ilgili 137 nci maddesinde Yüksek Savcılar Kurulunun bir karar organı olduğuna işaret edilmiş, icrai faaliyette bulunacağına delâlet eden her hangi bir hüküm tesbit edilmemiştir. Kurul üyelerinin Yüksek Hâkimler Kurulunda olduğu gibi devamlı görev ifa edeceğine işaret edilmediği gibi bu kurulda görev ifa ettikleri sürece başka bir görev alamıyacaklarına dair hüküm de konulmamıştır. Üyelerin asli görevlerine bu suretle devam edebilmeleri imkânının sağlanmış olması bunların muayyen zamanlarda toplanarak kendilerine tevdi edilen konularda karar vermeleri gerektiğinin delilidir.

Nitekim 137 nci maddenin dördüncü fıkrasında «Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, Adalet Bakanlığı Cumhuriyet savcılarını geçici yetki ile görevlendirerek bu kararın ilk toplantısında kurula onanmasına sunar.» demek suretiyle Yüksek Savcılar Kurulunun Yüksek Hâkimler Kurulunda olduğu gibi devamlı çalışan ve toplantı halinde bulunan bir kurul olmadığını da kabul etmiştir. Keza bütün özlük işleri hakkında karar vermek yetkisini kurula tanıdığı halde beşinci fıkrada denetim ve soruşturma işleminin Bakanlık müfettişleri eli ile yapılacağına da işaret etmiştir. Esasen Kurula katılan üyelerden Adalet Bakanı, Cumhuriyet Başsavcısı, Bakanlık Müsteşarı ve Özlük İşleri Genel Müdürünün asli görevlerinin devamlılık arz etmesi karşısında mesailerini devamlı olarak Kurula hasredemeyecekleri de düşünülürse, Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulu arasındaki bünye farkı kendiliğinden ortaya çıkar.

Bu nedenlerle Yüksek Savcılar Kurulunun görevini düzenliyen 73 ncü maddenin tanziminde bu Kurulun bir karar organı olarak çalışacağı kabûl edilmiş ve madde metni bu esas dairesinde tanzim edilmiştir. Buna göre maddenin birinci fıkrasında Kurulun görevlerine giren konularda hizmetin veya ilgililerin durumunun icabettirdiği kararın alınması gerektiği zaman böyle bir karar alınması talebini Adalet Bakanlığı yapacaktır. İdari görevleri itibariyle Adalet Bakanlığına bağlı bulunan Cumhuriyet Savcılarının Özlük İşleri ile idari görev ifa etmelerinin biribiri ile bağlılığı düşünülürse, ayrıca özlük işlerinin tanzimi sırasında hizmetin zarar görmemesi de asıl olarak ele alınacağından, hizmetin tanzimi ise bir idari görev olarak Bakanlıkça yerine getirileceğinden, Yüksek Savcılar Kurulunun karar vereceği konularda talep sahibinin Adalet Bakanlığından başka bir organ olarak düşünülmesi mümkün değildir. Her iki konunun başka bir hal şekli ile telif edilebilmesi mümkün değildir.

Maddenin 2 nci fıkrasında Adalet Bakanlığının hangi hallerde karar almadan icra işlemleri yapamayacağı tesbit edilmiştir. Bunun dışındaki işler günlük ve hizmetin aksamadan ifası için derhal yapılacak hizmetler olacaktır. Meselâ bir savcıya izin verilmesi; hastalığı sebebiyle muayeneye sevk edilmesi, alacağı rapora müsteniden izinli sayılması, talebedeceği her hangi bir konu ile ilgili ödeneğinin gönderilmesi gibi pek çok ahval adiyeden olan işlerde önceden kurul kararı alınmasının hiçbir gereği bulunmadığı gibi kurulun toplantı günlerinin beklenmesi halinde bu işlerdeki gecikmenin ilgilileri mütaazzır edeceği düşüncesi ile bu işlerin Adalet Bakanlığınca doğrudan doğruya yerine getirilmesi esas madde metninde yer almış bulunmaktadır. Ancak netice itibariyle özlük işine taallük eden bu konulardan birine karşı ilgilinin Bakanlığın icrai işleri yönünden bir itiraz veya şikâyeti olduğu takdirde bu konuyu kesin olarak halletmek yetkisi gene Yüksek Savcılar Kuruluna bırakılarak Anayasanın 137 nci maddesinin metnine ve ruhuna sadık kalınmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında Adalet Bakanlığının uygulayacağı icrai işlerde gerekli prensip kararlarını ve mütalâaları Yüksek Savcılar Kurulundan alabileceğine işaret edilmiş böylece hizmetin ifasında Yüksek Savcılar Kurulu daima söz sahibi kılınmış bulunmaktadır.

Maddenin son fıkrası ise Anayasanın Yüksek Savcılar Kurulu kararlarının kesin bulunduğu- na işaret etmiş olmasının bir neticesi olarak tanzim edilmiştir:

74 ncü madde : Anayasanın 137 nci maddesi Yüksek Savcılar Kurulunun kanunla düzenlenecek konularını tesbit etmiş olduğundan bu meyanda bulunan toplantı ve karar yeter sayısına ait hükümler bu maddede yer almış bulunmaktadır.

75 nci madde : Yüksek Savcılar Kurulunun hâkimlik mesleki mensuplarına uygulanacak olan hükümlerden; savcılık mesleğinde olanlara da uygulanabilecekleri uygulanması bakımından bu madde tanzim edilmiş ve hâkimlerle ilgili olarak yazılan hükümlerin tekrarından kaçınılmıştır.

77 nci madde : 77 nci madde ile Cumhuriyet Savcılarının, yardımcılarının ve Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarının Yargıtay üyeliğine seçilerek atanmalar dışında kalan ve bir özlük işi olan atama ve nakil işlemlerine uygulanacak hükümler tesbit edilmiştir.

Savcılık mesleğinde bulunanların veya Hâkimler Kanunu özel hükümlerine göre bu mesleğe atanacak olanların atanma ve nakilleri Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararnamesi ile yapılacaktır.

Yüksek Savcılar Kurulu atanma ve nakillerde uygulanacak objektif esasları tesbit eden bir yönetmeliği önceden hazırlıyacak ve bu yönetmelik gerek ilgilileri gerekse organları bağliyacaktır.

73 ncu madde ile ilgili gerekçede açıklanan sebepler tahtında atanma ve nakil işleminin hazırlık çalışmaları Adalet Bakanlığınca ve dolayısıyla Özlük İşleri Genel Müdürlüğüne yapılacaktır. Bu konu ilgililer bakımından bir özlük işi olmakla beraber münhallerin doldurulması, ifa edilecek hizmete yeterli elemanın seçilmesi bunun için de Özlük İşleri Genel Müdürlüğünde toplanmakta olan gerek teşkilâta ait ve gerekse ilgililere ait bilgilerin değerlendirilmesi bunun sonucuna göre ve atama ve nakil yönetmeliği esasları dairesinde bir kararname taslağının ortaya çıkarılması elbetteki bir icrai hizmet olacak ve bunun uzun bir süre içerisinde devamlı çalışma sonunda meydana getirilmesi bakımından sırf bu işle görevli bir organın bulunmasını zaruri kılacaktır. Bu nedenle görev Özlük İşleri Genel Müdürlüğüne yerine getirilecek ve son kararı Yüksek Savcılar Kurulu verecektir. Yüksek Savcılar Kurulu kararname taslağını incelerken taslakta yer alan ilgililerin özlük hakları bakımından gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak kararname taslağına müdahale etmesi imkânı da maddenin 4 ncu fıkrası ile getirilen hüküm muvacehesinde mümkün bulunmaktadır. Bu itibarla kurulun huzuruna gelen kararı tasdik etmek gibi bir formalitenin yerine getirilmesi, bir şekli işlemin tamamlanması bahse konu değildir. Bu arada kurul kendi kabul ettiği yönetmeliğe uygun görmediği tasarrufları da elbetteki kabul etmiyebilecektir.

89 ncu madde : Bu madde ile, savcılık mesleğinde bulunanların görev yerlerinin geçici olarak değiştirilmesine dair işlemlerde uygulanacak hükümler tesbit edilmiştir. Bu konuda da karar vermek yetkisi Yüksek Savcılar Kuruluna ait bulunmaktadır. Ancak hizmetin gerektirmesi halinde, Yüksek Savcılar Kurulunun toplanmasına kadar Bakanlığın da yetki verebilmesi ve bunun bilâhara kurulun onayına götürmesi hususu Anayasanın 137 nci maddesi ile Bakanlığa verilmiş bir yetkidir. Vefat, hastalık, görevi ve görev yerini terk, gibi bir sebeple, bir kaza çevresinin savcısız kalması veya yapılmakta olan bir tahkikatın selâmeti yönünden ilgilinin geçici olarak o yerden uzaklaştırılmasının âcil olarak gerekmesi hallerinde, kurul toplanıncaya kadar tedbir alınması mümkün olacaktır.

90 nci madde : Bu maddede yapılan değişiklik maddenin 2 nci fıkrasına inhisar etmektedir. 868 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 90 nci maddenin 2 nci fıkrasına göre staj süresini ikmal etmiş bulunan hâkim adaylarının atanmalarından önce hâkimlik ve savcılık mesleklerine ayrılma işlemlerinin yapılması Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar kurullarının ilgili bölümleri arasında birlikte kararlaştırılmakta idi.

Hâkim adaylarına ait bütün görevlilerin Adalet Bakanlığınca aidolması stajiyerlerin kanunda yazılı şartlar dairesinde hâkimlik veya savcılığa ayrılmasında kurulların uygulamada yaptığı sadece münhal sayısına göre bir nisbet tesbitinden ibaret kaldığı cihetle ve bunun hâkim teminatı ile de bir ilgisi olmayıp idari bir işlem bulunması göz önünde tutularak yeni metinde bu görev de Adalet Bakanlığınca bırakılmıştır.

Uygulamada her iki bölümü bir araya toplamak çok defa mümkün olmamakta, bölümlerin çalışma günleri birbiri ile tedahül etmekte ayrıca Yüksek Savcılar Kurulunun eskiden olduğu

gibi bölümleri mevcudolmayıp Anayasa son değişikliği ile Yüksek Savcılar Kurulunun müstakil bir kurul olarak teşkil ettiği cihetle ve bu kurulun da devamlı çalışan bir kurul olmaması nazara alınarak 2 nci fıkradaki bölümlerin bir araya gelmesine dair kaydın uygulanmasına gerek hizmet icabı gerekse fiili durum neticesi lüzum kalmamıştır. Esasen Adalet Bakanlığı ilgililerinin taleplerini ve staj sırasındaki fişlerini toplayıp tanzim etmekte olduğundan bunların münhallerin nisbetine göre sınıflara ayrılmasını tesbit etmekte her hangi bir güçlük çekmeyecektir.

94 nci madde : Bu maddenin sadece son fıkrası değiştirilmiştir. Hâkimlerin kadrolarının ve savcılarının kadrolarının şahsi olması ve bu kadroların ilgililerle birlikte nakli mümkün bulunması sebebiyle uygulamada ortaya çıkan ve kadro zorunluğu sebebiyle istifade edilmesi gerekli bir ilgilinin hizmetinden vazgeçilmemesini temin etmek maksadiyle gerekli değişiklik yapılmış ve Bakanlık hizmetlerine alınacakların kadro ve maaşları ile bu görevlere geleceklerine dair hüküm tesis edilmiştir.

95 nci madde : Bu madde Anayasa Mahkemesince 77 nci maddeye atıf yapması nedeni ile iptal edilmiştir. 77 nci madde yeniden tanzim edildiği cihetle, bu madde de yeniden ihya edilmiştir.

98 nci madde : Bu madde ile Hâkimler Kanununa bağlı cetvelde değişiklik yapılmaktadır. 884 sayılı Kanunla değişmiş bulunan 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 18 nci maddesine bağlı bulunan 2 sayılı savcılık meslekine ait cetvelin birinci sınıf savcılar bölümünde Yargıtay Cumhuriyet Savcıları ile Cumhuriyet İkinci Başsavcıları unvanları mevcut bulunmaktadır. Anayasaya 1488 sayılı Kanunla eklenen geçici 15 nci madde Yargıtay İkinci Cumhuriyet Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarını Yargıtay üyesi yapmıştır. Yargıtay üyeleri ise Hâkimler Kanununun 18 nci maddesine bağlı (1) sayılı cetvelde dâhil bulunmaktadırlar. Bu itibarla ve bu unvanda bir görevin ortadan kaldırılmış olmasının neticesi olarak ilgili cetvelde bu unvanlar çıkarılmıştır. Ayrıca birinci sınıf savcılık olarak gösterilen görevler meyanında bulunan Adalet Bakanlığı hizmetlerinden bugüne kadar mevcudolmayan Müsteşar yardımcılığı görevinin ve unvanının ihdas edilmiş bulunması ve bu görev için de 1971 yılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesi ile verilen kadrolar meyanında birinci dereceden ve hâkimlik ve savcılık mesleklerine aidolmak üzere kadro verilmiş olduğundan bunun neticesi olarak Müsteşar yardımcılığı unvanı (2) sayılı cetvele dâhil edilmiştir. İdari hiyerarşik yeri itibariyle Müsteşar'a Genel Müdürler arasında bulunan Müsteşar Yardımcısının bu haktan faydalanması daha doğrusu meslekin birinci sınıfına dâhil olması bir zaretin ifadesi bulunmaktadır.

101 nci madde : Bu madde ile Adalet Bakanlığına ait kadrolarda bazı değişiklikler yapılmaktadır. Bunlar Anayasanın getirdiği hükümlerin neticesi olarak ihdas edilen müfettiş hâkimlerin ve bu defa kurulan Müfettiş Hâkimler Kurulunun kalem kadrosuna ait kadrolar olarak yeniden ilâve edilmektedir. Ayrıca (2) sayılı cetvelde gösterilen birinci dereceden 8 adet kadro ise Adalet Bakanlığı bünyesinden çıkarılmaktadır. Bu kadrolar 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun mer'i hükümlerine göre Yasama Organları tarafından seçilecek Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin istihdamları için verilmiş kadrolardır. Anayasanın son değişikliğinde Yasama Organlarının bu şekilde üye seçmesine dair hükümler kaldırılmış olduğundan ihtiyaç kalmıyan bu kadrolar iade edilmektedir.

102 nci madde : Bu madde ile mer'i Noterlik Kanununun 60 nci maddesi değiştirilmektedir. Noterlere verilecek disiplin cezalarını uyguluyacak olan Disiplin İtiraz Kuruluna Yargıtay Cumhuriyet Savcılarında da üye katılmakta idi. Anayasanın yeni geçici 15 nci maddesi ile Yargıtay Savcılığı görevi ve unvanı kaldırılmış olduğundan buna paralel olarak madde metninde değişiklik yapılmış ve Yargıtay Savcısı yerine Yargıtay üyesi dâhil edilmiştir.

Geçici 2 nci madde : 1488 sayılı Kanunla Anayasaya eklenmiş bulunan geçici 19 ncu maddenin 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun değişmesine kadar eski Yüksek Hâkimler Kurulunun görevine devam etmesini öngörmüş bulunması sebebiyle geçici 2 nci madde bu şekilde yeniden tanzim edilmiştir.

Geçici madde 7 : Anayasanın değişik 137 nci maddesi gereğince yeni kurulacak olan Yüksek Savcılar Kurulunun göreve başladığı tarihte eski Yüksek Savcılar Kurulu ile bölümlerinin görevlerine giren ve henüz karara bağlanmamış olan veya karara bağlanmış da kesinleşmemiş bulunan işlerin hangi kurul tarafından sonuçlandırılacağı hususunu tanzim eden hükümler geçici 7 nci maddede yapılan değişiklikle sağlanmış bulunmaktadır.

Kanun tasarısının 3 ncu maddesi :

Bu madde ile mer'i 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun Anayasada yapılan değişikliklerin sonucu olarak uygulama kabiliyeti kalmıyan maddelerinin kaldırılması sağlanmaktadır. Kaldırılan maddeler madde metninde numaraları gösterilen asıl ve geçici maddeler olarak birer birer tesbit edilmiştir.

Kanun tasarısının 4 ncu maddesi :

Bu madde ile 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun Anayasa hükümleri uyarınca değiştirilen maddelerinin gerekli kıldığı yeni geçici maddelerin 45 sayılı Kanuna eklenmesi sağlanmaktadır. Bu cümleden olarak 9 ncu, 10 ncu, 11 nci ve 12 nci geçici maddeler ile 13 ncu geçici madde yeniden tanzim ve ilâve edilmiş bulunmaktadır.

Bunlardan :

Geçici madde 9

1488 sayılı Kanunla Anayasaya eklenmiş bulunan geçici 15 nci maddenin 2 nci fıkrası Yüksek Savcılar Kurulunun teşekkül edip göreve başlamasına kadar Cumhuriyet Başsavcılığı bölümleri ile Yüksek Savcılar Genel Kurulu ve bölümleri ve bunlara mensubolanların görevlerine devamlarını öngörmüş bulunduğundan bu husus geçici 9 ncu madde ile sağlanmaktadır.

Geçici madde 10

Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulunun teşekkül edebilmesi için değiştirilen 22 nci madde ile 70 nci maddede tesbit edilen esasların uygulanması halinde geçecek sürelerin uzunluğu nazara alınarak her iki kurulun biran önce faaliyetini sağlamak bakımından geçici 10 ncu madde ile kuruluşu aiddolmak üzere üye seçimlerinin ne şekilde ve nasıl yapılacağı tesbit edilmiştir. Bu suretle Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar kurulları biran önce göreve başlayacak ve eski kurulların görevleri de biran önce sona erecektir.

Geçici Madde 11

Yüksek Hâkimler Kurulunda halen görevli bulunan raportörlerin unvanları değişik 35 nci maddede tetkik hâkimî olarak değiştirilmiş bulunduğundan bunların görevlerine devam edebilmeleri ve bu unvan değişikliği sebebiyle yeniden bir atanmaya meydan verilmemesi bu madde ile sağlanmış bulunmaktadır.

Geçici madde 12

Mer'i 45 sayılı Kanunun bu tasarı ile değiştirilen 102 nci maddesinin temas ettiği Noterlik Kanununun 60 nci maddesinde yapılan değişiklik sebebiyle Noterlik Disiplin İtiraz Kurulunun çalışmasını sağlayabilmek üzere bu geçici madde tanzim edilmiş bulunmaktadır.

Geçici Madde 13

Anayasaya 1488 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile eklenmiş bulunan geçici 15 nci madde hükmüne göre Yargıtay üyesi olan Yargıtay İkinci Cumhuriyet Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının Yargıtay üyeliğindeki kıdemlerinin başlangıç tarihinin nasıl tesbit edileceği bu madde ile tanzim edilmiştir.

Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay savcıları Hâkimler Kanununun 18 nci maddesine bağlı ve 884 sayılı Kanunla değişik 2 sayılı cetvele göre birinci sınıf savcılardır. Bunun karşılığı olan hâkimlere ait 1 sayılı cetvelde ise aynı yerde Yargıtay Başkan ve üyeleri gösterilmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan Yargıtay üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ve Yargıtay Savcılarının aralarında bir fark yoktur. Nitekim 1488 sayılı kanunun Anayasaya eklediği geçici 15 nci maddesinin gerekçesinde de aynen «gerek menşeleri ve ge-

rekse yetişme tarzları bakımından hâkimlerle bir olan ve ayrıca nitelikleri, kadroları ve yaptıkları görev bakımından Yargıtay üyeliği ile eşit durumda bulunan Yargıtay İkinci Cumhuriyet Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcıları» denilmek suretiyle bunların birbirine eşit görevler olduğu da kabul edilmiştir.

Bu itibarla bu geçici madde bir zaruretin ve uygulamada doğabilecek anlaşmazlıkların hal edilmesi yönünden getirilmiş bulunmaktadır.

Kanun tasarımasının 5 nci maddesi :

Bu madde ile 7163 sayılı Türkiye ve Orta - Doğu Âmme İdaresi Enstitüsü Teşkilât Kanununun 15 nci maddesine bir fıkra eklenmektedir. Mezkûr 15 nci maddenin 2 nci fıkrasında «yukarıdaki evsafi haiz olup da Devlet dairelerinde, mahallî idarelerde, İktisadi Devlet Teşekküllerinde çalışanlardan müsabaka imtihanını kazananlara tahsil süresince izin verilir» kaydı bulunmaktadır.

Hâkim ve Cumhuriyet Savcıları önceden Bakanlığa veya Yüksek Hâkimler Kuruluna müraعات etmeden bu imtihana girip kazanmak suretiyle mezkûr fıkra hükmünden faydalanıp emrivaki ile enstitüye devam imkânını sağlamaktadırlar. Çok defa tek savcılı veya tek hâkimli kazanım ilgisinin bu problemi çıkarması bir sene süre ile o yerin hâkimsiz veya savcısız kalmasını istenmektedir. Bunların yerlerinin geçici yetki verilmek suretiyle doldurulmasına çalışılmakta güçlük çekilmekte ve esasen yetkinin âzami 4 ay süre ile devam etmesi yetkili kılınanların bu süreler sonunda değişmesini gerektirdiğinden hizmet de esaslı surette aksamaktadır. Yeni gelenin işleri yeniden ele alması, dosya tetkiki için yeniden zamana ihtiyaç duyması vatandaşı huzursuz etmektedir. Bu itibarla mezkûr 15 nci maddeye bir son fıkra eklenerek hâkimlik ve savcılık mesleklerinde bulunanların imtihana girmeden önce ve imtihanı kazandıktan sonra enstitüye devam edebilmek için Yüksek Hâkimler veya Yüksek Savcılar Kurulundan izin almaları şartı getirilmektedir. Bu sayede kurullar birinci derecede hizmeti düşünerek bir hizmet aksaması bahse konu olmayacağı ve kadronun müsaidolması hallerinde müsaade vereceklerinden, yukarıda açıklanan sakınca giderilmiş olacaktır.

Kanun tasarımasının 6 nci maddesi :

Bu madde ile 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 69 ve 80 nci maddeleri değiştirilmektedir.

Anayasanın Hâkimlik teminatı başlığını taşıyan 133 nci maddesi hükmü ile hâkimlerin, meslekten çıkartmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olmadıkça veya meslekte kalmalarının caiz olmadığına karar verilmedikçe azlolunamayacakları, mahkemenin veya kadronun kaldırılması halinde dahi maaşlarından yoksun kılınamayacakları gibi esaslar tesbit edilmek suretiyle hâkimlik teminatının ana hatları belirtilmiş bulunmaktadır. Bu maddede coğrafi teminatla diğer bir deyimle yer teminatı ile ilgili herhangi bir hüküm mevcut değildir. Mer'î Hâkimler Kanununun 79 ncu maddesinin B bendi ile 3 cü sınıf hâkimlik 7 nci derecesine geçmiş olan hâkimlerin muvafakatlari olmaksızın terfi suretiyle dahi olsa mevki ve memuriyetleri değiştirilemeyeceği esası kabul edilmiş olmasına rağmen, Anayasa koyucunun ne sebeple bu konuda bir hüküm sevk etmemiş olduğu, Anayasanın yapısı ve getirdiği yeni hükümler muvacehesinde açıkca ortaya çıkmaktadır.

Gerçekten, genel şekilde memur statüsüne dâhil olan hâkimlerin diğer memurlardan farklı olarak coğrafi teminata sahip bulunmaları, yürütme organının hâkimlere baskı ve nüfuz imkânını elinde bulundurması gerekçesine dayanmaktadır. 1961 Anayasasından önce Hâkimlerin atama yetkisi yürütme organında olduğundan, hâkimler lehine coğrafi teminat sağlayan bir hükmün mevcudiyeti tabii bir zaruret olarak kendisini göstermekte idi. Yeni Anayasamız muvacehesinde durum farklıdır. Anayasa, Hâkimlik teminatını, kuvvetler ayrılığı prensibine göre kesin ve tafsilâtli hükümlere bağlamış ve teminatın temel dayanağı olarak (Yüksek Hâkimler Kurulu) num teşkilini öngörmüştür. 133 ncu maddenin gerekçesinde belirtildiği üzere «.... hâkimlik meslekinin ve hâkimlerin özlük işlerini düzenleyecek olan kanundaki bütün konularda karar vermek yetkisi

yalnız ve yalnız Yüksek Hâkimler Kuruluna verilmiştir. Bu suretle, yürütme organının, hâkimlerin atanması, meslekte yükseltilmeleri, görev yerlerinin değiştirilmesi veya görevlerine kanunda belli edilen hallerde son verilmesi konularında veya hâkimin meslek hayatı ile ilgili sair konularda herhangi bir tasarrufta bulunabilme yolu kapatılmıştır.» Bu teminat hükmünün sonucu olarak Anayasa koyucu, hâkimlere ayrıca bir coğrafi teminat tanınmasına mahal bulunmadığı sonucuna varmış ve bu konuda bir hüküm sevkine lüzum görmemiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun bünyesinde 1961 Anayasasının getirdiği esaslara uygun olarak yasama organlarından seçilen üyelerin de görev almasının, son 10 yıllık uygulama sırasında mâruz kaldığı tenkitler, Anayasanın son defa 1488 sayılı Kanunla yapılmış bulunan değişikliği ile bertaraf edilmiştir. Bugün artık Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri sadece Yargıtay mensuplarından seçileceğinden hâkimlerin atanması yönünden teminatları da kurul olacaktır. Artık bir yer teminatına lüzum kalmamıştır.

Nitekim Anayasanın Kurucu Mecliste müzakereleri sırasında 133 ncü madde ile ilgili olarak söz alanlara cevap veren komisyon sözcüsü Nurettin Arıdoğan; «Komisyonumuzca yer bakımından teminat meselesinin nasıl bir sisteme tabi tutulacağı konusu tartışılmış ve nihayet Anayasa konmaması üzerinde görüş birliğine varılmıştır. Yer bakımından teminat sisteminin Anayasa konması hususu çok münaakaşalı ve uzun sürecek bir konudur. Yapılacak Hâkimler Kanununda, hâkimlerin yer bakımından teminatlarının ne suretle tanzim edileceği orada daha geniş olarak ele alınmış olacaktır. Binnetice Hâkimlerin yer bakımından mazhar olacakları teminatın yerine getirilmesini Yüksek Hâkimler Kurulu sağlayacaktır. Bu suretle yer bakımından teminatın Anayasada tanzim edilmesini isteyen fikirlere de ilerdeki mevzuat cevap vermiş olacaktır.» demek suretiyle Anayasanın bu konunun ilerde tanzimini tasarlamış olduğunu açıkça ifade etmiştir.

Keza Anayasa Mahkemesinin 13 . 4 . 1967 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan 4 . 11 . 1966 tarihli ve 1963/81 esas 1966/40 karar sayılı kararında; 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 79 ncü maddesindeki yer teminatının 7 nei dereceden yukarı hâkimlere tatbik edildiği, bütün hâkimlere şâmil olmadığı cihetle Anayasanın 133 ncü maddesine aykırı bulunduğu iptali için açılan dâvaya : «Hâkimlerin görevlerinin ve görev yerlerinin değiştirilememesi Anayasanın öngördüğü bir teminat değildir. Nitekim Anayasanın hâkimlere doğrudan doğruya tanıdığı teminatı bir arada tophyan 133 ncü maddesinde böyle bir hükme yer verilmemiştir. Tam tersine Anayasa, 134 ncü maddesi ile, hâkimlerin görevlerinin veya görev yerlerinin geçici ve sürekli olarak değiştirilmesini caiz görmekte; ancak bu konunun bir kanunla düzenlenmesini ve düzenlemede mahkemelerin bağımsızlığı esasının göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, çeşitli yollarla mahkemelerin bağımsızlığını koruma tedbirlerini almıştır. Bu tedbirlerin başında kişisel hâkimlik teminatı yer alır. Hâkimlerin azledilmezliği; kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye çıkarılmamaları ve bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması nedeni ile de olsa aylıklarından yoksun bırakılmamaları gibi ilkelere elbetteki dolayısıyla mahkemelerin bağımsızlığını korumaktadır. Öte yandan yine Anayasa (Madde 132) yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat verilmesini, genelge gönderilmesini tavsiye ve telkinde bulunulmasını; görülmekte olan bir dâva hakkında yasama meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulmasını, görüşme yapılmasını, beyanda bulunulmasını yasaklamış ve hâkimleri yalnızca Anayasaya, kanuna, hukuka ve kendi vicdani kanaatlerine bağlı kılmıştır. Bunlara ek olarak Anayasa, hâkimlerin özlük işlerinde yetkili tek merci olmak üzere yeni bir müessese getirmiştir ki bu da Yüksek Hâkimler Kuruludur. Böylece yürütme organının ve idarenin mahkemelere müdahale için yararlanabileceği son yol da sınıksız kapatılmış olmaktadır. İşte bu Anayasa tedbirleri, hele hâkimlerin özlük işlerinin idarenden alınarak Yüksek Hâkimler Kuruluna verilmesi karşısında görevleri değişmezliği teminatının eski önemi ve mahkemelerin bağımsızlığına etkisi artık kalmamıştır.» gerekçesiyle reddetmiştir.

Diğer taraftan mer'î yasada 79/B maddesi ile sadece 3 ncü sınıfın 7 nci derecesine veya daha yukarı sınıf ve derecede bulunan hâkimlere tanınmış olan yer teminatı, 7 nci derecenin altındaki hâkimlere uygulanmadığından hâkimler arasındaki eşitlik ilkesine de aykırı düşmekte ve Anayasanın 133 ncü maddesinde hâkim teminatı hâkimler arasından da aykırılık teşkil etmektedir. Yapılan değişiklik bu aykırılığı da bertaraf etmektedir. Bugün mevzuatımızda hâkimler için ayrik hükümlere rastlamak mümkün değildir. Hâkim yardımcısından, her sınıf ve derecedeki hâkimine kadar bütün hâkimlerin her yerde, her türlü mahkemede çalışması ve dâvalara bakması mümkün bulunduğu halde, bunların atanmaları sırasında muayyen bir derecedeki hâkimlere yer teminatı tanınması, hizmetin ifası ile bağdaşmayan ve teminata sahip hâkimlere tanınmış bir imtiyazdan başka bir şey olamamaktadır. Buna sahibolanların yurdumuzun coğrafi, sosyal ve ekonomik şartları iyi olan bölgelerinde devamlı hizmet görmelerine karşılık, diğerlerinin bu imkânlardan faydalanmalarına mâni olması da, eşitliği bozan ve arzusu yerine getirilemeyen hâkimî üzen ve dolayısıyla onun hizmete faydalı olmasına engel olan en büyük âmil ve eşitsizliktir.

79 ncü maddenin yeni 4 numaralı bendi ile de Yüksek Hâkimler Kurulunun tanzim edip uygulayacağı atama ve nakil yönetmeliğinde kaldırılan coğrafi teminat başlığında bulunması gereken ilkeler gösterilmiştir.

Bu itibarla 2556 sayılı Kanunun 79 ncü maddesi ve bununla ilgili olarak 80 nci maddesi değiştirilmiş bulunmaktadır.

Kanun tasarısının 7 nci maddesi:

Bu madde tasarısının yürürlük tarihini göstermektedir.

Kanun tasarısının 8 nci maddesi:

Bu madde tasarımı yürütecek organı göstermektedir.

İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in, 25 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarih ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 31 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/617)

Yüksek Başkanlığa

25 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 31 nci maddesinin değiştirilmesi ile ilgili teklif saygıyla sunulmuştur.

7 . 2 . 1972

İ. H. Tekinel

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

1/589 esas No. da kayıtlı ve halen Adalet Komisyonunda görüşülmekte olan tasarının 29 ncü maddesinde Komisyonumuzca değişiklik yapılmış ve bu değişikliğin halen yürürlükte bulunan ve tasarı kapsamı dışında tutulan 31 nci maddeye de sirayeti zaruri görülmüş bulunduğundan mükerrer hükümlerin yürürlükte kalmamasını teminen işbu teklif hazırlanmıştır.

Yürürlükte bulunan 31 nci maddenin 5 No. lu bendindeki hüküm komisyonumuzda kabul edilen 29 ncü maddeye 11 ncü fıkra olarak eklenmiştir. Teklifin süratle Millet Meclisi Adalet Komisyonuna gönderilmesini saygıyla arz ve teklif ederim.

25 . 5 . 1971 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 31 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — «Madde 31. — 25 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 31 nci maddesinin 5 nci fıkrası madde metninden çıkartılmıştır.»

MADDE 2. — Bu kanun hükümleri yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

25 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 53 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi suretiyle değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/618)

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

25 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Kanunun 53 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi suretiyle değiştirilmesine dair kanun teklifi saygıyla sunulmuştur. 8 2 . 1972

Gereğinin yapılması rica olunur.

*İstanbul Milletvekili
İsmail Hakkı Tekinel*

GEREKÇE

1/589 esas No. da kayıtlı 22 . 4 . 1962 günlü ve 45 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ile ilgili kanun tasarısının Millet Meclisi Adalet Komisyonunda görüşülmesi sırasında tasarı kapsamı dışında kalan ve halen yürürlükte bulunan 53 ncü maddeye bir fıkra ilâvesi uygun görülmüş ve bu maksatla madde yeniden düzenlenmiştir. İhtüze uygunluk sağlamak amacıyla işbu kanun teklifinin hazırlanması zarureti hâsıl olmuştur.

25 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 53 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi suretiyle değiştirilmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — «İşten el çektirme ve soruşturma sebebiyle geçici yetki verme :

Madde 53. — Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından, hakkında soruşturma yapılmasına karar verilen hâkim veya hâkim yardımcısının görevinde devamlı soruşturmanın selâmetine yahut yangı tehlikesinin nüfuz ve itibarına zarar vereceğine kanaat getirilirse, geçici bir tedbir olarak işten el çektirilebilir veya; soruşturmanın sonuçlanmasına kadar, geçici yetki ile bir başka kaza çevresinde görevlendirilmesine karar verebilir.»

MADDE 2. — Bu kanun hükümleri yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/589, 2/617, 2/618

Karar No. : 33

3 . 3 . 1972

MILLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisine arz edilmiş bulunan 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilen 22 . 4 . 1962 günlü ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısıyla 2/617 ve 2/618 esasta kayıtlı İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in 25 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı kanunlarla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 günlü ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 31 nci maddesinin değiştirilmesine ve 53 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifleri birleştirilerek Hükümetçe hazırlanan tasarı esas alınmak suretiyle Komisyonumuzda Adalet Bakanlığı yetkilileri Yüksek Hâkimler Kurulu Yargıtay ve Yüksek Savcılar Kurulu temsilcileri de olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Millet Meclisi Başkanlığınca Komisyonumuza tevdi edilen tasarı ve tekliflerle 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununda yapılması öngörülen değişiklikler başlıca üç grupta toplanmaktadır.

Bunlar sırasıyla;

- a) Değiştirilen hükümler,
- b) Kaldırılan hükümler,
- c) Yeniden tanzim edilen hükümler olarak takdim edilmiştir.

Ayrıca değiştirme esaslarına paralel olarak tasarıda yer alan diğer hükümler ve geçici maddelere yer verilmiş bulunmaktadır.

Bilindiği üzere Yüksek Hâkimler Kurulunun işe başladığı 22 . 12 . 1962 tarihinden beri 10 sene yakın bir süre geçmiş bulunmaktadır. Bu süre içerisinde Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçilmesine ilişkin hükümlerin uygulamada gerektirdiği değişiklikler 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiştir. Ancak seçimlerle ilgili hükümlerin dışında kalan bâzı maddelerde de değişiklikler gerekmiş, bilhassa hâkimlerin denetimi konusunda hâsıl olan boşluğun doldurulması önplânda tutularak hazırlanan tasarı Hükümetten yasama organlarında incelenmek üzere sevk edilmiş ve Komisyonumuzca da benimsenmiş bulunuyordu. Bilâhara 1488 sayılı Kanunla Anayasada yapılmış bulunan değişiklikler sebebiyle, bu tasarı Hükümetçe geri alınmış ve yeni baştan tanzim olunarak bu son tasarı hazırlanmış bulunmaktadır.

Bu itibarla tasarının bir kısım hükümleri Komisyonumuzca evvelce de incelenmiş ve benimsenmiş bulunan hükümleri ihtiva etmektedir.

Bunun dışında kalan yeni hükümler ise Anayasada 1448 sayılı Kanunla yapılmış bulunan değişikliklerin, gerektirdiği hükümlerin tasarıya aktarılmasından ibarettir. Yüksek Hâkimler Kurulunun yeni Anayasa hükümlerine göre teşkili, hâkimlerin denetiminin yeni esaslara bağlanması, Yüksek Savcılar Kurulunun ihdası gibi üç temel konu tasarının en önemli bölümlerini teşkil etmektedir.

Komisyonumuzca, tasarının tümü benimsenmiş ancak aşağıda açıklanacak bâzı maddelerde uygulamada kolaylık sağlamak amacı ile bâzı değişiklikler yapılmış bulunmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. — Tasarının 2 nci maddesi 24 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun değiştirilen maddelerini göstermektedir. Komisyonumuzca 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 101 ve 102 nci maddeleri değiştirilmesine lüzum görülmemiş tasarı ile birleş-

tirilen iki ayrı kanun teklifinde değiştirilmesi istenilen 31 ve 53 ncü maddelere ait değişiklikler kabul edilerek madde metnine ithal edilmiş 101 ve 102 ncü maddeler madde metninden tay edilmiştir.

Yapılan bu değişikliklerle 2 ncü madde Komisyonumuzca kabul edilmiş ve madde metnine uygun olarak Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kurulu Kanunu olarak değiştirilen 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununda yazılı maddelerin incelenmesine geçilmiştir.

Bu bölümde 45 sayılı Kanun sistematığına göre yapılan değişiklikler ve benimsenen maddeler bu kanunda yer alan sıra numaralarına uygun olarak takdim edilmiştir.

Tasarımın 2 ncü maddesinde yazılı esaslara göre 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bazı maddelerinde yapılan değişiklikler :

Yüksek Hâkimler Kurulunun üye sayısı :

Madde 1. — Tasarımın 1 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kurulun görev ve yetkileri

Madde 2. — Tasarımın 2 ncü maddesi aynen kabul edilmiş ve ancak tasarıda yer alan bu maddeye ait (burada Adliye mahkemeleri deyiminin yukarıda da işaret edildiği üzere Askerî ve idari kazanın dışındaki mahkemeleri kapsamı bakımından Yargıtay hâkimlerini de içine aldığından şüphe edilmemelidir) şeklindeki gerekçeye Komisyonumuz katılmamıştır.

Gerçekten 1488 sayılı Kanunla Anayasamızda yapılan değişikliklere rağmen Anayasamızın 3 ncü bölümünde 132 ncü maddeden 152 ncü maddeye kadar yargı bölümüne ait maddelerde yer alan hükümlerin ayrı ayrı ve birlikte incelenmesinde çeşitli konularda ve özellikle 2 ncü maddenin birinci bendinde yazılı (Adliye mahkemeleri hâkimleri) deyiminde tasarı gerekçesinde yer aldığı şekilde bu deyim Yargıtay hâkimlerini de içine aldığı görüşünü kesinlikle savunmak mümkün değildir.

Komisyonumuz aşağıda açıklanan nedenlerle Hükümet tasarısında yer alan 2 ncü maddeye ait bu gerekçeye katılmamıştır.

a) Yargıtay, Anayasanın 139 ncü maddesinin ilk fıkrasında «Adliye mahkemelerince» verilen karar ve hükümlerin son inceleme mercii olarak tanımlanmıştır. Buradaki «Adliye mahkemelerince verilen karar ve hükümler» ibaresi Yargıtayın adliye mahkemelerinden ayrılığını, farklılığını ve «son inceleme mercii» ibaresinin de Yargıtayın üst dereceli bir «kademe mahkemesi» olduğunu açıkça göstermektedir. Nitekim Yargıtaya ilişkin hükümlere Anayasanın üçüncü bölümünün yüksek mahkemeler kısmında yer verilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkilerini belirten Anayasanın 144 ncü maddesinin (hâkimlerin bütün özlük işleri hakkında karar verme yetkisi Yüksek Hâkimler Kurulundur.) şeklindeki birinci fıkrası 1488 sayılı Kanunla (Yüksek Hâkimler Kurulu, Adliye mahkemeleri hâkimlerinin özlük işleri hakkında kesin karar verir) olarak değiştirilmiş, Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri «Adliye mahkemesi hâkimleri» nin özlük işlerine hasır ve tahsis edilmiştir. Bu itibarla Yargıtayı Yüksek Hâkimler Kuruluna bağlamak Anayasa ile bağdaşmaz.

b) Diğer taraftan Anayasanın 137 ve 139 ncü maddelerinin son fıkraları da yukarıdaki görüşü teyit ve takviye edici hükümleri muhtevirdir.

Gerçekten 139 ncü maddenin son fıkrasında «Yargıtayın kuruluşu, işleyişi, Başkan ve üyelerinin ve diğer mensuplarının nitelikleri ve ikinci başkanların seçim usulleri kanunla düzenlenir» denilmek suretiyle Yargıtay hakkında 45 sayılı Yüksek Hâkimler ve savcılar kurulu Kanunundan ayrı, özel bir kanun çıkarılacağı belirtilmiştir. Bu itibarla Yargıtayı 45 sayılı Kanunla kurulan Yüksek Hâkimler Kuruluna bağlı olacağını düşünmek bu hükümlerle bağdaşmaz. Burada dikkati çeken bir husus da Anayasa, Yargıtay hâkimlerinden bahsederken «Yargıtay hâkimleri» terimi yerine «Başkan ve üyeleri» terimlerinin kullanılmış olmasıdır.

Bunun gibi, Anayasanın 137 ncü maddesinin son fıkrasında (C Başsavcısı, yüksek mahkemeler hâkimleri hakkındaki hükümlere tabidir.) denilmektedir. Sadece bu hükümde yüksek mahkeme hâkimleri ile Adliye mahkemeleri hâkimlerinin ayrı hükümlere tabi olduğunu ispata yeterlidir. Yük-

sek mahkeme hâkimleri hakkında uygulanacak hükümlerle Adliye mahkemeleri hâkimleri hakkında uygulanacak hükümler eşit olsa idi o takdirde maddede de «Yüksek mahkeme hâkimleri deyimi yerine «hâkimer» sözcüsü kullanılırdı. C. Başsavcısının Danıştay ve Askerî Yargıtay gibi diğer yüksek mahkemelerle irtibatı bulunmadığına göre buradaki «yüksek mahkeme hâkimleri» deyiminden maksadı Yargıtay Başkan ve üyeleri olduğu âşikârdır. Bu itibarlada, Yargıtay Başkan ve üyeleri hakkında farklı hükümler tedvin etmek Anayasadan gelen bir zorunluktur.

c) Esasen Anayasanın 144 nci maddesinin 1488 sayılı Kanunla değiştirilen son fıkrası muvacehesinde Yargıtay Başkan ve üyelerinin bütün özlük işlerinin hâkimler kurulunca yürütülmesine fiilen imkân yoktur. Zira hâkimlerin denetimi, belli konular için Yüksek Hâkimler Kurulunca görevlendirilecek üst dereceli hâkimler eliyle yapılacağı hakkındaki hüküm değiştirilmiş, yerine hâkimlerin denetimi ve haklarındaki soruşturmanın, Yüksek Hâkimler Kuruluna bağlı ve sürekli olarak görevli müfettiş hâkimler eliyle yapılacağı hükmü getirilmiş, hâkim müfettişlerden başka her hangi bir kimsenin - üst dereceli hâkim dahi olsa hâkimler hakkında denetim ve soruşturma yapmalarına imkân bırakılmamıştır. Yargıtay Başkan ve üyeleri hâkim, Anayasa deyimi ile Adliye mahkemeleri hâkimleri deyiminin kapsamına sokulduğu takdirde onlar hakkındaki denetim ve soruşturmalarında bu müfettiş hâkimler eliyle yapılması zarureti doğar. Bu tasarıda ise müfettiş hâkimlerin alt dereceleri 5 nci derece olarak tesbit edilmiştir. Bu itibarla Yargıtay birinci Başkanı gibi meslekin en son derecesine çıkmış bir kimseyi ondan çok daha aşağı derecedeki bir hâkime denetletmek gibi garip bir durum hâsıl olur.

ç) Hükümet tasarısının 55 nci maddesinde aynen (Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan, üye ve yedek üyeleri Yargıtay üyelerine ilişkin; Genel Sekreter ve tetkik hâkimleri ile müfettiş hâkimler ise diğer hâkimler hakkındaki hükümlere tabidirler.) denilmektedir. Bu da Yargıtay Hâkimleri ile diğer hâkimler yani (Adliye mahkemeleri hâkimleri) arasında fark olduğunu, Yargıtay Hâkimler hakkında uygulanacak hükümlerle adliye mahkemeleri hâkimleri hakkında uygulanacak hükümlerin aynı olmadığını göstermektedir.

d) Hükümet tasarısının 73 ve 75 nci maddelerinde, Anayasaya uygun olarak, Yüksek savcılar Kurulunun C. savcıları, C. Başsavcı yardımcıları ve C. Savcı yardımcılarının özlük işlerini tetkik edeceği açıklanmış, Yargıtay üyelerine eşit olan C. Başsavcısının özlük işleri bu kurulun dışında bırakılmış, Yüksek Hâkimler Kuruluna da bağlanmamış, bilâkis yukarıda açıklandığı üzere, Anayasanın 137 nci maddesinin son fıkrasında, Yüksek Mahkeme hâkimlerinin tabi olacakları hükümlere tabi olduğu belirtilmiştir. Bu da Yüksek Mahkeme hâkimlerinin (seçilmeleri ve emekliye ayrılma işlemleri hariç) «Yargıtay Başkan ve üyeleri» özlük işlerinin Adliye mahkemeleri hâkimlerinin özlük işlerinden ayrı hükümlere tabi olduklarını, Yüksek Hâkimler Kurulunun dışında bırakıldığını gösterir.

e) 45 sayılı Kanunun değiştirilmeyen 63 nci maddesinin 1 nci bendinde Yüksek Hâkimler Kurulunun hâkim ve hâkim yardımcılarının özlük işleri hakkında verdiği kararların kendilerine tebliğ edileceği yazılı olup, Yargıtay hâkimlerinden söz edilmemiş olması da onların özlük işlerini Yüksek Hâkimler Kurulunun görevi dışında olduğunu gösterir. Zira madde metnindeki «Hâkim» sözcüğünün Yargıtay Başkan ve üyelerinide kapsadığı ileri sürülemez. Hâkim sözcüğünün geniş anlamda kullanıldığı, bütün hâkimleri kapsadığı fark olunduğu takdirde ayrıca hâkim muavinlerini zikretmeye lüzum olmaz, hâkim sözcüğü yeterli görülmüştü. Yahut ta madde, Yargıtay hâkimleri, hâkimler, hâkim muavinleri veya Anayasa deyimine uygun olarak «Adliye mahkemeleri hâkimlerinin» şeklinde değiştirilmesi gerekirdi.

f) Diğer taraftan Yüksek Hâkimler Kurulunun hâkimler hakkında uygulayacağı cezaları hâkimler Kanununun 86 nci maddesinde, Yargıtay Başkan ve üyeleri hakkında uygulanacak disiplin cezaları ile bu cezaları uygulayacak merci aynı kanunun 96 nci maddesinde gösterilmiş, Hükümet tasarısında bu maddelerin kaldırılması veya değiştirilmesi yolunda gidilmemiştir. 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 31 nci maddesinde üçüncü bölümün görevleri arasında yalnız hâkimler Kanununun 86 nci maddesindeki cezalardan söz edilmiş, 96 nci maddede

zikredilen tavsiye ve istifaya davet cezalarından bahsedilmemiştir. Bu itibarla Yargıtay Başkanı ve üyeleri hakkında uygulanacak tavsiye, istifaya davet cezalarını uygulamaya yetkili yargıtay bünyesindeki Haysiyet Divanı Yüksek Hâkimler Kurulunda mevcut değildir. Bu halde Yargıtay Başkan ve üyeleri hakkında disiplin cezası uygulanmaya imkân kalmaz ki bunun kamu görevlilerinin sorumluluğu ilkesine aykırılığı aşikârdır.

Ancak, Anayasa hükümlerine istinaden yapılan bu açıklamalardan Yargıtayın Başkan ve üyelerinin denetimden âzade olduğu sonucuna da varılmamalıdır.

Komisyonomuz yukarıda yazılı nedenlerle ikinci maddeye ilişkin gerekçede yer alan bu hususa işaret etmekle Anayasada mevcut yargı erkine ilişkin hükümlerin yeniden gözden geçirilmesi lâzım geldiği lüzumunu hatırlatmak istemiştir.

Özlük işleri kavramı içerisinde denetim işlemlerinin özel ve müstesna bir mevki olduğu şüphe edilmemelidir. Bu itibarla Yargıtayında bu denetim içerisinde mütalâa edilmesi lâzımdır.

Komisyonomuz Anayasamızda mevcut hükümlerin ayrı ayrı veya birlikte göz önünde tutulması halinde ayrı ayrı sonuçlara varılmasını mümkün gördüğünden her hangi bir karışıklığa meydan vermemek düşüncesiyle Anayasamızda Yüksek Hâkimler Kuruluna sarahaten tevdi edilmiş Yargıtay üyeliğine seçme ve emekli işlemlerini tekemmül ettirme gibi özlük işlerinden madut hususlar ayrı olmak üzere diğer özlük işlerinin ve denetiminin Yargıtay bünyesinde yapılmasını uygun görmüş ve ancak bu düzenlemenin Yargıtay Teşkilât Kanununda yapılması lâzımgeldiği sonucuna varmıştır.

Esasen Hükümetçe hazırlanan Yargıtay Teşkilât kanunu tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş bulunmaktadır.

Madde 4. — Tasarının Adalet Bakanlığı ile münasebetleri başlığını taşıyan 4 ncü maddesi Komisyonomuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — Tasarının seçme hakkı başlığını taşıyan 5 nci maddesi Anayasamızda yapılan değişikliğe uygun olarak Komisyonomuzda yeniden düzenlenmiştir.

Anayasamızın 143 ncü maddesinde Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süresinin 4 yıl olduğuna ve süresi bitenlerin yeniden seçilebileceğine işaret edilmiştir. Seçme hakkı bulunan bir kimsenin seçilme hakkı ve keza seçilme hakkı olan bir kimsenin de seçme hakkı sahibi olduğunu özellikle konumuz bakımından kabul etmek zorunludur. Fihakika Anayasamızın 143 ncü maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin Yargıtay Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından seçilmesi gerekmektedir. Yapılan bu değişiklikle Yüksek Hâkimler Kurulu üyeliğine seçilen ve aslî sıfat ve görevleri Yargıtay Başkan veya üyesi olan zevatın seçimlere katılarak oy kullanması sağlanmış ve ishar edilmesi mümkün görülen tereddütlerin izalesi cihetine gidilmiştir.

Madde 6. — Üyelerin görev süresi başlığını taşıyan tasarının 6 ncü maddesinde yazılı (devamlı) kelimesi Anayasamızın 143 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasında mevcudolmadığından Anayasaya uygunluk sağlamak üzere bu kelimenin madde metninden çıkartılması kararlaştırılmış ve 6 ncü madde yapılan bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Madde 14. — Üyelerin göreve başlaması başlığını taşıyan tasarının 14 ncü maddesi Komisyonomuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 22. — Tasarının üyeliklerin açılması ve seçim işlemleri başlığını taşıyan 22 nci maddesi yargı erkini kullanmasına ilişkin kurallara ve Anayasaya aykırılığı sebebiyle benimsenmemiş ve yeni bir 22 nci madde yapılması lüzumu hâsıl olmuştur.

Gerçekten tasarıda yer alan 22 nci madde metninde Yüksek Hâkimler Kurulu üyeliğine seçilmek istemiyenlerin tesbit edilmesini öngören hükümlere yer verdiği gibi mulâk bir seçim sistemi getirmiş bulunmaktadır.

Anayasamız Yargıtay Başkan ve üyelerine Yüksek Hâkimler Kurulunda tesbit ettiği seçim usulleri içerisinde görev vermiş bulunmaktadır. Yargı erkini kullanan hâkimlerin velevki Yargıtayda Başkan ve üye de olsa kanunen verilmiş görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler. Bu

itibarla Yargıtay Başkan ve üyeleri kanunen verilmiş bu görevi ifa etmekten kaçınamazlar. Madde de yer alan (seçim gününden 20 gün öncesine kadar seçilmek istemediğini bildirenlerin dışında kalan Yargıtay Başkan ve üyelerinin arasından Yüksek Hâkimler Kurulunun asıl ve yedek üyelerinin seçileceğine dair hükmü Anayasaya aykırıdır. Diğer taraftan bu usulün kabulü halinde hiç kimsenin görev kabul etmemesi veya sadece Yüksek Hâkimler Kurulunun mürettep sayısı kadar üyenin adaylığa talibolması halinde kurulun teşekkül etmemesi veya seçimsiz teşekkül etmesi gibi bir durumla karşılaşılması da muhakkaktır.

Diğer taraftan Komisyonumuz istifanın kanuni bir hak olduğunu ve bunun müeyyideye bağlanmasının mümkün olmadığını kabul etmiş ve sadece istifa halinde kurulan çalışmalarının aksiyabileceği göz önünde tutularak noksanların ikmaline kadar istifa eden üyenin kurulda görev yapabilmesi imkânını sağlanmıştır.

Madde 23. — Seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz başlığını taşıyan tasarının 23 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 26. — Başkanların seçilmesi başlığını taşıyan tasarının 26 ncı maddesinde yazılı başkanvekili deyimi yerine diğer maddelerde yazılı esaslara uygun olarak başkan yardımcısı deyimi kullanılmak suretiyle değiştirilerek kabul edilmiştir.

Madde 27. — Tasarının başkanın görev ve yetkileri başlığını taşıyan 27 nci maddesine 5 ncı fıkradan sonra yeni bir 6 ncı fıkra ilâve edilmek ve 6 ncı fıkra 7 ncı fıkra olarak düzeltilmek suretiyle değiştirilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kurulunda yeniden ihdas edilen Müfettişler Kurulu Başkanlığının Anayasamıza göre kurulun bir organı olmaması ve mensuplarının kurulun bölümlerine ve Genel Kuruluna katılması hususunda sarahat bulunmaması ve daha doğrusu resmen kurul ve bölüm çalışmalarına katılmalarının mümkün olmaması karşısında uygulamada çıkabilecek güçlükleri gidermek ve koordinasyonu sağlamak amacıyla ilâve edilen yeni 6 ncı fıkra ile Müfettişler Kurulu Başkanlığıyla bölümlerin ve Genel Kurulun çalışmalarını düzenlenmek üzere Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanına görev verilmiştir.

Madde 28. — Tasarının bölümler başlığını taşıyan 28 ncı maddesi Komisyonumuzca değişiklik yapılmazsınız kabul edilmiştir.

Madde 29. — Tasarının birinci bölümün görevleri başlığını taşıyan 29 ncü maddesinde yer alan hükümler aynen kabul edilmiş ancak 45 sayılı Kanun 31 ncı maddesinin 5 numaralı bendinin bu maddeye 11 ncı bent olarak ilâve edilmesi işlerin daha verimli bir şekilde yürütülmesi bakımından kabul edilmiş ve maddenin 11 ncı bendinin numarası 12 olarak düzeltilmiştir.

45 sayılı Kanunun 31 ncü maddesinin 5 numaralı bendi bir mahkemenin bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi Adalet Bakanlığınca istendiği takdirde bu konuda karar vermek görevini kurulun 3 ncü bölümüne bırakmıştır.

3 ncü bölüm disiplin cezalarıyla uğraşan ve teşkilâtla ilgisi olmayan bir bölümdür. Gerek kadrolar ve gerekse teşkilât yönünden bu konuda bütün görevler birinci bölüme ait bulunduğundan bu görevinde birinci bölüm tarafından ifa edilmesini sağlamak ve işlerin daha verimli bir şekilde yürütülmesini temin etmek üzere bahsedilen değişiklik yapılmış bulunmaktadır.

Madde 30. — Tasarının 2 ncı bölümün görevleri başlığını taşıyan 30 ncü maddesi 3 numaralı bentte değişiklik yapılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Yukarda açıklandığı üzere 27 ncı madde de yapılan değişiklik nedeniyle müfettiş hâkimler kuruluyla ikinci bölümün münasebetlerini kurul başkanı düzenleyebileceğinden bu bentteki (Müfettiş hâkimler kurulu başkanlığından) kelimeleri madde metninden çıkarılmış ve Anayasa yönünden bir aykırılık olduğu intibai verilmemek üzere müfettiş hâkimler dışında görevlendirilebilecek üst dereceli hâkimlerin hangi işlerde ve nasıl görevlendirilecekleri konusunda madde metnine açıklık verilmiştir.

Madde 31. — 2/617 esasta kayıtlı kanun teklifi komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 32. — Genel kurul ve genel görevleri başlığını taşıyan tasarının 32 nci maddesi metne açıklık üzere 5 nci fıkrada yer alan (uygun ve olanların kelimeleri) çıkartılmak suretiyle değiştirilerek kabul edilmiştir.

Madde 33. — Genel kurulun özel görevleri başlığını taşıyan tasarının 33 ncü maddesi aynen kabul edilmiş ancak 1 nci fıkra sonuna (etmek) ikinci fıkra başına (hâkimlik mesleğine) kelimeleri ilâve edilmiş 3 ve 4 ncü fıkraların sonuna da «k» harfi ilâve edilerek nakletme yerine nakletmek birinci sınıf hâkimliğe ayırma yerine birinci sınıf hâkimliğe ayırmak demek suretiyle redaksiyona tabi tutulmuştur.

Madde 35. — İşlerin yönetim ve gizliliği başlığını taşıyan tasarının 35 nci maddesinin 3 ncü fıkrasında yazılı gizli olan işlemler ve görüşmelerin bölümlere de şâmil olması zorunluluğu sebebiyle gerekli düzeltme yapılarak kabul edilmiştir.

Madde 38. — Tasarının Yargıtay üyeliğine seçme usulü başlığını taşıyan 38 nci maddesi komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 39. — Tasarının komisyon kurulması başlığını taşıyan 39 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 40. — Tasarının liste düzenlenmesi başlığını taşıyan 40 nci maddesi birinci ve ikinci fıkralarına asıl ve yedek üyeler kelimeleri eklenmek suretiyle değiştirilerek kabul edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Genel Kurulunun asıl üyelerinden birinin bulunmaması halinde 36 ncı madde gereğince yedek üyenin katılmasıyla toplanması gerektiğinden bu madde uyarınca yapılacak işlemlerden toplantı gününden evvel yedek üyelerin de haberdar olması kurulun çalışma sisteminin tabii bir sonucu olduğundan madde metnine asıl üyelerle birlikte yedek üyeler kelimelerinin eklenmesi maddeye açıklık vermek bakımından zorunlu görülmüştür.

Madde 41. — Tasarının oylama usulü başlığını taşıyan 41 nci maddesi komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 42. — Tasarının müfettiş hâkimler kurulu ve müfettiş hâkimler başlığını taşıyan 42 nci maddesinin 4 ncü fıkrasına Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığına Cumhuriyet savcılığıyla birlikte bu meslekten sayılanların da atanmasını sağlamak amacıyla (bu meslekten sayılanlardan) kelimeleri eklenmek ve 27 nci maddede yapılan değişikliğe uygunluk sağlamak amacıyla gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle yeniden düzenlenmiştir.

Madde 43. — Tasarının denetim inceleme ve soruşturma başlığını taşıyan 43 ncü maddesinin 2 ncü fıkrasında 30 ncü maddenin 3 ncü fıkrasında yapılan değişikliğe uygun düzeltme yapılarak komisyonumuzca sadece bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Madde 45. — Tasarının Müfettiş Hâkimlerin ve üst dereceli hâkimlerin yetkileri başlığını taşıyan 45 nci maddesi komisyonumuzca aşağıda yazılı gerekçeye istinaden değiştirilerek kabul edilmiştir.

Maddenin üst dereceli hâkimlere de inceleme sırasında soruşturma ile ilgili işlemleri yapabilmek gibi geniş bir görev vermesi hususunu tanzim eden fıkrası metinden çıkarılmış ve madde başlığı da buna göre düzeltilmiştir.

Ayrıca müfettiş hâkimlerin istinabe ile delil toplamak yetkisi de tanınmıştır. Maddede yapılan değişiklikler bundan ibarettir.

Bilindiği üzere Anayasamızın 144 ncü maddesiyle hâkimlerin denetimi ve haklarındaki soruşturma müfettiş hâkimler marifetiyle yapılacak bu nitelikte olmıyan çok basit bir ihbar ve şikâyetin mahiyetinin araştırılması, ilgisinin tesbiti ve bir soruşturma konusu yapıp yapılmaması hususunda kanaat edinilebilmesi için üst dereceli hâkimlere bir inceleme yaptırılması uygun görülmüştür. Bilhassa müfettiş hâkim kadrosunun mahdudluğu soruşturmalar dışında genel denetimin yapılması devamlı olarak müfettiş hâkimin görev vermeye engel olacağından hizmetin aksamasını önlemek ve ihbar ve şikâyetlerin değerlendirilmesinde gecikmeye meydan vermemek yönünden üst dereceli hâkimin görev alması ve ancak bu görevini ifa ederken bu maddede belirtilen ve müfettiş hâkimlere ait bulunan yetkilerin kullanılmasında hususlarına dikkat edilerek madde metni yeniden düzenlenmiştir.

Madde 46. — Tasarının 46 ncı maddesinin ilk cümlesinde yazılı görevlendirilmiş olan kelimeleri komisyonumuzca fazlalık olarak mütalâa edilmiş ve madde metninden çıkarılmıştır. Ayrıca madde- nin 2 ncı fıkrası hâkimlerin hangi hallerde ve nasıl disiplin cezasına ait işlemlere tabi olacakları açıklığa kavuşturulmuş ve madde yapılan bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Madde 50. — Tasarının itiraz başlığını taşıyan 50 ncı maddesine yeni bir 2 ncı fıkra eklenmiş ve bu nedenle maddenin 2, 3 ve 4 ncü fıkralarının numaraları teselsül ettirilerek 3, 4 ve 5 ncü fıkralar olarak düzeltilmiştir.

İtiraza aidolan bu madde de hangi konulara nasıl itiraz edilebileceği gösterilmiş olmakla beraber Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümünün bir inceleme veya soruşturma sonunda muamele tayımine mahal olmadığına karar vermesi halinde bu kararların kesinleştiği ve Genel Kurulda incelenmesinin mümkün olmayacağı kabul edilmiştir. Aynı şekildeki bir hükme 46 ncı maddede de rastlanmış bulunmaktadır. Bu kabil işlerde konunun Genel Kurula gidebilmesi ve vatandaşın yapmış bulunduğu ihbar ve şikâyetler sonunda verilen takipsizlik kararının bir kere daha incelenmesi komisyonumuzca uygun görüldüğünden maksadı sağlamak üzere tasarının 50 ncı maddesine komisyonumuzca yeni bir ikinci fıkra ilâve edilmiş ve bu konuda Adalet Bakanlığıyla Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanına yetki tanınmıştır.

Madde 51. — Tasarının duruşma başlığını taşıyan 51 ncı maddesi komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 53. — 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 53 ncü maddesine bir fıkra eklenmek suretiyle değiştirilmesini öngören 2/618 esasta kayıtlı kanun teklifi komisyonumuzca aynen be- ririlmişdir.

45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 53 ncü maddesi hâkimler hakkında işten el çek- tirme ile ilgili hükümleri tanzim etmektedir. Bir soruşturmanın devamı sırasında soruşturmanın selameti veya yargı erkinin nüfuz ve itibarının kırılması bahse konu ise hâkime işten el çektilirilebil- mektedir. Ancak bazı ahvalde konu işten el çektilirme gibi çok ağır bir uygulamaya tabi olması nede- niyle istenilen fayda temin edilememektedir. Hakkında soruşturma yapılanın icabında o mahalden soruşturma süresince uzaklaşmasında fayda vardır. Komisyonumuz bu nedenle maddede yapılan de- ğişikliği kabul etmiştir. Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümü bu madde hükmüne göre işten el çektilirneye lüzum olmamakla beraber bir süre için geçici olarak ilgilinin görev yerinin değiştirilmesi- ne karar verilebilecektir. Kararı uygulama görevi birinci bölüme verilmiştir.

Madde 55. — Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerine uygulanacak hükümler başlığını taşıyan ta- sarının 55 ncı maddesi maddeye açıklık vermek üzere yeniden düzenlenmiştir.

Madde 58. — Tasarının genel sekreter ve tetkik hâkimlerinin atanması başlığını taşıyan 58 ncı madde Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 59. — Tasarının yönetim kurulu başlığını taşıyan 59 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasına (Bu takdirde üst kurula o bölümün en yaşlı üyesi katılır) ibaresi eklenmek suretiyle uygulamada hâsıl olması muhtemel bir boşluk doldurulmuş ve madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Madde 61. — Tasarının kurul mensuplarının aylıkları başlığını taşıyan 61 ncı maddesi Komis- yonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 64. — Genel kurula başvurma başlığını taşıyan tasarının 64 ncü maddesinin 1 ncı fik- rasında yazılı (Ancak, 50 ncı madde mucibince itilâfı kabil olanlar aleyhinde) kelimeleri çıkar- tılmak suretiyle genel kurula başvurma imkânları genişletilmek suretiyle yapılan değişiklik Ko- misyonumuzca uygun mütalâa edilmiştir.

Madde 65. — Tasarının işe bakmaktan yasaklık, çekilme ve ret başlığını taşıyan 65 ncı mad- desinin 4 numaralı bendinden sonra gelen fıkranın son cümlesi değiştirilmiş ve kurul bünyesine gi- ren müfettiş hâkimler hakkındaki ret işlemlerini kimin inceleyeceği tesbit edilmekle beraber ku- rulun başkan ve üyeleriyle tetkik hâkimleri hakkında bu konuda bir farklılık tesis edilmek sure- tiyle değişiklik yapılmış ve uygulamada kolaylık tesis edilmek suretiyle değişiklik yapılmış ve uy- gulamada kolaylık ve çabukluk sağlanması amacı gerçekleştirilmiştir.

Madde 67. — Tasarının giderler başlığını taşıyan 67 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 69. — Tasarının Yüksek Savcılar Kurulu başlığını taşıyan 69 ncu maddesinin 1 nci fıkrasındaki (müdürlüğünden) kelimesi (müdüründen) olarak düzeltilmiştir. Bu düzeltme Anayasanın 137 nci maddesine uygunluk sağlamıştır.

Madde 70. — Üyelerin seçilmesi başlığını taşıyan tasarının 70 nci maddesi 22 nci maddede yapılan değişikliğe mütenazır olarak ve aynı gerekçeyle yeniden düzenlenmiştir.

Madde 71. — Tasarının seçim işlerine ve seçim sonucuna itiraz başlığını taşıyan 71 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 73. — Tasarının Yüksek Savcılar Kurulunun görevleri başlığını taşıyan 73 ncu maddesi 1 nci fıkrada yazılı (... durumu icabı) kelimelerinden sonra (Kurul tarafından verilmiş ilke kararları da göz önünde tutularak) cümlesi eklenmek suretiyle Adalet Bakanlığının kurula getireceği işlemlerde tabi olacağı esaslar açıklıkla belirtilmiştir. Yine maddenin 2 nci fıkrasında disiplin hükümleriyle ilgili bölümde unutulmuş olan (Cumhuriyet Başsavcı yardımcıları) kelimeleri madde metnine dâhil edilmiş ve yapılan bu değişikliklerle 73 ncu madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 74. — Tasarının toplantı ve karar yeter sayıları başlığını taşıyan 74 ncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 75. — Tasarının uygulanacak hükümler başlığını taşıyan 75 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 77. — Tasarının C. Savcılığı meslekine atama ve nakil başlığını taşıyan tasarının 5 nci fıkradaki 10 günlük süre 15 gün olarak tesbit edilmek suretiyle maddede değişiklik yapılmıştır.

MADDE 89. — Tasarının geçici yetki başlığını taşıyan 89 ncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 90. — Tasarının adaylık başlığını taşıyan 90 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 94. — Tasarının Bakanlık hizmetlerine atama başlığını taşıyan 94 ncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 95. — Tasarının bakanlık hizmetlerinden hâkimlik veya savcılık mesleklerine geçme başlığını taşıyan 95 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 98. — Tasarının savcılık meslekine ait cetvelin değiştirilmesi başlığını taşıyan 98 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 101. — Tasarının kadro değişmesi başlığını taşıyan 101 nci maddesi tasarı metninden çıkartılmıştır.

Madde 102. — Tasarının Noterlik Kanununun 60 nci maddesinin değiştirilmesini öngören 102 nci maddesi tasarı metninden çıkartılmıştır.

Maddede 3456 sayılı Noterlik Kanununun 60 nci maddesinin değiştirilmesi istenmektedir. Oy-saki 3456 sayılı Kanunun tümü yürürlükten kalkmış ve 18 . 1 . 1972 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen 1512 sayılı Noterlik Kanunu 5 . 2 . 1972 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girmiştir. Bu sebeple 102 nci madde tay edilmiştir.

Geçici madde 2. — Yüksek Hâkimler Kurulu eski üyelerinin görev süresi başlığını taşıyan tasarının geçici 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Gekici madde 7. — Kesinleşmiş işlere ait evrakın devri başlığını taşıyan tasarının geçici 7 nci maddesi 2 nci bir fıkra ilâve edilmek suretiyle müfettiş hâkimlerin göreve başlayarak işleri devralmasına kadar üst dereceli hâkimlerin ellerindeki soruşturmaya dair işlemlere devam etmeleri sağlanmıştır. Bu sayede kanunun yürürlüğe girdiği tarihte üst dereceli hâkimlerin ellerindeki soruşturma evrakını Kurula iade ederek soruşturmaların sürünce mede kalmasına meydan verilmemesi temin edilmiştir.

Madde 3. — Tasarının 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 4. — Tasarının 4 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde 9. — Yüksek Savcılar Kurulu ve bölümlerinin görev süresi başlığını taşıyan tasarının geçici 9 ncu maddesinde yazılı (C. Başsavcılığı bölümleriyle) ibaresi madde metninden çıkartılmıştır. Bu şekilde Anayasanın geçici 15 nci maddesine uygun hale getirilmiş ve Yargıtay üyesi olmuş bulunan Cumhuriyet İkinci Başsavcılarını ile Yargıtay Savcılarının bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte geçici 15 nci maddenin son fıkrası gereğince yargı görevlerinin sona ermesi sağlanmıştır.

Geçici madde 10. — Tasarının Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kurulu seçimleri başlığını taşıyan geçici 10 ncu maddesinin 1 nci fıkrası Komisyonumuzca değiştirilmiş ve 1488 sayılı Kanunla yürürlüğe girmiş bulunan Anayasanın geçici 15 nci maddesi gereğince Yargıtay üyesi olmuş bulunanların Yargıtayda yapılacak olan seçimlere seçmek ve seçilmek üzere katılabilmelerine imkân verilmiş ve hukukî statüleri bu şekilde korunmuştur.

Geçici madde 11. — Raportörlerin yeniden atanması başlığını taşıyan tasarının geçici 11 nci maddesinin başlığı (raportörlerin ünvanlarının değişmesi) şeklinde değiştirilmiş ve madde bu değişikliklikle kabul edilmiştir.

Geçici madde 12. — Noterlik Kanununa bir geçici madde eklenmesi hakkındaki tasarının geçici 12 nci maddesi yukarıda 102 nci madde hakkında yazılan gerekçeye istinaden tasarı metninden çıkartılmıştır.

Geçici madde 13. — Tasarının Yargıtay üyesi olanların kıdemi başlığını taşıyan geçici 13 ncu maddesi geçici 12 nci maddenin tasarı metninden çıkartılması sebebiyle geçici 12 nci madde olarak yapılan değişikliklikle aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — Tasarının 7163 sayılı Kanununun 15 nci maddesine bir fıkra ilâve edilmesine dair 5 nci maddesi 45 sayılı Kanun ve Hâkimler Kanunu ile ilgili görülmediğinden tasarı metninden çıkartılmıştır. Bunun yerine aşağıda yazılı gerekçeye istinaden yeni bir 4 ncu madde düzenlenmiştir.

Yürürlükte bulunan Hâkimler Kanununun 4 ncu maddesi hükmüne göre hukuk mezunları hâkim adaylığı için başvurduklarında ihtiyaçtan fazla talep varsa bunlar fakültelerden mezuniyet derecelerine göre sıraya konmakta ve bir üst derecede mezun bulunduğu sürece bir alt derecedekine tâyin için sıra gelmemektedir. Halen fakültelerden beş altı sene evvel mezun olanlar sıra beklediği halde yeni mezun olanlardan derecesi daha iyi olanlar ön sıraya geçerek staja başlayabilmektedirler. Bu sebeplerle bilgi ve ahlâk bakımından hâkimlik mesleğine yapılacak atamalarda bir imtihan ve mülâkatın yapılması Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiş ve bu itibarla hâkim adaylığı için başvuranların sayısı istekten çok olması halinde imtihan ve mülâkat esası benimsenmiştir. İmtihan ve mülâkatın nasıl yapılacağı tanzim edilecek bir yönetmelikte gösterilecektir.

Madde 6. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 79 ve 80 nci maddelerini değiştiren tasarının 6 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde 13. — Tasarının 5 ve 6 nci maddelerinde yapılan değişiklik ile Hâkimler Kanununun 4 ve 79 ncu maddeleriyle ilgili uygulama değişmektedir. Bu uygulama için yeni bir yönetmelik atama ve nakil plânı yapılması gerektiğinden bunların biran evvel yapılmasını sağlamak üzere kurumların süre ile bağlamak ve bu süreye kadar da eski uygulamaya devam edilmesini temin etmek için geçici 13 ncu maddenin düzenlenmesi mecburiyeti hâsıl olmuştur. Bu nedenle geçici 13 ncu madde Komisyonumuzca düzenlenmiştir.

Geçici madde 14. — Savcılara atama ve nakil hükümlerinin Anayasa Mahkemesince iki defa iptal edilmesi nedeniyle savcılık kadrolarında çok sayıda münhal bulunduğu ayrıca son Emeklilik Kanununun getirdiği hükümler nedeniyle çok sayıda hâkim ve savcısında meslekten ayrıldığı ve bu suretle savcılık kadrolarında halen beşyüzü aşan münhalin mevcudolduğu tesbit edilmiştir. Bu münhallerin kapatılması stajını bitirmiş olan adayların atanmasıyla mümkün olmaktadır. Hizmetin aksamasını önlemek yönünden Adalet Bakanına 2 sene olan stajı 1 sene olarak uygulamak üzere yetki vermiş olan 30 . 7 . 1970 tarihli ve 1320 sayılı Kanun hükmününün 1972 yılı Ağustos

ayında sona ereceği cihetle bahse konu münhalhale rin kapatılması mümkün olamayacaktır. Bu itibarla mezkûr Kanun hükmünün 2 yıl süreyle daha uygulanması için Adalet Bakanına yetki verilmesi komisyonumuzca uygun görülmüş ve Adalet Bakanına yetki verilmesi başlığını taşıyan geçici 14 nci madde düzenlenmiştir.

Geçici madde 15. — Yüksek Hâkimler Kurulunun bünyesinde Anayasada yapılan değişiklik sebebiyle halen Kurulda görev ifa eden ve 4 yıllık sürelerini doldurmamış olan Kurulun Yargıtay dışından gelen üyeleriyle ilgili teklif komisyonumuzda müzakere edilmiş ve benimsenerek geçici 15 nci madde olarak istek komisyonumuzca değerlendirilmiştir.

Gerçekten Anayasamızın, 22 . 9 . 1971 tarihinde yayımlanan ve 1488 sayılı Kanunla değiştirilen 143 ve 144 nci maddeleri ile geçici 19 ncu maddesi hükümleri icabı, 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununda da gerekli değişiklikler yapılması zorunlu bulunmuştur.

Sevk edilen tasarı hükümleri ile Yüksek Hâkimler Kurulu lâğvedilmektedir. Kanımızca bu Kurulun lâğvı sırasında dikkate alınması gerekli bulunan bir husus da lâğvedilen kuruluş mensuplarının durumudur. Kanun hükmü ile her hangibir müessesenin lâğvında, o müessese mensuplarının hukukî durumları hakkında hüküm sevkî genel bir kural niteliğinde ve kaçınılması olanağı bulunmayan bir haldir. Huzurunuzda getirilmiş bulunan tasarıda ise bu konuda bir hüküm sevk edilmemiştir.

Mevcut Yüksek Hâkimler Kurulunda, Yargıtay dışından gelen asıl ve yedek üyelerin hukukî durum ve statüleri nazara alınarak haklarında hüküm sevkî gereklidir.

Nitekim, Yargıtay 2. Başsavcılıkları ile Yargıtay savcılıklarının lâğvı sırasında bu görevlerde bulunan savcılarının durumları düşünülmüş ve Anayasamızın geçici 15 nci maddesi ile, gerek menşeleri ve gerekse yetiştirme tarzları bakımından hâkimlerle bir olan ve ayrıca nitelikleri, kadroları ve yaptıkları görev yönünden Yargıtay üyeliği ile eşit durumda buldukları gerekçesi ile cümlenin Yargıtay üyeliğine atanacakları hükmü getirilmiştir.

Ayrıca değiştirilen Anayasamızın 137 nci ve 45 sayılı Kanununun 69 ncu ve mütaakıp maddeleri hükümlerine göre savcılar hâkim sınıfından sayılmamakta ve hattâ bu sıfatları ile yüksek mahkemelere üye seçilmek hakları dahi mevcut değildi. Savcılar kanunu hükümlerinin iptaline dair olan Anayasa Mahkemesinin 20 . 4 . 1971 tarih ve 39/44 sayılı Kararı da savcılar hakkındaki Kanun hükümlerine dayanan bu görüşü teyideylemektedir.

Hal böyle iken, vâkı değişiklik ve Yargıtay 2 nci başsavcılıkları ile Yargıtay savcılıklarının lâğvı sebebiyle 42 Yargıtay savcısı Yargıtay üyesi olarak alınmaktadır.

Bu hükümlere mütenazır olarak lâğvedilen Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin de durumlarının dikkate alınarak evleviyetle Yargıtay üyeliğine atanmaları gerekli bulunmuştur.

45 sayılı Kanununun 1 nci maddesine göre, Yüksek Hâkimler Kurulu 6 asıl ve 2 yedek üyesi Yargıtaydan, 6 asıl ve 1 yedek üyesi 1 nci sınıfa ayrılmış hâkimlerden, 6 asıl ve 2 yedek üyesi de Yüce Meclislerden seçilen 23 üyeden teşekkül eder. Anayasadaki son değişiklik nedeni ile 3 üyesi seçilemediği için, halen kurul 20 üye ile çalışmaktadır. 20 üyenin 5 asıl ve 2 yedek olmak üzere 7 üyesi esasen Yargıtay üyesi olduklarından geri kalan 13 üyesi, yüksek mahkemelere üye olma niteliğini kazanmış ve Yüce Meclislerle 1 nci sınıfa ayrılmış hâkimler tarafından kurula seçilmiş olan hâkimlerden ibarettir.

Teklifimiz, mevcut Hâkimler Kurulunun lâğvı dolayısıyla bu 13 üyenin de hukukî durumları ve statüleri icabı Yargıtay üyesi olmaları hükmünü kapsamaktadır.

Yüksek Hâkimler Kurulunun bu 13 üyesi 1 nci sınıfa ayrılmış ve yüksek mahkemelere üye olma hakkını kazanmış hâkimler olup, menşeleri, yetiştirme tarzları, nitelikleri, kadro ve görevleri bakımından 45 sayılı Kanunun 55 nci maddesi icabı esasen Yargıtay hâkimlerine ilişkin hükümlere tabi bulunmaktadırlar. Bu durum kendileri için müktesep bir hak teşkil eder.

Kurul üyeleri Yargıtaya üye seçmektedirler. Yargıtaya üye seçen bu hâkimler, Yargıtay savcularına nazaran hukukî durumları ve tabi oldukları statüleri itibarıyla evleviyetle Yargıtay üyeliği vasıflarını haiz bulunmaktadırlar. Mevcut kadrolarından maaş aldıklarına göre bu kadrolarını Yargıtay kadrosuna eklenmesi halinde bütçeye yeniden hiçbir malî külfet de yükleme durumu bahse konu olmayacaktır.

Bir teşkilât lâğvedilmektedir. Mensuplarının hukukî durumlarının düşünülmesi zaruridir. Bu üyelerin eski görevlerine dönmeleri olanağı kalmamıştır. Çünkü Yüce Meclislerden seçilenlerin bir kısmının vazifeleri olmadığından görevlerine dönmeleri de söz konusu edilemez, açıkta kaldıkları bir gerçektir.

Bu itibarla Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri, mevzuata göre ve her suretle Yargıtay üyeliği mertebesini ihraza hak kazanmış kimselerdir. Yargıtay üyeliğine, Yargıtay Savcılığı müessesesinin lâğvı sebebi ile 42 savcı alındığı gibi, halihazır Yüksek Hâkimler Kurulunun da lâğvı sebebi ile çok daha az miktarda olan 13 birinci sınıf hâkimin de Yargıtay üyeliğine alınmaları, gerek muadelet yönünden ve gerekse bir çeşit hizmete son verme neticesini doğuracak haksızlığı düzeltme bakımından da gerekli görülmüştür.

Madde 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Madde 8. — Tasarının 8 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bâzı maddelerinin değiştirilmesine bâzı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı Millet Meclisi Başkanlığınca 1/589 esas numaralı tahtında Adalet ve Plân komisyonlarına 2/617 ve 2/618 sayılı kanun teklifleriyle birlikte havale edilmiştir. sevk edilen kanun tasarısının ihtiva ettiği hükümler itibarıyla başlıca aidolduğu ihtisas Komisyonu Adalet Komisyonudur. Plân Komisyonuna havale edilmiş sebebi tasarıda kadrolara ilişkin bir hükmün bulunmasından neşet etmiştir. Komisyonumuz bu hükmün tasarı metninden çıkartılmasına karar vermiş bulunmaktadır. Bu nedenle tasarının ve tekliflerin Plân komisyonlarına havalesi gerekçesi kalmamıştır.

Anayasamızda yapılan değişiklikler sebebiyle müessesenin yeniden kurulması icabettiğinden ve bu değişikliğin gerçekleştirilmesi müddetle kayıtlığından Plân Komisyonuna sevk mevzuu kalmadığından Komisyonumuz işbu raporun gereği yapılmak üzere Genel Kurula sevki için Millet Meclisi Başkanlığına ekleriyle birlikte sunulmasını uygun görmüştür.

Genel Kurulun tasvibine sunulmak ve öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere hazırlanan işbu rapor Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı İstanbul <i>İ. H. Tekinel</i>	Sözcü Sivas <i>T. Koraltan</i>	Kâtip Sinop <i>H. Biçer</i>
Artvin Muhalifim söz hakkım saklıdır <i>A. N. Budak</i>	Bitlis <i>K. M. Akışık</i>	Çorum <i>İ. Tombuş</i>
Elâzığ M. Aytuğ İmzada bulunamadı	Erzurum <i>S. Aras</i>	Gümüşane <i>M. Karaman</i>
İçel M. Arıkan İmzada bulunamadı	İçel Söz hakkım muhafuz <i>T. Özgüner</i>	Kars <i>İ. H. Alaca</i>

Kırşehir
C. Eroğlu

Konya
Söz hakkım mahfuzdur
Geçici 15 nei maddeye karşıyım
İ. Baran

Konya
Bâzı hususlara muhalifim
Söz hakkım mahfuzdur
K. İmer

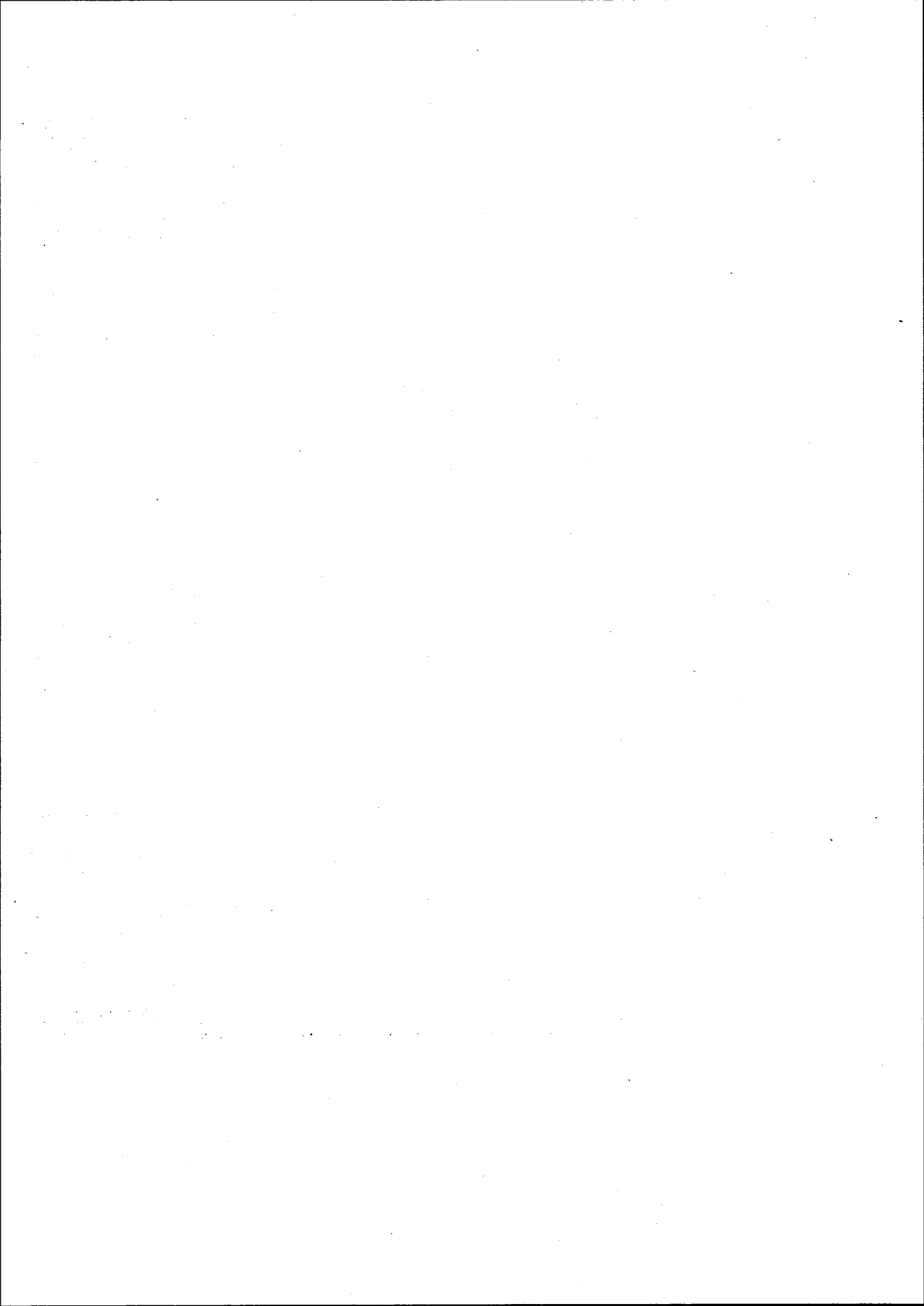
Konya
O. Okay

Mardin
Yüksek Hâkimler Kurulu eski
üyelerinin Yargıtay üyesi sayıl-
maları Anayasaya aykırıdır
Söz hakkım mahfuzdur
E. K. Aybar

Siirt
Söz hakkım mahfuz
N. Oktay

Tokat
O. Hacıbaloğlu

Niğde
M. Ocakçıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı ile bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine; dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adı «Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kurulu Kanunu» olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2. — 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 1, 2, 4, 5, 6, 14, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 50, 51, 55, 58, 59, 61, 64, 65, 67, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 77, 89, 90, 94, 95, 98, 101, 102 nci maddeleri ile geçici 2 ve 7 nci maddeleri aşağıda yazılı olduğu üzere değiştirilmiştir:

Yüksek Hâkimler Kurulunun üye sayısı :

Madde 1. — Yüksek Hâkimler Kurulu, bu kanun hükümleri gereğince seçilen 11 asil ve 3 yedek üyeden teşekkül eder.

Kurulun görev ve yetkileri :

Madde 2. — Yüksek Hâkimler Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır.

1. Adliye mahkemeleri hâkimlerinin bütün özlük işleri hakkında kesin karar vermek,
2. Adalet Bakanının bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi konularındaki tekliflerinin uygun olup olmadığına karar vermek,
3. Kendi varlık ve görevlerini ilgilendiren alanlarda kanunların ve ya Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüklerinin veya bunların belirli madde ve hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal dâvası açmak,
4. Bu kanunda yazılı diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

Adalet Bakanlığı ile münasebetleri :

Madde 4. — Yüksek Hâkimler Kurulunun Adalet Bakanlığı ile münasebetleri bu kanun hükümlerine tabidir.

Adalet Bakanı gerekli gördüğü hallerde Yüksek Hâkimler Kurulu toplantılarına Başkanlık eder ve katıldığı toplantılarda oylamaya katılır.

Bu maksatla Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunun toplantı günü, saati ve yeri ile gündemi toplantı gününden en geç kırksekiz saat önce Adalet Bakanına duyurulur.

Seçme hakkı :

Madde 5. — Yüksek Hâkimler Kurulunun 11 asil ve 3 yedek üyesi Yargıtay Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile gizli oyla seçilir.

Üyelerin görev süresi :

Madde 6. — Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süresi 4 yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Üyeler bu görevleri süresince devamlı olarak başka bir iş ve görev alamazlar.

Asil ve yedek yeni üyelerin tamamının 14 ncü madde gereğince göreve başlamalarına kadar eski üyeler görevlerine devam eder.

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun adıyla bâzı maddelerinin değiştirilmesine, bâzı maddelerinin kaldırılmasına ve yeni geçici maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 24 . 5 . 1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bâzı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22 . 4 . 1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 1, 2, 4, 5, 6, 14, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 50, 51, 53, 55, 58, 59, 61, 64, 65, 67, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 77, 89, 90, 94, 95, 98 nci maddeleri ile geçici 2 ve 7 nci maddeleri aşağıda yazılı olduğu üzere değiştirilmiştir :

Yüksek Hâkimler Kurulunun üye sayısı :

Madde 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kurulun görev ve yetkileri :

Madde 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığı ile münasebetleri :

Madde 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Seçme hakkı :

Madde 5. — Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri, Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerinin de katıldığı, Yargıtay Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile, gizli oyla seçilir.

Üyelerin görev süresi :

Madde 6. — Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinin görev süresi dört yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Üyeler bu görevleri süresince başka bir iş ve görev alamazlar.

Üyelerin göreve başlaması :

Madde 14. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyeliklerine seçilenlerin tamamı belli olduktan sonra keyfiyet kendilerine tebliğ olunur.

Bu üyeler yerlerine seçildikleri üyelerin sürelerinin bittiği tarihte, bu tarih resmî tatil gününe rasladığı takdirde tatili takibeden ilk iş günü; görevlerine başlarlar.

Üyeliklerin açılması ve seçim işlemleri :

Madde 22. — Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerinin görev sürelerinin sona ereceği tarihten beş ay evvel, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı keyfiyeti Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirir.

Yargıtay Birinci Başkanlığı 5 nci madde gereğince seçimlerin yapılacağını, seçim günü ile seçilmek istemiyenleri, seçim gününden en az 15 gün evvel uygun bir şekilde Yargıtay Başkan ve üyelerine duyurur.

Asıl ve yedek üyeler, seçim gününden 20 gün öncesine kadar seçilmek istemediğini bildirenlerin dışında kalan Yargıtay Başkan ve üyeleri arasından seçilir.

Asıl ve yedek üyelerin seçiminin tamamlanması işlemlerini, bir önceki dönem için seçilmiş üyelerin 4 yıllık sürelerinin biteceği tarihten 40 gün öncesine kadar bitirilecek şekilde düzenlenir.

Seçimlerin neticelerinin tesbit ve gerek Yargıtayda, gerekse Resmî Gazetede ilânında, ilgililere duyurulmasında, Yargıtayda mutad olan usul uygulanır.

Bu suretle Yüksek Hâkimler Kurulu asıl ve yedek üyelerine seçilenler süreleri doluncaya kadar kurul üyeliğinden çekilemezler. Kurul üyeliğinden çekilen üye Yargıtaydaki görevinden de çekilmiş sayılır.

Normal sürenin dolmasından önce emeklilik, vefat, meslekten ayrılma gibi her hangi bir sebeple asıl veya yedek üyeliklerden birinin açılması halinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı en geç bir hafta içerisinde keyfiyeti Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirir.

Yargıtay Birinci Başkanı bu dönem için yapılan seçimde seçilmiş olan asıl ve yedek üyelerden sonra en çok oy alana, kurulda göreve başlaması için tebligat yapar. Şu kadar ki, asıl ve yedek üye seçilenlerden sonra en çok oy alanlar salt çoğunluğun altında oy almışlarsa noksan üyelik için, yeniden seçim yapılır.

Seçildiği 4 yıllık dönem süresini bitirmeden ayrılan kurul üyelerinin yerine getirilenler veya seçilenler, ayrılan üyelerin süresini tamamlarlar. Seçim süresine 6 ay veya daha az süre kala boşalan üyelikler, ancak Yüksek Hâkimler Genel Kurulu karar verdiği takdirde doldurabilir.

Seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz :

Madde 23. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçilmesi işlemlerine karşı, işlemin yapıldığı günden ve seçimin sonucuna karşı da seçilenlerin adlarının Resmî Gazetede yayımlanması tarihinden itibaren 15 gün içinde Yargıtay Başkanlar Kuruluna itiraz olunabilir.

İtiraz edenin elinde bulunması mümkün olan delilleri dilekçeye bağlaması şarttır. Kurul, ancak itiraz edenin elinde bulunması mümkün olmayan delillerden itiraz dilekçesinde yerleri gösterilmiş olanları toplar. Kurul itiraz edenden açıklama veya delil istemek zorunluğunda değildir.

Yargıtay Başkanlar Kurulu itirazı 10 gün içinde inceliyerek kesin karara bağlar.

İtiraz seçim sonucunu değiştirecek nitelikte ise, kurul belli kimselerin seçimini veya bütün seçimi iptale yetkilidir.

Seçimine itiraz edilen, Başkanlık Kuruluna dâhil bir kimse ise, itirazın incelenmesinde kurula katılamaz.

(Adalet Komisyonunun değiştirmesi)

Üyelerin göreve başlaması :

Madde 14. — Tasarının 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üyeliklerin açılması ve seçim işlemleri :

Madde 22. — Görev süresi bitecek asıl ve yedek üyelikler 5 ay önce, bunun dışında her hangi bir sebeple açılan üyelikler en geç bir hafta içinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirilir.

Yargıtay Birinci Başkanlığı seçim gününü tesbit eder ve Yargıtay Başkanları ile üyelerine duyurur.

Yargıtay Birinci Başkanlığı seçim işlemlerini dönemin sona ereceği tarihten 40 gün evvel bitirilecek şekilde düzenler.

Seçimlerde, Kurulun asıl ve yedek üyeleri aynı oy pusulasında gösterilerek oy kullanılır.

Seçimlerin yapılması, sevk ve idaresi, bu kanunda yazılı istisnalar dışında Yargıtay Genel Kurulunda yapılan diğer seçim işlemlerinde uygulanan usul dairesinde yapılır.

Seçimlerin sonucu ilgililere duyurulmakla beraber, Resmî Gazetede ilân olunur.

Kurul üyelerinin bu görevden istifaları Yüksek Hâkimler Kurulu Genel Kurulunun kabulüne bağlıdır. Genel Kurul istifayı kabul etmez ve ilgili direnirse Genel Kurulca istifanın kabulü zorunludur.

İstifa eden kurul üyesinin ayrılması halinde, Genel Kurulun ve bölümlerin toplanmasının mümkün olmayacağı hallerde, istifa eden üyenin yerine gelecek üyenin göreve başlamasına kadar eski üye kuruldaki görevine devam eder.

Kurul üyeliğinden istifa, Yargıtay üyeliğinden istifayı tazammun etmez.

Yargıtay Birinci Başkanı Yüksek Hâkimler Kurulunda üyelik açıldığını haber alınca ayrılan üyenin seçilmiş bulunduğu dönem için yapılan seçimlerde asıl ve yedek üyelikler için seçilmiş olanlardan sonra en çok oy alanlara sırası ile tebligat yaparak kurulda göreve başlamalarını sağlar. şu kadar ki, asıl ve yedek üye seçilenlerden sonra en çok oy alanlar, salt çoğunluğu sağlamamışlarsa noksan üyelik için yeniden seçim yapılır.

Seçildiği dört yıllık dönemi bitirmeden ayrılan kurul üyelerinin yerine gelenler veya seçilenler, ayrılan üyenin süresini tamamlar.

Seçim süresinin bitimine altı ay veya daha az süre kalması halinde boşalan üyelikler, ancak Yüksek Hâkimler Kurulunun karar vermesi halinde doldurulabilir.

Seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz :

Madde 23. — Tasarının 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Başkanların seçilmesi :

Madde 26. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, başkanvekili ve bölüm başkanları üye tam sayısının salt çoğunluğu ile kendi üyeleri arasından Yüksek Hâkimler Kurulunca seçilir.

Başkanın görev ve yetkileri :

Madde 27. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının görev ve yetkileri şunlardır :

1. Genel Kurula başkanlık etmek,
2. Genel Kurul ve bölümlerin kararlarını yerine getirmek,
3. Genel Kurulum kural niteliğini taşıyan kararları, plânları ve bu kanun gereğince yapılacak yönetmelikleri ile bölümlerin kararları arasında uyumsuzluk görür veya bölümlerden birinin kararını Anayasanın ve diğer kanunların hükümlerine aykırı bulursa işi Genel Kurula götürmek,
4. Kurulun bütün yönetim işlerini yürütmek,
5. İhtiyacın yedeklerle giderilemeyeceği hallerde bölümlerin üye eksikliğini geçici olarak asıl üyelerle tamamlamak,
6. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak,

Başkan yardımcısı, bu görevlerin yapılmasında başkana yardım ve bulunmadığı zaman ona vekillik eder. Başkan yardımcısının da engeli halinde, bölüm başkanlarından en yaşlısı başkanlık görevlerini yerine getirir.

Bölümler :

Madde 28. — Yüksek Hâkimler Kurulu üç bölüme ayrılır; bölümler bir başkan ile Yüksek Hâkimler Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ile seçilen ikişer üyeden meydana gelir. Bölüm başkanının engeli halinde kendisine o bölümün en yaşlı asıl üyesi vekillik eder.

Birinci bölümün görevleri :

Madde 29. — Birinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Hâkimlik mesleğine kabul etmek,
2. Hâkimlik mesleğine atamak,
3. Nakletmek,
4. Her türlü yükselme ve birinci sınıfa ayırma işlerini yapmak,
5. Kadro dağıtmak,
6. Geçici yetki vermek,
7. İzin ve nöbete ait işleri düzenlemek,
8. Emeklilik işlerini yapmak,
9. Meslekten ayrılma işleri hakkında karar ve başka mesleğe geçme isteği üzerine muvafakat vermek,
10. Yukardaki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
11. Genel Kurul tarafından verilecek işleri görmek,

İkinci bölümün görevleri :

Madde 30. — İkinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Hâkimler hakkındaki şikâyet ve ihbarları incelemek,

(Adalet Komisyonunun değiştirişi)

Başkanların seçilmesi :

Madde 26. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, Başkan yardımcısı ve bölüm başkanları üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kendi üyeleri arasından, Yüksek Hâkimler Kurulunca seçilir

Başkanın görev ve yetkileri :

Madde 27. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının görev ve yetkileri şunlardır :

1. Genel Kurula Başkanlık etmek,
2. Genel Kurul ve bölümlerin kararlarını yerine getirmek,
3. Genel Kurulun kural niteliğini taşıyan kararları, plânları ve bu kanun gereğince yapılacak yönetmelikleri ile bölümlerin kararları arasında uyumsuzluk görür veya bölümlerden birinin kararını Anayasanın ve diğer kanunların hükümlerine aykırı bulursa işi genel kurula götürmek,
4. Kurulun bütün yönetim işlerini yürütmek,
5. İhtiyacın yedeklerle giderilemeyeceği hallerde bölümlerin üye eksliğini geçici olarak asıl üyelerle tamamlamak,
6. Müfettişler Kurulu Başkanlığının Genel Kurul ve bölümlerle ilişkilerini düzenlemek,
7. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak,

Başkan yardımcısı, bu görevlerin yapılmasında Başkana yardım ve bulamadığı zaman ona vekillik eder. Başkan yardımcısının da engeli halinde, bölüm başkanlarından en yaşlısı başkanlık görevlerini yerine getirir.

Bölümler :

Madde 28. — Tasarının 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Birinci bölümün görevleri :

Madde 29. — Birinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Hâkimlik meslekine kabul etmek,
2. Hâkimlik meslekine atamak,
3. Nakletmek,
4. Her türlü yükseltme ve birinci sınıfa ayırma işlerini yapmak,
5. Kadro dağıtmak,
6. Geçici yetki vermek,
7. İzin ve nöbete ait işleri düzenlemek,
8. Emeklilik işlerini yapmak,
9. Meslekten ayrılma işleri hakkında karar ve başka mesleke geçme isteği üzerine muvafakat vermek,
10. Yukardaki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek.
11. Bir mahkemenin veya bir kadronun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çevresinin değiştirilmesi hususlarının uygun olup olmadığına karar vermek,
12. Genel Kurul tarafından verilecek işleri görmek,

İkinci bölümün görevleri :

Madde 30. — İkinci bölümün görevleri şunlardır :

1. Hâkimler hakkındaki şikâyet ve ihbarları incelemek,

(Hükümetin teklifi)

2. Hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları ve sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal ve eylemleri hakkında soruşturma yapılmasına karar vermek,
3. Hâkimler hakkında inceleme ve soruşturma üzere müfettiş hâkim görevlendirilmesini, Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığından istemek veya sadece inceleme işlemleri için üst dereceli hâkimleri görevlendirmek,
4. Yukardaki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
5. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

Genel Kurul ve genel görevleri :

Madde 32. — Genel Kurul, Başkan, başkan yardımcısı, bölüm başkanları ve bölümlerin asıl üyelerinin katılması ile 11 üyeden meydana gelir.

Kurulun genel görevleri şunlardır :

1. Bölümlerin kararlarına karşı kanuna dayanılarak yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak,
2. Başkanlıkla bölümler arasında veya bölümlerin kendi aralarında çıkacak uyuşmazlıkları gözlemek,
3. Yüksek Hâkimler Kuruluna ilişkin yönetmelikleri yapmak ve gerektiğinde bunları değiştirmek,
4. Hâkimlerin atanması, bunlara yetki ve izin verilmesi gibi konuları, mesleğin icaplarına uygun ve ilgililerin haklarını koruyacak şekilde plânlara bağlamak,
5. Mesleğe kabul etmek, birinci sınıf hâkimliğe ayırmak, yükseltmek ve bununla ilgili diğer işleri bildirmek, hâkimleri denetlemek gibi Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerde veya bu işler dolayısıyla hâkimlerin şahıslarını ilgilendiren konularda kanunlara uygun ve onların uygulanmasına yardımcı kural niteliğinde kararlar vermek,
6. Yüksek Hâkimler Kurulunun görevine giren ve fakat bölümlerin görevleri arasında gösterilmeyen bir iş hakkında hangi bölümün karar vereceğini veya Genel Kurul tarafından karar verilmek üzere hazırlık işlerini tamamlayacağını tâyin etmek,
7. Bölümlerden birine gelen işler mutad çalışmalar ile karşılanamayacak kadar olursa, bu işlerden bir kısmını diğer bir bölüme vermek,
8. Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmak.

Genel Kurulun özel görevleri :

Madde 33. — Genel Kurulun özel görevleri, aşağıda yazılı konularda bölümlerin verdikleri kararları, dayanakları ve gerekçeleri ile birlikte inceliyerek onamak yahut kısmen veya tamamen değiştirerek yeni bir karar vermek veya belli yönlerden işlemin tamamlanması veya incelemenin genişletilmesi için ilgili bölüme geri çevirmek :

1. Hâkimlik mesleğine kabul,

(Adaleť (Komisyonunun deđiřtiriliři)

2. Hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları ve sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal ve eylemleri hakkında soruşturma yapılmasına karar vermek,
3. Hâkimler hakkında inceleme ve soruşturma yapmak üzere müfettiş hâkim görevlendirilmesini istemek, müfettiş hâkim görevlendirilmesine lüzum görülmeyen hallerde ihbar ve şikâyetlerin incelenmesini sağlamak maksadiyle üst dereceli bir hâkim görevlendirmek,
4. Yukardaki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
5. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek,

Üçüncü bölümün görevleri :

Madde 31. — Üçüncü bölümün görevleri şunlardır :

1. İşten el çektirmek,
2. Hâkimler hakkında kovuşturma izni vermek,
3. Disiplin cezası vermek,
4. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
5. Yukardaki bentlerde yazılı işlemlere ilişkin diğer kararları vermek,
6. Genel Kurul tarafından verilecek diğer işleri görmek.

Genel Kurul ve genel görevleri :

Madde 32. — Genel Kurul; Başkan, Başkan yardımcısı, bölüm başkanları ve bölümlerin asıl üyelerinin katılması ile 11 üyeden meydana gelir.

Kurulun genel görevleri şunlardır :

1. Bölümlerin kararlarına karşı kanuna dayanılarak yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak,
2. Başkanlıkla bölümler arasında veya bölümlerin kendi aralarında çıkacak uyuşmazlıkları çözmek,
3. Yüksek Hâkimler Kuruluna ilişkin yönetmelikleri yapmak ve gerektiğinde bunları değiştirmek,
4. Hâkimlerin atanması, bunlara yetki ve izin verilmesi gibi konuları, meslekin icaplarına uygun ve ilgililerin haklarını koruyacak şekilde plânlara bağlamak,
5. Mesleke kabul etmek, birinci sınıf hâkimliğe ayırmak, yükseltmek ve bununla ilgili düşünce bildirmek, hâkimleri denetlemek gibi Yüksek Hâkimler Kurulunun görevlerine giren işlerde veya bu işler dolayısıyla hâkimlerin şahıslarını ilgilendiren konulardaki kanunların uygulanmasına yardımcı kural niteliğinde kararlar vermek,
6. Yüksek Hâkimler Kurulunun görevine giren ve fakat bölümlerin görevleri arasında gösterilmeyen bir iş hakkında hangi bölümün karar vereceğini veya Genel Kurul tarafından karar verilmek üzere hazırlık işlerini tamamlayacağını tâyin etmek,
7. Bölümlerden birine gelen işler mutat çalışmalar ile karşılanamayacak kadar olursa, bu işlerden bir kısmını diğer bir bölüme vermek,
8. Bu kanunda verilen diğer görevleri yapmak.

Genel Kurulun özel görevleri :

Madde 33. — Genel Kurulun özel görevleri, aşağıda yazılı konularda bölümlerin verdikleri kararları, dayanakları ve gerekçeleri ile birlikte inceliyerek onamak yahut kısmen veya tamamen değiştirerek yeni bir karar vermek veya belli yönlerden işlemin tamamlanması veya incelemenin genişletilmesi için ilgili bölüme geri çevirmek :

1. Hâkimlik mesleğine kabul etmek,

(Hükümetin teklifi)

2. Atama,
3. Nakletme,
4. Birinci sınıf hâkimliğe ayırma,
5. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
6. Adalet Bakanının veya ilgili hâkimin bir defa daha incelenmesini talebettiği disiplin cezalarını inceleyip karar vermek,
7. Bir mahkeme veya bir kadroyu kaldırmak veya bir mahkemenin yargı çevresini değiştirmek,
8. Hâkimler hakkında kovuşturma izni vermek.

İşlerin yönetimi ve gizliliği :

Madde 35. — Genel Kurulun işlerinin Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, bölümlerin işlerini kendi başkanları yönetir. Bölümlerin vereceği kararlara hazırlık olmak üzere üyeler arasında iş bölümü yapılır.

Gerek başkanlıkta, gerek bölümlerde hazırlık çalışmalarına yardımcı olarak yeter sayıda tetkik hâkimi ve başkanlık emrinde bir genel sekreter ile bir kalem, bölümlerin her biri emrinde de birer kalem bulunur. Kalemlerde yeteri kadar memur ve hizmetli çalışır.

Yüksek Hâkimler Kurulunda yapılan işlemler ve bunlarla ilgili görüşmeler ve yazılar gizlidir.

Kurul adına beyanda bulunmak yetkisi, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı ile onun uygun göreceği bölüm başkanlarından birine veya genel sekretere aittir.

Evrak örneklerinin verilmesi, ilgisine göre Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının veya bölüm başkanlarının iznine bağlıdır.

Yargıtay üyeliğine seçme usulü :

Madde 38. — Yargıtay üyeliği açıldığında yeni üye birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet Savcıları ile bu mesleklerden sayılanlar arasında Yüksek Hâkimler Genel Kurulunca aşağıdaki maddeler hükümlerine göre seçilir.

Bir veya birbirini izliyen seçmenler de hâkimlik mesleğinden seçilecek her üç üyeye karşı bir üyenin de savcılarla bu mesleklerden sayılanlar arasından seçilmesi zorunludur.

Komisyon kurulması :

Madde 39. — Yargıtay üyeliği seçiminin hazırlık işlemlerini yürütmek üzere 5 kişilik bir komisyon kurulur.

Komisyonla bölüm başkanlarından biri başkanlık eder. Ayrıca her bölümden birer asıl üye ile kurulun bir yedek üyesi de komisyona katılır. Gerektiğinde kurulun üye noksanının tamamlamak üzere her bölümden birer de yedek üye tesbit edilir.

Başkan ve asıl üyelerle yedek üyeler Genel Kurulda ad çekilerek belli edilir.

Başkanın engeli halinde asıl üyelerden en yaşlısı komisyona başkanlık eder. Asıl üyelerin engeli halinde noksan, yedek üyelerden tamamlanır.

Adı çekilen başkan asıl ve yedek üyeler görev sürelerince komisyona katılırlar.

Liste düzenlenmesi :

Madde 40. — Yukardaki madde gereğince kurulan komisyon, Yüksek Hâkimler Kurulu ilgili bölümünden ve Adalet Bakanlığından birinci sınıfa ayrılmış olan hâkim, Cumhuriyet Savcısı ve bu sınıflardan sayılanların, adını, soyadını, doğum tarihini, görevini ve görev yerini gösteren listeleri

(Adalet Komisyonunun Değiştirilmesi)

2. Hâkimlik meslekine atamak,
3. Nakletmek,
4. Birinci sınıf hâkimliğe ayırmak,
5. Bir hâkimin meslekten çıkarılmasına veya meslekte kalmasının caiz olmadığına karar vermek,
6. Adalet Bakanının veya ilgili hâkimin bir defa daha incelenmesini talebettiği disiplin cezalarını inceleyip karar vermek,
7. Bir mahkeme veya bir kadroyu kaldırmak veya bir mahkemenin yargı çevresini değiştirmek,
8. Hâkimler hakkında kovuşturma izni vermek.

İşlerin yönetimi ve gizliliği :

Madde 35. — Genel Kurulun işlerini Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, bölümlerin işlerini kendi başkanları yönetir. Bölümlerin vereceği kararlara karşı hazırlık olmak üzere üyeler arasında iş bölümü yapılır.

Gerek Başkanlıkta, gerek bölümlerde hazırlık çalışmalarına yardımcı olarak yeter sayıda tetkik hâkimini ve başkanlık emrinde bir genel sekreter ile bir kalem, bölümlerin her biri emrinde de birer kalem bulunur. Kalemlerde yeteri kadar memur ve hizmetli çalışır.

Genel Kurulda ve bölümlerde yapılan işlemler ve bunlarla ilgili görüşmeler ve yazılar gizlidir.

Kurul adına beyanda bulunmak yetkisi, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı ile onun uygun göreceği bölüm başkanlarından birine veya genel sekretere aittir.

Evrak örneklerinin verilmesi, ilgisine göre Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının veya bölüm başkanlarının iznine bağlıdır.

Yargıtay üyeliğine seçme usulü :

Madde 38. — Tasarının 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Komisyon kurulması :

Madde 39. — Tasarının 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Liste düzenlenmesi :

Madde 40. — Yukarıdaki madde gereğince kurulan komisyon, Yüksek Hâkimler Kurulu ilgili bölümünden ve Adalet Bakanlığından birinci sınıfa ayrılmış olan hâkim, Cumhuriyet savcısı ve bu sınıflardan sayılanların, adını, soyadını, doğum tarihini, görevini ve görev yerini gösteren

(Hükümetin teklifi)

talebeder. Bunları soyadı alfabe sırasına göre düzenliyerek seçim gününden en az bir hafta önce Genel Kurul üyelerine dağıtır.

Bu listelerde yazılı bulunanların sicil ve gizli sicilleri de, Genel Kurul üyelerinin incelemek üzere talebetmelerinde kendilerine verilecek şekilde komisyon nezdinde hazır bulundurulur.

Oylama usulü :

Madde 41. — Yargıtay üyesi 40 nci maddeye göre düzenlenen listede adları yazılı olanlar arasından Genel Kurulca üye tam sayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla seçilir.

Oylarda eşitlik halinde ad çekme yoluna gidilir.

Birden ziyade üye seçilmesi gereken hallerde her üye seçimi için ayrı oylama yapılır.

Müfettiş Hâkimler Kurulu ve müfettiş hâkimler :

Madde 42. — Hâkimlerin denetimi, haklarında inceleme ve soruşturma yapılması Yüksek Hâkimler Kuruluna bağlı müfettiş hâkimler eliyle yapılır.

Bu maksatla Yüksek Hâkimler Kurulu nezdinde müfettiş hâkimler kurulu bulunur. Müfettiş hâkimler kurulu sürekli olarak atanmış bir müfettiş hâkimler kurulu başkanı ile yeteri kadar müfettiş hâkim ve yeteri kadar memur ve hizmetlisi bulunan bir kaleminden meydana gelir.

Müfettiş hâkimliğe atanacakların hâkimlik ve savcılık mesleğinin 5 nci derecesini iktisabetmiş olmaları şarttır.

Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanı ile müfettiş hâkimler hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile bu meslekten sayılanlar arasından birinci bölümün teklifi üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunca atanır.

Savcıların veya bu meslekten sayılanların müfettiş hâkimliğe atanmasında kendilerinin istedikleri Adalet Bakanının muvaffakatinin alınması; Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanının, birinci dereceden kadro ve maaşa müstehak bulunan hâkim veya savcılarından atanması zorunludur.

Müfettiş hâkimliğe atanmaların bu hizmetlerinde geçirecekleri süreler hâkimlik mesleğinde geçmiş sayılır ve her türlü özlük işleri ile haklarında Hâkimler Kanununun uygulanmasına devam olunur.

Müfettiş hâkimliğe atanmalar hâkimlik, savcılık veya bu meslekten sayılan görevlerde iktisabettikleri kadro ve maaşları ile kurul nezdinde göreve başlarlar ve Hâkimler Kanunu hükümleri dairesinde kadro iktisabına ve yükselmeye devam ederler. Bunların hâkimlik veya savcılık mesleğine atanmalarında iktisabettikleri hakları saklıdır.

Müfettiş hâkimler bu görevleri süresince harcah Kanununun müfettişlere uygulanan hükümleri dairesinde yolluk ve gündelik alırlar.

Müfettiş hâkimlerin 43 nci madde gereğince inceleme ve soruşturma işlerinde görevlendirilmesi 2 nci bölümün takibi üzerine, Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanı tarafından yapılır. Denetim görevini vermek ve düzenlemek yetkisi Yüksek Hâkimler Genel Kurulunun onayı alınmak şartıyla, Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanına aittir.

Denetim, inceleme ve soruşturma :

Madde 43. — Hâkimlerin, hâkim yardımcılarının görevleri ile ilgili konuları kanun, tüzük, yönetmelik, idari konulara ait tamim ve tavsiyelere uygun olarak ifa edip etmediklerini kontrol, bunların görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları, sıfat ve görevleri icaplarına uymayan hal veya eylemlerini tesbit ve gerektiğinde inceleme ve soruşturma yapmak görevi müfettiş hâkimlere aittir.

(Adalet Komisyonunun (değiştirilmiştir))

listeleri talebeder. Bunları soyadı alfabe sırasına göre düzenliyerek seçim gününden en az bir hafta önce kurul asıl ve yedek üyelerine dağıtır.

Bu listelerde yazılı bulunanların sicil ve gizli sicilleri de, kurul asıl ve yedek üyelerinin incelemek üzere talebetmelerinde kendilerine verilecek şekilde komisyon nezdinde hazır bulundurulur.»

Oylama usulü :

Madde 41. — Tasarının 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Müfettiş Hâkimler Kurulu ve müfettiş hâkimler :

Madde 42. — Hâkimlerin demetimi, haklarını inceleme ve soruşturma yapılması Yüksek Hâkimler Kuruluna bağlı müfettiş hâkimler eliyle yapılır.

Bu maksatla Yüksek Hâkimler Kurulu nezdinde müfettiş hâkimler kurulu bulunur. Müfettiş hâkimler kurulu sürekli olarak atanmış bir müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanı ile yeteri kadar müfettiş hâkim ve yeteri kadar memur ve hizmetlisi bulunan bir kalemden meydana gelir.

Müfettiş hâkimliğe atanacakların hâkimlik ve savcılık meslekinin 6 ncı derecesini iktisabetmiş olmaları şarttır.

Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanı ile müfettiş hâkimler, hâkim ve Cumhuriyet savcılar ile bu meslekten sayılanlar arasında birinci bölümün teklifi üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunca atanır.

Savcılarının veya bu mesleklerden sayılanların müfettiş hâkimliğe atanmasında kendilerinin istekleri, Adalet Bakanının muvafakatinin alınması; müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanının birinci dereceden kadro ve maaşa müstehak bulunan hâkim ve savcılarla bu meslekten sayılanlardan atanması zorunludur.

Müfettiş hâkimliğe atananların bu hizmetlerde geçirecekleri süreler hâkimlik meslekinde geçmiş sayılır. Ve her türlü özlük işleri ile haklarında Hâkimler Kanununun uygulanmasına devam olunur.

Müfettiş hâkimliğe atananlar hâkimlik, savcılık veya bu meslekten sayılan görevlerde iktisabettikleri kadro ve maaşları ile kurul nezdinde göreve başlarlar ve Hâkimler Kanunu hükümleri dairesinde kadro iktisabına ve yükselmeye devam ederler. Bunların hâkimlik veya savcılık mesleğine atanmalarında iktisabettikleri hakları saklıdır.

Müfettiş hâkimler bu görevleri süresince harcırah Kanununun müfettişlere uygulanan hükümleri dairesinde yolluk ve gündelik alırlar.

Müfettiş hâkimlerin 43 ncü madde gereğince inceleme ve soruşturma işlerinde görevlendirilmeleri, ikinci bölümün teklifi üzerine Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanınca, müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanından istenir. Denetim görevini vermek ve düzenlemek yetkisi Yüksek Hâkimler Genel Kurulunun onayı alınmak şartıyla, müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanına aittir.

Denetim, inceleme ve soruşturma :

Madde 43. — Hâkimlerin, hâkim yardımcılarının görevleri ile ilgili konuları kanun, tüzük, yönetmelik, idari konulara ait tamim ve tavsiyelere uygun olarak ifa edip etmediklerini kontrol, bunların görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları, sıfat ve görevleri icaplarına uymıyan hal veya eylemlerini tesbit ve gerektiğinde inceleme ve soruşturma yapmak görevi müfettiş hâkimlere aittir.

(Hükümetin teklifi)

Sadece inceleme işlerinde üst dereceli hâkimlerin görevlendirilmesi de caizdir.

Genel denetimin muayyen süreli plânlara dairesinde bütün kaza gevrelerinde uygulanmasının esasları, Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığınca hazırlanarak Genel Kurulum tasvibine sunulur. Yüksek Hâkimler Genel Kurulu bu plânda gerekli gördüğü değişiklikleri yapmaya yetkilidir.

Genel denetim sırasında veya inceleme ve soruşturma esnasında hâkim ve hâkim yardımcılarda hakkında inceleme veya soruşturma yapılmasını gerektiren yeni bir kanunun ortaya çıkması halinde keyfiyet Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

Hâkimlerin denetimi sırasında o yer adalet daireleri ile ilgilileri hakkında inceleme ve soruşturma yapılmasını gerektiren konulara rastlanması halinde keyfiyet Yüksek Hâkimler Kurulu aracılığı ile Adalet Bakanlığına bildirilir.

Müfettiş hâkimlerin görevlerini nasıl ifa edecekleri, denetimin, inceleme ve soruşturmanın esasları, nasıl yapılacağı, Yüksek Hâkimler Genel Kurulunun uygun göreceği Müfettiş Hâkimler Kurulunca hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit olunur.

Denetim, inceleme ve soruşturma sonunda müfettiş hâkimlerin tanzim edecekleri raporlar Müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanlığınca ikinci bölüme ve ilgililer hakkında tanzim edilecek hal kâğıtları ise gizli sicillerine konulmak üzere birinci bölüme gönderilir.

İkinci bölüm müfettiş hâkimler tarafından tanzim olunan denetim veya inceleme sonucunu gösteren raporlar üzerine ilgili hâkim veya hâkim yardımcısı hakkında soruşturma yapılmasına lüzum olup olmadığını takdir eder.

Hâkim ve hâkim yardımcılarda hakkında yapılacak ihbar veya şikâyet, soruşturmayı gerektiren belli bir sebebi ihtiva etmez veya gerçek kimlik veya doğru adres gösterilerek yapılmazsa soruşturmaya yer olmadığına karar verilir.

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde hazırlık soruşturması ve ilk soruşturma genel hükümlere göre yapılır. Bu halde durum, yetkili merci tarafından hemen ve doğrudan doğruya Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

Müfettiş hâkimlerin ve üst dereceli hâkimlerin yetkileri :

Madde 45. — Müfettiş hâkimler ile inceleme işleri için Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından görevlendirilecek üst dereceli hâkimler lüzum gördükleri kimseleri andla dinler, gerekirse arama yapar. Sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve müesseselerden doğrudan doğruya toplar. Bu görevlilerce yukarıda yazılı yetkilerine dayanılarak yapılacak bütün işlemlerde, Devlet organları ve müesseseleri ile diğer gerçek ve tüzel kişiler yönetilen sorulara hemen karşılık vermek ve istekleri derhal yerine getirmek zorundadırlar.

Soruşturmanın sonucu :

Madde 46. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümü, görevlendirilmiş olan müfettiş hâkimin düşüncesini de kapsıyan soruşturma evrakını inceler, gerekirse soruşturmanın derinleştirilmesine veya genişletilmesine karar verir. Bu bölüm, delil durumuna, yükletilen eylemin niteliğine göre evrakın işlemde kaldırılmasına veya ceza veya disiplin yönünden bir işlem yapılması gerektiği kanısına varırsa, dosyanın görevli bölüme gönderilmesine karar verir.

Bir suçtan dolayı yapılacak ceza kovuşturması disiplin işlemi uygulanmasına engel teşkil etmez.

(Adalet Komisyonunun değiştirişi)

Müfettiş hâkim görevlendirilmesine lüzum görülmiyen hallerde ihbar ve Şikâyetlerin incelemlenmesini sağlamak maksadı ile üst dereceli bir hâkimin görevlendirilmesi de caizdir.

Genel denetimin muayyen süreli plânlar dairesinde bütün kaza çevrelerinde uygulanmasının esasları, müfettiş hâkimler kurulu başkanlığınca hazırlanarak Genel Kurulun tasvibine sunulur. Yüksek Hâkimler Genel Kurulu bu plânda gerekli gördüğü değişiklikleri yapmaya yetkilidir.

Genel denetim sırasında veya inceleme ve soruşturma esnasında hâkim ve hâkim yardımcıları hakkında inceleme veya soruşturma yapılmasını gerektiren yeni bir konunun ortaya çıkması halinde keyfiyet Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

Hâkimlerin denetimi sırasında o yer adalet dairesi ile ilgilileri hakkında inceleme ve soruşturma yapılmasını gerektiren konulara rastlanması halinde keyfiyet Yüksek Hâkimler Kurulu aracılığı ile Adalet Bakanlığına bildirilir.

Müfettiş hâkimlerin görevlerini nasıl ifa edeceklerini, denetimin, inceleme ve soruşturmanın esasları, nasıl yapılacağı Yüksek Hâkimler Genel Kurulunun uygun göreceği müfettiş hâkimler kurulunca hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit olunur.

Denetim, inceleme ve soruşturma sonunda müfettiş hâkimlerin tanzim edecekleri raporlar müfettiş hâkimler kurulu Başkanlığınca ikinci bölüme ve ilgililer hakkında tanzim edilecek hal kâğıtları ise, gizli sicillerine konulmak üzere birinci bölüme gönderilir.

İkinci bölüm müfettiş hâkimler tarafından tanzim olunan denetim veya inceleme sonucunu gösteren raporlar üzerine ilgili hâkim veya hâkim yardımcısı hakkında soruşturma yapılmasına lüzum olup olmadığını takdir eder.

Hâkim ve hâkim yardımcıları hakkında yapılacak ihbar veya Şikâyet soruşturmayı gerektiren belli bir sebebi ihtiva etmez, veya gerçek kimlik veya doğru adres gösterilerek yapılmazsa soruşturmaya yer olmadığına karar verilir.

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde hazırlık soruşturması ve ilk soruşturma genel hükümlere göre yapılır. Bu halde durum yetkili meroi tarafından hemen ve doğrudan doğruya Yüksek Hâkimler Kuruluna bildirilir.

Müfettiş hâkimlerin yetkileri :

Madde 45. — Müfettiş hâkimler lüzum gördükleri kimseleri lüzumunda istinabe yolu ile de andla dinler, gerekirse arama yapar, subut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve müesseselerden doğrudan doğruya toplar. Bu görevlilerce yukarıda yazılı yetkilerine dayanılarak yapılacak bütün işlemlerde, Devlet organları ve müesseseleri ile diğer gerçek ve tüzel kişiler yönetilen sorulara hemen karşılık vermek ve istekleri derhal yerine getirmek zorundadırlar.

Soruşturmanın sonucu :

Madde 46. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümü müfettiş hâkimin düşüncesini de kapsıyan soruşturma evrakını inceler, gerekirse soruşturmanın derinleştirilmesine veya genişletilmesine karar verir. Bu bölüm, delil durumuna, yükletilen eylemin niteliğine göre evrakın işlemde kaldırılmasına veya ceza veya disiplin yönünden bir işlem yapılması gerektiği kanısına varırsa, dosyanın görevli bölüme gönderilmesine karar verir.

Aynı olaydan dolayı hâkim hakkında ceza mahkemesinde kovuşturmaya başlanmış olması, disiplin kovuşturmasını geciktirmez.

Hâkimin Ceza Kanununa göre mahkûm olması veya olmaması halleri, ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel olmaz.

İtiraz :

Madde 50. — 1. Disiplin cezalarına karşı Genel Kurula itiraz edilebilir, süresi içinde itiraz edilmeyen bölüm kararları kesindir.

2. İtirazın dilekçe ile ileri sürülmesi ve dilekçede itirazın dayandığı bütün maddi ve hukuki sebeplerin gayet açık ve eksiksiz olarak ayrı ayrı gösterilmesi ve itiraz edenin elinde bulunan belgelerin asıl veya tasdikli örneklerinin dilekçeye eklenmesi ve elinde bulunmayanların nerede olduklarının açık ve kesin şekilde dilekçede belirtilmesi şarttır.

3. Genel Kurula vâki itirazın reddi suretiyle kesinleşen disiplin ve meslekten çıkarma cezasına ilişkin kararların bir defa daha incelenmesi, tebliğinden itibaren bir ay içinde, Adalet Bakanı veya ilgili hâkim tarafından Genel Kuruldan istenebilir.

4. Kurul, açıklama istemek veya eksikleri tamamlamak zorunda değildir. İtiraz evrak üzerinde incelenir.

Duruşma :

Madde 51. — Yüksek Hâkimler Kurulunun ilgili bölümünden verilen; bir hâkimin meslekten çıkarılması veya meslekte kalmasının caiz olmadığı hakkındaki kararın 33 nolu madde gereğince Genel Kurul tarafından incelenmesinden önce, bölüm kararı, Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanlığı tarafından ilgili hâkime tebliğ olunur.

Hâkim tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde bölüm kararına karşı savunmasını bir dilekçe ile yapar, yukarıki maddenin 2 ve 4 nolu fıkraları hükümleri bu halde de uygulanır.

Hâkim savunmasına ilişkin dilekçesinde talebettiği veya Genel Kurul tarafından lüzum görüldüğü takdirde inceleme, duruşma icrası suretiyle yapılır. Duruşmada raportörlük görevini, disiplin işlemine karar veren bölümün başkanı veya uygun göreceği o bölüm üyelerinden biri yapar.

Savunma vekâletnameyi haiz bir avukat marifeti ile de yaptırılabilir. İlgili hâkim veya vekili duruşmadan önce soruşturma dosyasını tetkik edebilirler.

Duruşmaya raportörün izahatı ile başlanır. Raportörün duruşmadan önce raporunu tanzim ve imza ederek dosyaya koymuş olması şarttır. Bundan sonra ilgili veya yetkili savunmalarını yaparlar. Son söz hâkimindir.

Tebliğata rağmen ilgili hâkim veya vekili her ne sebeple olursa olsun duruşmaya gelmezse, inceleme evrak üzerinde yapılabilir.

Yüksek Hâkimler Kurulu görevlerine uygulanacak hükümler :

Madde 55. — Yüksek Hâkimler Kurulunun başkan, üye ve yedek üyeleri Yargıtay hâkimlerine ilişkin; genel sekreter ve tetkik hâkimleri ile müfettiş hâkimleri ise diğer hâkimler hakkındaki hükümlere tabidirler.

(Adalet Komisyonunun (değiştirisi)

İtiraz :

Madde 50. — 1. Disiplin cezalarına karşı Genel Kurula itiraz edilebilir, süresi içinde itiraz edilmeyen bölüm kararları kesindir.

2. İkinci bölümce 46 ncı madde gereğince evrakın işlemden kaldırılmasına dair verilen kararlara muttali olan Adalet Bakanı ile Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı, gerekli görürse, bu kararlara karşı bir ay içinde Genel Kurula itiraz edebilirler.

3. İtirazın dilekçe ile ileri sürülmesi ve dilekçede itirazın dayandığı bütün maddi ve hukuki sebeplerin gayet açık ve eksiksiz olarak ayrı ayrı gösterilmesi ve itiraz edenin elinde bulunan belgelerin asıl veya tasdikli örneklerinin dilekçeye eklenmesi ve elinde bulunmayanların nereden olduklarının açık ve kesin şekilde dilekçede belirtilmesi şarttır.

4. Genel Kurula vâkı itirazın reddi suretiyle kesinleşen disiplin ve meslekten çıkarma cezasına ilişkin kararların bir defa daha incelenmesi, tebliğinden itibaren bir ay içinde Adalet Bakanı veya ilgili hâkim tarafından Genel Kuruldan istenebilir.

5. Kurul, açıklama istemek ve eksikleri tamamlamak zorunda değildir.

İtiraz evrak üzerinde incelenir.

İşten el çektirme :

Madde 53. — Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından, hakkında soruşturma yapılmasına karar verilen hâkim veya hâkim yardımcısının görevinde devamını soruşturmanın selâmetine yahut yargı erkinin nüfuz ve itibarına zarar vereceğine kanaat getirilirse, geçici bir tedbir olarak işten el çektirilebilir, veya; soruşturmanın sonuçlanmasına kadar, geçici yetki ile bir başka kaza çevresinde görevlendirilmesine karar verilebilir.

Yüksek Hâkimler Kurulu görevlilerine uygulanacak hükümler :

Madde 55. — Yüksek Hâkimler Kurulunun Başkan, üye ve yedek üyeleri Yargıtay hâkimlerine ilişkin hükümlere, genel sekreter ve tetkik hâkimleri ile müfettiş hâkimleri ise diğer hâkimler hakkındaki hükümlere tâbidirler.

(Hükümetin teklifi)

Genel Sekreter ve tetkik hâkimlerinin atanması :

Madde 58. — Genel sekreter ve tetkik hâkimleri, Yüksek Hâkimler Genel Kurulu tarafından hâkimlik ve savcılık mesleklerinde bulunanlar arasından Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının teklifi üzerine müktesep hakları olan kadro ve maaşları ile atanırlar.

Şu kadarki, genel sekreterliğe atanabilmek için en az (3), tetkik hâkimliğine atanabilmek için en az (6) ncı derecelerin iktisabedilmiş olması şarttır.

Tetkik hâkimlerinin görev yerlerini Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı belli eder.

Genel Sekreter ve tetkik hâkimlerinin hâkimlik veya savcılık mesleklerinde bir göreve atanmaları halinde, Yüksek Hâkimler Kurulundaki görevlerinde kazanmış oldukları haklar göz önünde tutulur.

Bunların yükselmelerinde, kurulda en az 6 ay çalışmış olmaları kaydı ile Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının veya bulunmadığı takdirde bu görevi fiilen ifa eden vekilinin yükselme devresinde düzenliyeceği rapor göz önünde tutulur.

Müfettiş hâkimlerin yükselme devresinde düzenlenecek raporlarını müfettiş Hâkimler Kurulu Başkanı tanzim eder.

Yönetim Kurulu :

Madde 59. — Yüksek Hâkimler Kurulu memur ve hizmetlerinin özlük işlerini yürütmek üzere Başkan yardımcısının başkanlığında yedek üyeler arasından ad çekme ile ayrılacak bir yedek üye ve genel sekreterin katılması ile bir yönetim kurulu kurulur. Bu kurulun vereceği disiplin cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının başkanlığında bölüm başkanları ile asıl üyeler arasından ad çekme ile ayrılacak bir üyeden teşekkül edecek üst kurula itiraz edilebilir.

Bu kurullar üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile karar verirler.

Ad çekmeler Genel Kurul önünde yapılır ve bir tutanakla tesbit edilir. Ad çekilen üye görev süresince kurula katılır.

Başkan yardımcısının engeli, veya kurul başkanına vekâlet etmesi hallerinde, yönetim kurulu başkanlığını bölüm başkanlarından en yaşlısı yapar.

Yedek üyelerden seçilen ve yönetim kuruluna katılacak olan üye ile asıl üyelerden seçilen ve üst kurula katılacak olan üyenin engelleri halinde yönetim kurulu için bir yedek üye, üst kurul için bir asıl üye kurul başkanı tarafından geçici olarak görevlendirilir.

Genel sekreterin engeli halinde yönetim kurulunun noksanı kurul başkanı tarafından geçici olarak görevlendirilecek bir tetkik hâkimi ile tamamlanır.

Kurul mensuplarının aylıkları :

Madde 61. — Bu kanun gereğince Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilen asıl ve yedek üyelerin kendi kadroları ile ilgileri kesilmez, eski aylıkları ile sair ödemelerinin bu kadrolardan yapılmasına devam olunur.

Kendi kadro ve maaşları ile atanmış bulunan müfettiş hâkimlerin, genel sekreterin ve tetkik hâkimlerinin aylıkları ve sair ödemeleri ise merkeze alınan bu kadrolarından yapılır.

Bunlardan sırası gelenlere Hâkimler Kanunu hükümlerine göre kadro tahsis edilir ve aylık yükseltme işlemleri yapılır.

(Adaleť Komisyonunun deęiřtiriři)

Genel Sekreter ve tetkik hâkimlerinin atanması :

Madde 58. — Tasarının 58 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yönetim Kurulu :

Madde 59. — Yüksek Hâkimler Kurulu memur ve hizmetlerinin özlük işlerini yürütmek üzere başkan yardımcısının başkanlığında yedek üyeler arasından ad çekme ile ayrılacak bir yedek üye ve genel sekreterin katılması ile bir yönetim kurulu kurulur. Bu kurulun vereceği disiplin cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanının başkanlığında bölüm başkanları ile asıl üyeler arasından ad çekme ile ayrılacak bir üyeden teşekkül edecek üst kurula itiraz edilebilir.

Bu kurullar üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile karar verirler.

Ad çekmeler genel kurul önünde yapılır ve bir tutanakla tesbit edilir. Adı çekilen üye görev süresince kurula katılır.

Başkan yardımcısının engeli veya kurul başkanına vekâlet etmesi hallerinde, yönetim kurulu başkanlığını bölüm başkanlarından en yaşlısı yapar. Bu takdirde üst kurula o bölümün en yaşlı üyesi katılır.

Yedek üyelerden seçilen ve yönetim kuruluna katılacak olan üye ile asıl üyelerden seçilen ve üst kurula katılacak olan üyenin engelleri halinde yönetim kurulu için bir yedek üye, üst kurul için bir asıl üye kurul başkanı tarafından geçici olarak görevlendirilir.

Genel sekreterin engeli halinde yönetim kurulunun noksanı kurul başkanı tarafından geçici olarak görevlendirilecek bir tetkik hâkimi ile tamamlanır.

Kurul mensuplarının aylıkları :

Madde 61. — Tasarının 61 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Genel Kurula başvurma :

Madde 64. — Yüksek Hâkimler Kurulu bölümlerinden verilen kararlardan ancak 50 nci madde mucibince itirazı kabul olanlar aleyhinde 63 ücü maddenin 1 ve 3 ücü bentlerinde yazılı ilgililerin, kararın kendilerine tebliğinden itibaren bir ay içinde genel kurula itiraz hakları vardır.

Adalet Bakanı ayrıca 2 nci maddenin 2 numaralı bendinde yazılı konularda, ilgili bölümlerden teklif aleyhine verilecek kararlara karşı kararın kendisine tebliğinden itibaren bir ay içinde Genel Kurula itiraz edebilir.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı yukarıki fıkralar gereğince yapılan başvurma üzerine itiraz edilen karara katılmış olmıyan üyelere birini raportör seçer ve itirazı Genel Kurul gündemine alır.

Genel Kurulun itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdiği kararları kesindir. Hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi Genel Kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler Genel Kurula bildirilmeden başkan tarafından reddolunur.

İşe bakmaktan yasaklık, çekilme ve ret :

Madde 65. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve başkan yardımcısı ile bölüm başkanları asıl ve yedek üyeleri, tetkik hâkimleri, soruşturma için görevlendirilen müfettiş hâkimler aşağıdaki hallerde karara katılmaktan inceleme ve soruşturma yapmaktan ve her hangi bir şekilde işe bakmaktan yasaklıdır.

1. İş kendisi ile ilgili ise,

2. İlgilinin, evlilik bağı kalmasa bile karı veya kocası, nesepten veya sebepten usul veya furuu veya onunla evlât edinme bağı veyahut ilgili ile aralarında üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) nesepten veya kendisi ile hısımlık meydana getiren evlilik sona ermiş olsa dahi ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) sebepten civar hısımlığı olursa,

3. İlgilinin vekillliğini, vasilliğini veya kayımlığını yapmış veya aynı işte tanık olarak dinlenmiş, bilirkişilik, hâkimlik veya Cumhuriyet Savcılığı yapmış veyahut daha önce işin incelenmesi veya soruşturması ile görevlendirilmiş ise,

4. İlgili ile aralarında bakılan işe esas olan olaydan önce açılmış bir dâva varsa,

Birinci fıkrada yazılı kimseler, ilgili ile aralarındaki bir düşmanlık ve genel olarak tarafsızlıklarından şüpheyi gerektiren önemli bir sebep bulunması halinde, işi görmekten kendiliklerinden çekinebilecekleri gibi, ilgili tarafından reddolunabilirler. Reddin inceleme başlamadan veya ret sebebi daha sonra meydana gelmiş ise, öğrenilmesinden başlayarak 15 gün içinde ve her halde karar verilmeden önce yapılması lâzımdır. Ret isteği, reddi istenilen başkan, üye veya tetkik hâkiminin bağlı bulunduğu bölüm veya Genel Kurul, bunların dışında kalan hallerde ilgili bölüm tarafından; kendisi katılmaksızın karara bağlanır.

Genel Kurul veya bölümlerin toplanmasına engel olacak sayıda başkan ve üyenin reddine ilişkin istekler dinlenmez.

Ret isteği üzerine bölümlerin verdiği kararlara esasla birlikte 64 ücü madde gereğince itiraz olunabilir.

Giderler :

Madde 67. — Yüksek Hâkimler Kurulu ve üyelerinin seçimleri ile ilgili her türlü giderler Adalet Bakanlığı Bütçesinden karşılanır.

(Adalet Komisyonunun değiştirişi)

Genel Kurula başvurma :

Madde 64. — Yüksek Hâkimler Kurulu bölümlerinden verilen itirazı kabul kararlara karşı 63 nci maddenin 1 ve 3 nci bentlerinde yazılı ilgililerin, kararın kendilerine tebliğinden itibaren bir ay içinde genel kurula itiraz hakları vardır.

Adalet Bakanı ayrıca 2 nci maddenin 2 numaralı bendinde yazılı konularda, ilgili bölümlerden teklif aleyhine verilecek kararlara karşı kararın kendisine tebliğinden itibaren bir ay içinde genel kurula itiraz edebilir.

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı yukarıki fıkralar gereğince yapılan başvurma üzerine itiraz edilen karara katılmış olmıyan üyelenden birini raportör seçer ve itirazı genel kurul gündemine alır.

Genel kurulun itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdiği kararlar kesindir. Hiçbir sebep ve şekilde bu kararların yeniden incelenmesi genel kuruldan istenemez. Bu yoldaki dilekçeler genel kurula bildirilmeden başkan tarafından reddolunur.

İşe bakmaktan yasaklık, çekilme ve ret :

Madde 65. — Yüksek Hâkimler Kurulu Başkan ve Başkan Yardımcısı ile bölüm başkanları asıl ve yedek üyeleri, tetkik hâkimleri, soruşturma için görevlendirilen müfettiş hâkimler aşağıdaki hallerde karara katılmaktan inceleme ve soruşturma yapmaktan ve her hangi bir şekilde işe bakmaktan yasaklıdır.

1. İş kendisi ile ilgili ise,

2. İlgilinin, evlilik bağı kalmasa bile karı veya kocası, nesepten veya sebepten usul veya furuu veya onunla evlât edinme bağı veyahut ilgili ile aralarında üçüncü dereceye kadar (Bu derece dâhil) mesepten veya kendisi ile hısımlık meydana getiren evlilik sona ermiş olsa dahi ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) sebepten civar hısımlığı olursa,

3. İlgilinin vekillliğini, vasiliğini veya kayyımlığını yapmış veya aynı işte tanık olarak dinlenmiş, bilirkişilik, hâkimlik veya Cumhuriyet Savcılığı yapmış veyahut daha önce işin incelenmesi veya soruşturulması ile görevlendirilmiş ise,

4. İlgili ile aralarında bakılan işe esas olan olaydan önce açılmış bir dâva varsa,

Birinci fıkrada yazılı kimseler, ilgili ile aralarındaki bir düşmanlık ve genel olarak tarafsızlıklarından şüpheyi gerektiren önemli bir sebep bulunması halinde, işi görmekten kendiliklerinden çekilebilecekleri gibi, ilgili tarafından reddolunabilirler. Reddin inceleme başlamadan veya ret sebebi daha sonra meydana gelmiş ise öğrenilmesinden başlayarak 15 gün içinde ve her halde karar verilmeden önce yapılması lâzımdır. Ret isteği, reddi istenilen kurul başkanı, başkan yardımcısı için genel kurul; bölüm başkanları, üyeler ve tetkik hâkimleri için bağlı bulunduğu bölümlerce kendileri katılmaksızın; müfettiş hâkimler içinde ikinci bölümce karara bağlanır.

Genel kurul veya bölümlerin toplanmasına engel olacak sayıda başkan ve üyenin reddine ilişkin istekler dinlenmez.

Ret isteği üzerine bölümlerin verdiği kararlara esasla birlikte 64 nci madde gereğince itiraz olunabilir.

Giderler :

Madde 67. — Tasarının 67 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Savcılar Kurulu :

Madde 69. — Yüksek Savcılar Kurulu; Adalet Bakanının Başkanlığında Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulunca seçilen üç asıl ve iki yedek üye ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı ve Özlük İşleri Genel Müdürlüğünden kurulur.

Adalet Bakanı bulunmadığı zaman kurula Cumhuriyet Başsavcısı Başkanlık eder. Cumhuriyet Başsavcısının da engeli halinde en yaşlı Yargıtay üyesi kurulun başkanlık görevini ifa eder.

Yedek üyeler kurulun Yargıtaya mensup üyelerinin yokluğunda toplantı yeter sayısının sağlanmasını teminen bunların yerine kurula katılırlar.

Bakanlık Müsteşarı ile Özlük İşleri Genel Müdürü bulunmadığı zaman kendilerine vekâlet etmekte olanlar kurula katılır.

Yargıtay Ceza Kurulundan seçilen asıl ve yedek üyelerin kuruldaki görev süreleri 4 yıl; diğer üyelerin ise asli görevleri süresince devam eder.

Yüksek Savcılar Kurulumun kalem işleri Adalet Bakanlığınca yürütülür.

Üyelerin seçilmesi :

Madde 70. — Yüksek Savcılar Kuruluna katılacak üç asıl ve iki yedek üye, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir.

Adalet Bakanlığı süreleri dolan ve yerlerine seçim yapılması gereken üç asıl ve iki yedek üyenin yerine seçim yapılabilmesi için bunların sürelerinin biteceği tarihten beş ay evvel keyfiyeti Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirir.

Yargıtay Birinci Başkanlığı 69 ncu madde gereğince seçim yapılacağını seçim günü ile seçilmek istemiyenleri seçim gününden en az 15 gün evvel uygun bir şekilde ilgililere duyurur.

Asıl ve yedek üyeler, seçimin yapılacağı günden 20 gün öncesine kadar seçilmek istemediğini bildirenlerin dışında kalan Ceza Genel Kurulu Başkan ve üyeleri arasında seçilir.

Asıl ve yedek üyelerin seçiminin tamamlanması işlemleri bir önceki dönem için seçilmiş bulunan üyelerin 4 yıllık sürelerinin biteceği tarihten 40 gün öncesine kadar bitirilecek şekilde düzenlenir.

Seçimlerin neticelerinin tespit ve gerek Yargıtay'da gerekse Resmî Gazetede ilânında, ilgililere duyurulmasında, Yargıtay'da mutadolan usul uygulanır.

Normal sürenin dolmasından önce, emeklilik vefat, meslekten ayrılma gibi her hangi bir sebeple asıl ve yedek üyeliklerden birinin açılması halinde Adalet Bakanı en geç bir hafta içerisinde keyfiyeti Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirir.

Yargıtay Birinci Başkanı bu dönem için yapılan seçimde seçilmiş olan asıl ve yedek üyelerden sonra en çok oy alana, kurulda göreve başlaması için tebligat yapar. Şu kadar ki, asıl ve yedek üye seçilenlerden sonra en çok oy alanlar salt çoğunluğun altında oy almışlarsa noksan üyelik için yeniden seçim yapılır.

Seçildiği 4 yıllık dönem süresini bitirmeden ayrılan kurul üyelerinin yerlerine getirilenler veya seçilenler, ayrılan üyelerin süresini tamamlarlar.

Seçim süresine altı ay veya daha az süre kalan boşalan üyelikler, ancak Yüksek Savcılar Kurulunun karar vermesi halinde doldurabilir.

(Adalet Komisyonunun değişikliği)

Yüksek Savcılar Kurulu :

Madde 69. — Yüksek Savcılar Kurulu; Adalet Bakanının başkanlığında Cumhuriyet Başsavcısı Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulunca seçilen 3 asıl ve 2 yedek üye ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı ve Özlük İşleri Genel Müdüründen kurulur.

Adalet Bakanı bulunmadığı zaman kurula Cumhuriyet Başsavcısı başkanlık eder. Cumhuriyet Başsavcısının da engelli halinde en yaşlı Yargıtay üyesi kurulun başkanlık görevini ifa eder.

Yedek üyeler kurulun Yargıtaya mensup üyelerinin yokluğunda toplantı yeter sayısının sağlanmasını teminen bunların yerine kurula katılırlar.

Bakanlık Müsteşarı ile Özlük İşleri Genel Müdürü bulunmadığı zaman kendilerine vekâlet etmekte olanlar kurula katılır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulundan seçilen asıl ve yedek üyelerin kuruldaki görev süreleri 4 yıl; diğer üyelerin ise asli görevleri süresince devam eder.

Yüksek Savcılar Kurulunun kalem işleri Adalet Bakanlığınca yürütülür.

Üyelerin seçilmesi :

Madde 70. — Yüksek Savcılar Kuruluna katılacak üç asıl ve iki yedek üye, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir.

Birinci fıkra gereğince seçilen asıl ve yedek üyelere görev süresi bitecek olanlar 5 ay önce; bunun dışında her hangi bir sebeple açılan üyelikler açıldığı tarihten en geç bir hafta içinde Adalet Bakanı tarafından Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirilir.

Yargıtay Birinci Başkanlığı seçim gününü tesbit eder ve Yargıtay Ceza Genel Kuruluna dâhil başkan ve üyelere duyurur.

Yargıtay Birinci Başkanlığı seçim işlemlerini dönemin sona ereceği tarihten 40 gün evvel bitecek şekilde düzenler.

Seçimlerde, Yüksek Savcılar Kuruluna seçilecek asıl ve yedek üyeler aynı oy pusulasında gösterilmek suretiyle oy kullanılır.

Seçimlerin yapılması, sevk ve idaresi, bu kanunda yazılı istisnalar dışında Yargıtay Genel Kurulunda yapılan diğer seçim işleminde uygulanan usul dairesinde yapılır.

Seçimlerin sonucu ilgililere duyurulmakla beraber, Resmî Gazetede ilân olunur.

Yüksek Savcılar Kurulunun Yargıtay Ceza Genel Kurulundan seçilen asıl ve yedek üyelerinin bu görevlerinden istifaları Yüksek Savcılar Kurulunun kabulüne bağlıdır. Genel Kurul istifayı kabul etmez ve ilgili direnirse, istifanın kabulü zorunludur.

İstifa eden kurul üyesinin ayrılması halinde, Genel Kurulun toplanmasının mümkün olmıyacağı hallerde, istifa eden üyenin yerine gelecek üyenin göreve başlamasına kadar, eski üye kuruldaki görevine devam eder.

Kurul üyelüğinden istifa Yargıtay üyelüğünden istifayı tazammun etmez.

Yargıtay Birinci Başkanı, Yüksek Savcılar Kurulunda üyelik açıldığını haber alınca, ayrılan üyenin seçilmiş bulunduğu dönem için yapılan seçimlerde asıl ve yedek üyelikler için seçilmiş olanlardan sonra en çok oy alanlara sırası ile tebligat yaparak kurulda göreve başlamalarını sağlar. Şu kadar ki asıl ve yedek üye seçilenlerden sonra en çok oy alanlar, salt çoğunluğu sağlamışlarsa noksan üyelik için yeniden seçim yapılır.

Seçildiği 4 yıllık dönemi bitirmeden ayrılan kurul üyelerinin yerine gelenler veya seçilenler; ayrılan üyenin süresini tamamlar.

Seçim süresinin bitimine 6 ay veya daha az süre kalması halinde boşalan üyelikler, ancak Yüksek Savcılar Kurulunun karar vermesi halinde doldurulabilir.

Seçim işlemlerine ve seçim sonucuna itiraz :

Madde 71. — Yüksek Savcılar Kuruluna üye seçilmesi işlemlerine karşı, işlemin yapıldığı gündün ve seçim sonucuna karşı da seçilenlerin adlarının Resmî Gazetede yayınlandığı tarihten itibaren 15 gün içinde Yargıtay Başkanlar Kuruluna itiraz olunabilir.

İtiraz edenin, elinde bulunması mümkün olan delilleri dilekçeye bağlaması şarttır. Kurul, ancak itiraz edenin elinde bulunması mümkün olmayan delillerden itiraz dilekçesinde yerleri gösterilmiş olanları toplar, Kurul itiraz edenden açıklama veya delil istemek zorunluluğunda değildir.

Yargıtay Başkanlar Kurulu itirazı 10 gün içinde kesin karara bağlar.

İtiraz seçiminin değiştirilecek nitelikte ise, kurul belli kimselerin seçimini veya bütün seçimi iptale yetkilidir.

Seçimine itiraz edilen Başkanlar Kuruluna dâhil bir kimse ise, itirazın incelenmesinde kurula katılamaz.

Yüksek Savcılar Kurulunun görevleri :

Madde 73. — Yüksek Savcılar Kurulu, Cumhuriyet Savcıları, Cumhuriyet Başsavcı yardımcılıkları ve Cumhuriyet Savcı yardımcılıklarının bütün özlük işleri, disiplin cezaları ve meslekten çıkarılmaları ile ilgili olarak hizmetin veya ilgililerin durumu icabı Adalet Bakanlığınca getirilecek konularda gerekli kararları verir.

Savcılık meslekine kabul etmek, Savcılık meslekine atamak, nakil, geçici yetki vermek, her türlü yükselme ve birinci sınıfa ayırma işlemlerini yapmak, kadro dağıtmak, savcılık mesleğinde kalmanın caiz olmadığına karar vermek, savcı ve yardımcılıkları hakkında disiplin cezası vermek, gerektiğinde işten el çektirmek dışında kalan özlük haklarına ait işler ve işlemler Adalet Bakanlığınca yerine getirilir. Ancak ilgililerin bu tasarruflara ait itiraz ve taleplerinde kesin karar vermek yetkisi Yüksek Savcılar Kuruluna aittir.

Adalet Bakanlığının yukardaki fıkra gereğince ifa edeceği hizmetler sebebiyle uygulanmak üzere tesbitini istiyeceği prensip kararları ile savcılık mesleki ile ilgili konularda mütalâa vermek yetkisi de Yüksek Savcılar Kuruluna aittir.

Yüksek Savcılar Kurulunun görevine giren konularda verdiği kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.

Ancak disiplin ve meslekten çıkarma cezaları ile ilgili kararların bir defa daha incelenmesini Adalet Bakanı kendisine bildirildiği ve hakkında karar verilen ilgili de kararın tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde istiyebilir.

Toplantı ve karar yeter sayıları :

Madde 74. — Yüksek Savcılar Kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır. Ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar verir. Oylarda eşitlik halinde, başkanın katıldığı tarafın oyu esas tutulur.

İlgililer 73 ncü maddenin son bendinde gösterilen kararların bir defa daha incelenmesini istedikleri takdirde, bu kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde yazılı taleplerini Adalet Bakanlığı aracılığı ile gönderirler.

Kurulun bütün kararları Adalet Bakanlığınca yerine getirilir.

(Adalet Komisyonunun değiştirişi)

Seçim işlemlerine ve seçim sonucuna itiraz :

Madde 71. — Tasarının 71 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Savcılar Kurulunun görevleri :

Madde 73. — Yüksek Savcılar Kurulu, Cumhuriyet savcıları, Cumhuriyet Başsavcı yardımcıları ve Cumhuriyet savcı yardımcılarının bütün özlük işleri, disiplin cezaları ve meslekten çıkarılmaları ile ilgili olarak hizmetin veya ilgililerin durumu icabı kurul tarafından verilmiş ilke kararları da göz önünde tutularak Adalet Bakanlığınca getirilecek konularda gerekli kararları verir.

Savcılık meslekine kabul etmek, savcılık meslekine atamak makil, geçici yetki vermek, her türlü yüselme ve birinci sınıfa ayırma işlemlerini yapmak, kadro dağıtmak, savcılık meslekinde kalmanın caiz olmadığına karar vermek, savcı, Cumhuriyet başsavcısı yardımcısı ve Cumhuriyet savcı yardımcıları hakkında disiplin cezası vermek gerektiğinde işten el çektiirmek dışında kalan özlük haklarına ait işler ve işlemler Adalet Bakanlığınca yerine getirilir. Ancak ilgililerin bu tasarruflara ait itiraz ve tadeplerinde kesin karar vermek yetkisi Yüksek Savcılar Kuruluna aittir.

Adalet Bakanlığının yukardaki fıkra gereğince ifa edeceği hizmetler sebebiyle uygulanmak üzere tesbitini istiyeceği prensip kararları ile savcılık mesleği ile ilgili konularda mütalâa vermek yetkisi de Yüksek Savcılar Kuruluna aittir.

Yüksek Savcılar Kurulunun görevine giren konularda verdiği kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.

Ancak, disiplin ve meslekten çıkarma cezaları ile ilgili kararların bir defa daha incelenmesini Adalet Bakanı kendisine bildirildiği ve hakkında karar verilen ilgili de kararın tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde istiyebilir.

Toplantı ve karar yeter sayıları :

Madde 74. — Tasarının 74 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Uygulanacak hükümler :

Madde 75. — Yüksek Savcılar Kurulu, Cumhuriyet Savcıları ve Cumhuriyet Savcı yardımcılarının hakkında bu kanunun hâkimlere dair olan, mesleğe kabule, kararlara itiraza, duruşma icrasına, durumun takdirine işe bakmaktan yasaklık, çekilme ve reddede ilişkin hükümlerini uygular.

Yüksek Savcılar Kurulu, bu kanunla verilen görevlerini yerine getirirken Kurulun çalışma usullerini ve uygulayacağı ilkeleri, alacağı kararla belli eder. Bu kararlardan Kurulun gerekli gördükleri Resmî Gazetede yayımlanır.

Cumhuriyet Savcılığı mesleğine atama ve nakil:

Madde 77. — Cumhuriyet Savcıları, Cumhuriyet Savcı yardımcılarını ve Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarının Yargıtay üyeliğine seçilerek atanmaları dışında kalan atama ve nakil işlemleri, Yüksek Savcılar Kurulunca alınacak karar gereğince Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararnamesi ile yapılır.

Yüksek Savcılar Kurulu atanma ve nakillerde uygulanacak objektif esasları kapsıyan bir atama ve nakil yönetmeliği düzenler. Resmî Gazetede yayınlanacak bu yönetmelik, hizmetin gerektirdiği hallerde değiştirilebilir.

Adalet Bakanlığı Özlük İşleri Genel Müdürlüğü ilgililerin taleplerini, sicilleri ve tespit edilmiş sair hallerini hizmetin icap ve ihtiyacı ile birlikte inceliyerek kanuna, atama ve nakil yönetmeliğine uygun olarak hazırlayacağı kararname taslağını Yüksek Savcılar Kuruluna tevdi eder.

Yüksek Savcılar Kurulu en geç on gün içinde incelediği kararname taslağını aynen veya gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak kabul ettiği takdirde, bu hususu bir kararla belirtir. Ve kararname taslağı ile birlikte Adalet Bakanlığına gönderir.

Ancak 10 günlük süre içerisinde hiç bir işlem yapılmaz. Ve bir karar verilmez ise, kararname taslağı kabul edilmiş sayılır.

Yukarıdaki işlemler sonunda kesin hale gelen kararname taslağını Adalet Bakanlığı ortak kararname şeklinde tanzim ederek Yüksek tasdiğe sunar.

Geçici yetki :

Madde 89. — Yüksek Savcılar Kurulunun kararı alarak, Cumhuriyet Savcılarını, Cumhuriyet Savcı Yardımcılarını, Cumhuriyet Başsavcı Yardımcılarını, hizmetin icabı olarak sürekli görev yerlerinin dışındaki bir yargı çevresinde geçici olarak görevlendirmeye Adalet Bakanlığı yetkilidir.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kurulun hemen toplanması mümkün olmadığı takdirde, hizmetin aksamaması için Adalet Bakanlığı kadro durumu müsait bulunan bir yargı çevresindeki ilgiliyi, o kaza çevresinde görev ifa etmek üzere geçici yetkili kılabilir. Bu takdirde en kısa süre içerisinde işlemin onanmasını Yüksek Savcılar Kurulundan ister. Bu şekilde geçici yetkili olarak görev ifa eden ilgilinin Yüksek Savcılar Kurulunca değiştirilmesi halinde Kurulun yetkili kılacağı ilgilinin gidip göreve başlamasına kadar önceki yetkilinin yapmış olduğu işlemler geçerli sayılır.

Kendi yargı çevrelerinin dışına geçici yetkili olarak gönderilenler, o yerde dört aydan fazla çalıştırılmazlar. Ancak görevi başında bulunmayan Cumhuriyet Savcısı veya Savcı Yardımcısının uzun sürecek bir hastalığı söz konusu ise bu süre uzatılabilir.

Birinci fıkrada yazılı olanların gerektiğinde Bakanlık hizmetlerinde geçici olarak görevlendirilmesi, doğrudan doğruya Adalet Bakanlığınca Kurulun kararı olmaksızın yapılır. Ve bunlar hakkında üçüncü fıkrada yazılı süre hükmü uygulanmaz.

(Adalet Komisyonunun değiştirişi)

Uygulanacak hükümler :

Madde 75. — Tasarının 75 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Savcılığı mesleğine atama ve nakil :

Madde 77. — Cumhuriyet savcıları, Cumhuriyet savcı yardımcıları ve Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarının Yargıtay üyeliğine seçilerek atanmaları dışında kalan atama ve nakil işlemleri, Yüksek Savcılar Kurulunca alınacak karar gereğince Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararnamesiyle yapılır.

Yüksek Savcılar Kurulu atama ve nakillerde uygulanacak objektif esasları kapsıyan bir atama ve nakil yönetmeliği düzenler. Resmî Gazete'de yayınlanacak bu yönetmelik, hizmetin gerektirdiği hallerde değiştirilebilir. Adalet Bakanlığı Özlük İşleri Genel Müdürlüğü ilgililerin taleplerini, sicilleri ve tesbit edilmiş sair hallerini hizmetin icap ve ihtiyacı ile birlikte inceleyerek kanuna, atama ve nakil yönetmeliğine uygun olarak hazırlıyacağı kararname taslağını Yüksek Savcılar Kuruluna tevdi eder.

Yüksek Savcılar Kurulu en geç 15 gün içinde incelediği kararname taslağını aynen veya gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak kabul ettiği takdirde, bu hususu bir kararla belirtir ve kararname taslağı ile birlikte Adalet Bakanlığına gönderir.

Ancak 15 günlük süre içinde hiçbir işlem yapılmaz ve bir karar verilmez ise, kararname taslağı kabul edilmiş sayılır.

Yukardaki işlemler sonunda kesin hale gelen kararname taslağını Adalet Bakanlığı ortak kararname şeklinde tanzim ederek yüksek tasdikey sunar.

Geçici yetki :

Madde 89. — Tasarının 89 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Adaylık :

Madde 90. — Kanun hükümleri dairesinde adaylığa kabul etmek hâkim ve savcılık mesleklerinin yardımcılık sınıflarına atanmalarına kadar geçen süre içinde yetiştirilmek, haklarında disiplin cezası uygulamak, adaylığa son vermek ve sair özlük işlerini yürütmek Adalet Bakanlığına aittir.

Yardımcılık sınıfına geçeceklerin istekleri, adaylık devresinde görülen istidatları ve teşkilâtın hâkim ve savcı ihtiyacı göz önünde tutularak hâkimlik ve savcılık mesleklerinden hangisine alınacakları Adalet Bakanlığınca tesbit olunur.

İkinci fıkra gereğince meslekleri tesbit edilenlerin görevleri ve görev yerleri ad çekmek suretiyle tesbit olunur. Bunlardan hâkimlik meslekine ayrılanların ad çekmeleri ve atanmaları Yüksek Hâkimler Kurulunca yapılır. Savcılık meslekine ayrılanlar ise Adalet Bakanlığınca ad çektiirmeden sonra Adalet Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanının ortak kararı ile atanırlar.

Bakanlık hizmetlerine atama :

Madde 94. — Hâkimlik ve savcılık mesleklerinde bulunanlar, hizmet icaplarına göre Adalet Bakanı tarafından Bakanlık hizmetlerine atanabilirler.

Şu kadar ki, Bakanlık hizmetine atanmada ilgilinin muvafakati ve hâkimlik mesleğinde olanlar hakkında ayrıca Yüksek Hâkimler Kurulunun kabulü şarttır.

92 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmü bu halde de uygulanır.

Hâkimlik ve savcılık mesleklerinden Bakanlık hizmetlerine alınarak Hâkimler Kanunu hükümleri dairesinde iktisabettikleri kadro ve maaşları ile bu görevlere gelirler ve bu görevlerde geçirdikleri süreler savcılık mesleğinde geçmiş sayılır.

Bakanlık hizmetlerinden Hâkimlik veya Savcılık mesleklerine geçme :

Madde 95. — Hâkimlik ve Savcılık mesleklerinden Bakanlık hizmetlerine alınanlar, Adalet Bakanının veya kendilerinin istekleri üzerine Yüksek Hâkimler Kurulunca hâkimlik mesleki içinde veya 77 nci madde gereğince savcılık mesleğinde bir göreve, Bakanlık hizmetlerinde iktisabettikleri haklar nazara alınmak suretiyle atanabilirler.

Savcılık mesleğine ait cetvelin değiştirilmesi :

Madde 98. — 884 sayılı Kanunla değişik 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 18 nci maddesine ilişkin (2) sayılı cetvelin birinci sınıf savcılık bölümünden (Yargıtay Cumhuriyet Savcılığı), (Cumhuriyet İkinci Başsavcılığı) unvanları çıkarılmış yerine Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı ünvanı eklenmiştir.

Kadro değişmesi :

Madde 101. — 1376 sayılı 1971 malî yılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesi gereğince 1971 yılı içinde geçerli bulunan 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun Adalet Bakanlığı bölümüne ilişik (1) sayılı listede sınıf ve dereceleri ile adetleri gösterilen kadrolar ilâve edilmiş ve 1376 sayılı 1971 Malî Yılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesinin son fıkrasına bağlı kadrolardan Adalet Bakanlığına ait ilişik (2) sayılı listede gösterilen kadrolar çıkarılmış ve yerine (3) sayılı listede gösterilen kadrolar eklenmiştir.

Noterlik Kanununun 60 nci maddesinin değiştirilmesi :

Madde 102. — 3456 sayılı Noterlik Kanununun 22 Nisan 1962 gün ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 102 nci maddesi ile değiştirilen 60 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun değiştirişi)

Adaylık :

Madde 90. — Tasarının 90 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bakanlık hizmetlerine atama :

Madde 94. — Tasarının 94 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bakanlık hizmetlerinden hâkimlik veya savcılık mesleklerine geçme :

Madde 95. — Tasarının 95 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Savcılık mesleğine ait cetvelin değiştirilmesi :

Madde 98. — Tasarının 98 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Madde 60. — 59 ncu maddede yazılı disiplin cezaları Adalet Bakanı tarafından verilir. Bunlardan ihtar cezası kesindir. Diğer disiplin cezalarına tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Noterler Disiplin İtiraz Kuruluna itiraz olunabilir.

Noterler Disiplin İtiraz Kurulu, Yargıtay Hukuk Daireleri Başkanlarından en kıdemlisinin Başkanlığında, Yargıtay üyeleri arasından ad çekme yoluyla seçilecek üç üye ve en kıdemli Ankara Noterinden kurulu. Ayrıca Kurula Yargıtay üyeleri arasından ad çekme yoluyla bir yedek üye seçilir. Kurul Başkanı ile Yargıtaydan seçilen üç asil ve bir yedek üyenin görev süreleri, Yargıtaydaki asli görevleri süresince devam eder.

Kurul Başkanı veya Yargıtay Üyesi olan üyelere birinin mâzereti halinde Kuruldaki boşluk, seçilmiş yedek üye ve en kıdemli Ankara Noterinin mâzereti halinde de bunu takibeden kıdemli Ankara Noterinin katılması ile tamamlanır. Başkanın mâzereti sebebiyle Kurula katılamaması halinde Kurul; asil üyelere en kıdemli Yargıtay Üyesinin Başkanlığında toplanır.

Bu Kurul itiraz edilen kararı aynen veya verilen disiplin cezasını değiştirerek onaylayabileceği gibi, belli yönlerden soruşturmanın tamamlanması veya genişletilmesi için evrakı Adalet Bakanlığına iade edebilir.

Noterler Disiplin İtiraz Kurulunun vereceği kararlar kesindir.

Yüksek Hâkimler Kurulu eski üyelerinin görev süresi :

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanun hükümleri dairesinde seçilerek teşekkül edecek olan Yüksek Hâkimler Kurulunun göreve başlamasına kadar Yüksek Hâkimler Kurulunun mevcut üyeleri görevlerine devam ederler.

Kesinleşmemiş işlere ait evrakın devri :

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunla yeniden kurulan Yüksek Savcılar Kurulunun göreve başladığı tarihte Hâkimler Kanunu ile bu kanunun eski hükümleri dairesinde Yüksek Savcılar Kurulu bölümleri ile Genel Kurulunun görevlerine giren ve henüz karara bağlanmamış veya bağlanmış olup da, kesinleşmemiş bulunan işler, bu kanun hükümleri dairesinde yetkili kurul tarafından incelenerek karara bağlanır.

MADDE 3. — 24.5.1967 tarih ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22.4.1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 54, 57, 62, 72, 76, 78, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 97, 99 ncu maddeleri ile geçici 1, 3 ve 4 ncu maddeleri kaldırılmıştır.

MADDE 4. — 24.5.1967 tarihli ve 868 sayılı Kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş bulunan 22.4.1962 tarihli ve 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununa aşağıda yazılı geçici maddeler eklenmiştir.

Yüksek Savcılar Kurulu ve bölümlerinin görev süresi :

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu Kanun hükümleri dairesinde seçilerek teşekkül edecek olan Yüksek Savcılar Kurulunun göreve başlamasına kadar, Cumhuriyet Başsavcılığı bölümleri ile Yüksek Savcılar Genel Kurulu ve bölümleri ve bunlara mensup olanlar görevlerine devam ederler.

(Adalet Komisyonunun deęiřtirđi)

Yüksek Hâkimler Kurulu eski üyelerinin görev süresi :

Geçici madde 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kesinleşmiş işlere ait evrakın devri :

Geçici madde 7. — Bu kanunla yeniden kurulan Yüksek Savcılar Kurulunun göreve başladığı tarihte Hâkimler Kanunu ile bu kanunun eski hükümleri dairesinde Yüksek Savcılar Kurulu bölümleri ile genel kurulunun görevlerine giren ve henüz karara bağlanmamış veya bağlanmış olup da, kesinleşmemiş bulunan işler, bu kanun hükümleri dairesinde yetkili kurul tarafından incelenerek karara bağlanır.

Müfettiş hâkimlerin göreve başladığı bildirilinceye kadar, üst dereceli hâkimler tarafından yürütülmekte olan soruşturmaya dair işlemlere devam olunur.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Savcılar Kurulu ve bölümlerinin görev süresi :

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanun hükümleri dairesinde seçilerek teşekkül edecek olan Yüksek Savcılar Kurulunun göreve başlamasına kadar Yüksek Savcılar Genel Kurulu ve bölümleri ve bunlara mensubolanlar görevlerine devam ederler.

(Hükümetin teklifi)

Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kurulu seçimleri :

GEÇİCİ MADDE 10. — Bu kanunda tesbit edilen esaslar dairesinde Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulunun teşekkülünü sağlayacak ilk seçim işlemleri kanunun yayımlandığı tarihten itibaren en geç 30 gün içinde yapılır. Bu kurullara seçilmek istemiyen ilgililer, taleplerini kanunun yürürlük gününden başlayarak üç gün içinde Yargıtay Birinci Başkanlığına bildirirler.

Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulu üye seçim işlemlerinin bu ilk kuruluş döneminde birlikte yapılması caizdir. Ancak her iki kurulun oylama işlemleri tesbit edilerek ayrı ayrı günlerde yapılır.

Kuruluşla ilgili ilk seçimler sebebiyle, seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz vâkı olduğu takdirde, itirazların sonucu beklenmeksizin üyeler görevlerine başlatılırlar. İtirazların sonucu değişikliğe gerektirdiği takdirde, değişecek üyelerin kurulda yapmış oldukları işlemler ve katıldıkları kararlar geçerli sayılır.

Raportörlerin yeniden atanması :

GEÇİCİ MADDE 11. — Hâlen Yüksek Hâkimler Kurulunda görevli bulunan raportörlerin ünvanları, yeniden atanmalarına lüzum olmaksızın, tetkik Hâkimi olarak değiştirilmiştir.

Noterlik Kanununa bir geçici madde eklenmesi :

GEÇİCİ MADDE 12. — 3456 sayılı Noterlik Kanununa aşağıda yazılı geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE : Noterler Disiplin İtiraz Kurulunun Başkan ve Yargıtaydan ad çekme yoluyla seçilen üyelerinin görevleri devam eder.

Bu Kurula, Yargıtay Cumhuriyet Savcıları arasından ad çekme yoluyla seçilmiş üye yerine bir asıl üye ile bir yedek üye, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden ay içerisinde Yargıtay üyeleri arasından ad çekme yoluyla seçilir.

Yargıtay üyesi olanların kademi :

GEÇİCİ MADDE 13. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına 1488 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile eklenmiş bulunan Geçici 15 nci madde hükmü gereğince Yargıtay üyesi olan Cumhuriyet İkinci Başsavcıları ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının Yargıtay üyeliğindeki kademelerinin başlangıç tarihi, kendilerinin Cumhuriyet İkinci Başsavcılığında veya Yargıtay Cumhuriyet savcılığında ilk defa göreve başladıkları tarihtir.

7163 sayılı Kanununun 15 nci maddesine bir fıkra eklenmesi :

MADDE 5. — 7163 sayılı Türkiye ve Orta Doğu Âmme İdaresi Enstitüsü Teşkilât Kanununun 15 nci maddesine aşağıda yazılı fıkra eklenmiştir.

«Hâkimlik ve savcılık mesleklerinde bulunanaularla bu mesleklerden sayılan hizmetlerde bulunanların yukardaki fıkralarda yazılı olduğu üzere açılacak imtihana girebilmeleri ve imtihanı başaranların enstitüye devamları Yüksek Hâkimler veya Yüksek Savcılar Kurulunun önceden müsaade etmesine bağlıdır.»

(Adalet Komisyonunun değiştirişi)

Yüksek Hâkimler ve Yüksek Savcılar Kurulu seçimleri :

GEÇİCİ MADDE 10. — Bu kanunda tesbit edilen esaslar dairesinde Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulunun teşekkülünü sağlayacak ilk seçim işlemleri; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına 1488 sayılı Kanunla eklenen geçici 15 nci madde gereğince Yargıtay üyesi olmuş bulunan Yargıtay Cumhuriyet ikinci Başsavcılar ile Yargıtay Cumhuriyet savcılarının çalışacakları daireler önceden belirtilmiş olmak şartıyla, engeç 30 gün içinde yapılır.

Yüksek Hâkimler Kurulu ile Yüksek Savcılar Kurulu üye seçim işlemlerinin bu ilk kuruluş döneminde birlikte yapılması caizdir. Ancak her iki kurulun oylama işlemleri tesbit edilerek ayrı ayrı günlerde yapılır.

Kuruluşla ilgili ilk seçimler sebebiyle, seçim işlemlerine ve sonucuna itiraz vâkı olduğu takdirde itirazların sonucu beklenmeksizin üyeler görevlerine başlatılırlar. İtirazların sonucu değişiklik gerektirdiği takdirde, değişecek üyelerin kurulda yapmış oldukları işlemler ve katıldıkları kararlar geçerli sayılır.

Raportörlerin ünvanlarının değişmesi :

GEÇİCİ MADDE 11. — Halen Yüksek Hâkimler Kurulunda görevli bulunan raportörlerin ünvanları, yeniden atanmalarına lüzum olmaksızın tetkik hâkimi olarak değiştirilmiştir.

Yargıtay üyesi olanların kademi :

GEÇİCİ MADDE 12. — Tasarının geçici 13 ncü maddesi geçici 12 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 5. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 6. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 79 ve 80 nci maddeleri aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir.

Madde 79. — Hâkimlik mesleğinin her sınıf ve derecesinde bulunanlarla bu meslekten sayılan görevlerde olanlar bu kanundaki hükümler dışında :

1. — Azlonulamaz,
2. — Yaş haddi veya mâlûliyet hali dışında kendileri istemedikçe emekliye sevk olunamaz,
3. — Kadronun daraltılması veya kaldırılması sebeplerine müstenit olsa bile maaş ve ödeneklerinden yoksun kılınamazlar,
4. — Yüksek Hâkimler Kurulu, bütün kaza çevrelerinin, bölgelerini, derecelerini, sair müteliklerini önceden tesbit ederek ilgililerin her bölgede münavebe ile belli sürelerle hizmet etmelerinin esaslarını hazırlıyacağı Atama ve Nâkil Plânında gösterir ve bu esaslar dairesinde uygulama yapar.

Madde 80. — Bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle görevsiz kalan hâkime açık bulunan yahut ilk açılacak olan aylık ve derecesine eşit en az bulunduğu yer derecesinde bir mahal hâkimliği teklif olunur.

Hâkim birinci ve ikinci teklifi reddedebilir. Üçüncü teklifi kabul etmezse istifa etmiş sayılır.

(Adalet Komisyonunun değiştirilişi)

Madde 4. — Her yıl alınacak aday miktarı kadro ve ihtiyaç durumuna göre Bakanlıkça tesbit edilir.

Taliplerden yazılı sınav ve mlkatta başarı gösterenler başarı derecelerine göre sıraya konulup boşalan adaylık kadrolarına bu sıra gereğince Adalet Bakanı tarafından atanırlar.

Doktora yapanlar yazılı sınavdan ayrık tutularak sadece mlkta tbi olurlar.

Adalet Bakanlığına karşı mecburi hizmetle yükümlü bulunanlar hakkında yukarıki fıkralar hükümleri uygulanmaz.

Sınavların ve mülâkatın ne Şekilde yapılacağı ve sınav ve mülâkat kurullarının teşekkülü bir yönetmelikle tesbit edilir.

MADDE 6. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 79 ve 80 nci maddeleri aşağıda yazılı olduğu Şekilde değiştirilmiştir.

Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yönetmelik ve plân hazırlanması :

GEÇİCİ MADDE 13. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 4 nc maddesinde bahsedilen yönetmelik ile 79 nc maddesinde yazılı atama ve nakil plânının bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, en geç 6 ay içinde karılmasına kadar, bu konularda eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Adalet Bakanına yetki verilmesi :

GEÇİCİ MADDE 14. — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 5457 sayılı Kanunla değişik 5 nc maddesine bir geçici madde eklenmesine dair 30 . 7 . 1970 tarihli ve 1320 sayılı Kanun hükümlerini, bu kanunun yürürlükten kalkacağı tarihten itibaren iki yıl süre ile uygulamaya Adalet Bakanı yetkilidir.

Yüksek Hâkimler Kurulu yelerinin Yargıtay yeliğine atanması :

GEÇİCİ MADDE 15. — Yüksek Hâkimler Kurulunun Yargıtaydan seçilmiş olan yeleri dışında kalan üyelerinden, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevi başında olan asıl ve yedek üyelerle, usulü dairesinde son dönem için seçilmiş olup da, fiili durum itibariyle henüz göreve başlamamış olan asıl ve yedek yeler, Yargıtay yesi olurlar.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 7. — Bu kanun hükümleri yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

10 . 1 . 1972

Başbakan <i>Prof. Dr. N. Erim</i>	Devlet Bakanı <i>D. Kitaplı</i>	Devlet Bakanı <i>A. İ. Göğüş</i>	Devlet Bakanı <i>İ. Karaöz</i>
Devlet Bakanı <i>İ. Öztrak</i>	Adalet Bakanı <i>S. Bilge</i>	Millî Sa. Bakanı <i>F. Melen</i>	İçişleri Bakanı <i>F. Kubat</i>
Dışişleri Bakanı <i>H. Bayülken</i>	Maliye Bakanı <i>S. N. Ergin</i>	Millî Eğit. Bakanı <i>İ. Arar</i>	Bayındırlık Bakanı <i>M. Öztekin</i>
Ticaret Bakanı <i>N. Talû</i>	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı <i>C. Aykan</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>H. Özalp</i>	Tarım Bakanı <i>O. Dikmen</i>
Ulaştırma Bakanı <i>R. Danışman</i>	Çalışma Bakanı <i>A. R. Uzunur</i>	Sanayi ve Tekno. Bakanı <i>M. Erez</i>	Enerji ve Ta. Kay. Bakanı <i>N. Devres</i>
Turizm ve Tanıt. Bakanı <i>E. Y. Akçal</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>S. Bingöl</i>	Köy İşleri Bakanı <i>N. Sönmez</i>	Orman Bakanı <i>S. İnal</i>
Gençlik ve Spor Bakanı <i>A. Karaküçük</i>			

(Adalet Komisyonunun değişikliği)

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Tasarının 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifine bağlı cetveller

(1) SAYILI LİSTE

(1376 sayılı 1971 malî yılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesi gereğince 1971 yılı içinde geçerli bulunan 31 . 7 . 1970 tarihli 1322 sayılı Genel Kadro Kanununa eklenecek kadrolar).

G. 12 Adalet Bakanlığı

Ünite	Sınıf	Derece	Adet
Yüksek Hâkimler Kurulu	Genel İdare Hizmetleri Sınıfı	8	1
» » »	» » » »	10	1
» » »	» » » »	13	4
» » »	» » » »	15	4
» » »	Yardımcı Hizmetler Sınıfı	16	2

(2) SAYILI LİSTE

(1376 sayılı 1971 Malî Yılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesinin son fıkrasına bağlı kadrolardan Adalet Bakanlığı bölümüne ait kaldırılan kadrolar.)

Adalet Bakanlığı

Sınıf	Derece	Adet
Hâkim, Savcı ve bu meslekten sayılan görevlerde bulunanlar	1 (*)	8

(*) *Bu kadrolar 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu ile ve Yasama Organı tarafından seçilecek Yüksek Hâkimler Kurulu Üye ve yedek üyeleri için verilmiştir.*

(3) SAYILI LİSTE

1376 sayılı 1971 Malî Yılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesinin son fıkrasına bağlı kadrolardan Adalet Bakanlığı bölümüne eklenecek kadrolar

Sınıfı	Ünvanı	Derece	Adet
Hâkim, Savcı ve bu mesleklerden sayılan görevlerde bulunanlar	Müfettiş Hâkim	1	10
» » » » » »	» »	2	10
» » » » » »	» »	3	10
» » » » » »	» »	4	20

(Not : Cetvellerin bağlı bulunduğu madde Komisyonca tasarıdan tay edilmiştir.)